

ELS ESPAIS EXTERIORS COM A OPORTUNITAT D'APRENTATGE

Treball de Fi de Grau en Mestra d'Educació Infantil

PAULA CAMPOS RODRIGUEZ

Curs 2020 / 2021

Tutora: Laura Domingo Peñafiel

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

14 de maig de 2021

AGRAÏMENTS

Tot l'esforç, dedicació i organització en aquest projecte es veuen reflectits gràcies al suport que m'ha fet arribar la meva tutora Laura Domingo Peñafiel, a través de savis coneixements i consells que m'han fet créixer com a estudiant, els quals es veuen en aquesta investigació i per tant, li agreixo tota la dedicació que ha expressat i demostrat cap al meu Treball de Fi de Grau (TFG).

A més, la constància i la paciència per dur a terme aquest projecte s'han vist reforçades per la motivació i el suport per part de la meva família, la qual li agreixo enormement perquè han sigut un factor important en aquesta experiència.

Per últim, vull fer arribar els meus agraïments a l'Escola Bressol Municipal (EBM) Caputxins per obrir-me les portes del seu centre i formar part d'aquest bonic projecte. Perquè m'han facilitat tota la informació necessària i han mostrat interès cap aquesta investigació.

Moltes gràcies.

RESUM:

La investigació en context sorgeix del pensament de trobar i conèixer espais exteriors dels centres educatius que estiguin prou desenvolupats. A més, neix amb la finalitat de posar en context la importància que tenen aquests espais i treure la idea que els espais exteriors només serveixen perquè els infants "prenguin l'aire". Partint d'aquí, la recerca se centra a conèixer, evidenciar i demostrar que els jardins de les escoles bressol són espais que proporcionen estímuls, interessos i oportunitats d'aprenentatge. Així doncs, la investigació pren un sentit únic gràcies a la pregunta de recerca; "Com han de ser els jardins del primer cicle d'educació infantil per promoure l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants?". Gràcies a aquesta pregunta, la recerca se centra a ser un estudi de cas portat a terme a una escola bressol municipal de Vic. Estudi que s'ha centrat a estudiar aquesta escola a través de l'anàlisi de documents, d'observacions realitzades en aquesta i d'entrevistes realitzades a dues educadores del centre. D'aquesta manera, s'ha pogut conèixer un centre educatiu amb un espai exterior prou desenvolupat i a més, s'ha pogut definir els aspectes claus que s'han de tenir en compte per crear i potenciar un espai exterior. Així doncs, en finalitzar aquesta investigació s'observa com els jardins prou desenvolupats permeten que els infants puguin fomentar i desenvolupar diverses destreses motrius alhora aprenent, el mateix que en els espais interiors dels centres educatius.

Paraules clau: Conèixer, espais exteriors, centres educatius, desenvolupats, importància, jardins, estímuls, interessos, oportunitats d'aprenentatge, estudi de cas, crear, potenciar i destreses motrius.

ABSTRACT:

The research in context arises from the thought of finding and knowing outdoor spaces of the educational centers that are quite developed. In addition, it was born with the purpose of putting in context the importance of these spaces and to remove the idea that outdoor spaces are only useful for children to "take the air". From here, the research is focused on knowing, evidencing and demonstrating that the gardens of nursery schools are spaces that provide stimuli, interests and learning opportunities. Thus, the research takes on a unique meaning thanks to the research question; "How do nursery school gardens have to be to promote children's learning and development?". Thanks to this question, the research focuses on being a case study carried out in a municipal nursery school in Vic. This study has focused on studying this school through the analysis of documents, observations made in this school and interviews with two educators of the center. In this way, it has been possible to know an educational center with a sufficiently developed outdoor space and, in addition, it has been possible to define the key aspects that have to be taken into account to create and enhance an outdoor space. Thus, at the end of this research it is observed that sufficiently developed gardens allow children to promote and develop several motor skills at the same time while learning, the same as in the interior spaces of the educational centers.

Key words: Knowing, outdoor spaces, educational centers, developed, importance, gardens, stimuli, interests, learning opportunities, case study, create, enhance and motor skills.

ÍNDIX

1. Introducció.....	4
2. Fonamentació teòrica	5
2.1. <i>Els espais exteriors .....</i>	5
2.1.1. Jardins a la primera etapa d'El segons el currículum	8
2.2. <i>Normativa i característiques dels espais exteriors .....</i>	12
2.3. <i>El joc .....</i>	18
2.3.1. Les funcions del joc.....	20
2.3.2. El desenvolupament dels infants dins del joc	22
2.3.3. El joc en els espais exteriors i el paper del docent	23
3. Apartat Metodològic	27
3.1. <i>Paradigma.....</i>	27
3.2. <i>Mètode d'investigació.....</i>	28
3.3. <i>Instruments de recollida de dades .....</i>	31
3.3.1. Observació	31
3.3.2. Entrevista	35
3.3.3. Diari de camp	37
3.3.4. Anàlisi de documents	38
3.4. <i>Procés de categorització.....</i>	39
3.5. <i>Cronograma .....</i>	40
3.6. <i>Aspectes ètics .....</i>	41
4. Estudi de cas	42
4.1. <i>Context d'investigació .....</i>	42
4.1.1. Història i tret d'identitat.....	43
4.1.2. Organització del centre	48
4.1.3. Descripció de l'espai que investigo	49
4.2. <i>Anàlisi i discussió .....</i>	52
5. Conclusions.....	67
6. Guia dels aspectes claus que formen un bon jardí	70
7. Referències bibliogràfiques	75
8. ANNEXOS	80
8.1. <i>Annex 1: Entrevista mestra d'educació infantil 1 .....</i>	80
8.2. <i>Annex 2: Entrevista mestra d'educació infantil 2 .....</i>	85
8.3. <i>Annex 3: Graelles d'observació .....</i>	88
8.4. <i>Annex 4: Diari de camp.....</i>	91

1. Introducció

Aquest projecte, neix amb la intenció de posar èmfasi a la importància que tenen els espais exteriors dins dels centres educatius de 0 a 3 anys. Ja que, la investigació duta a terme és un TFG que es troba dins del marc dels estudis del Grau en Mestra d'Educació Infantil.

En relació amb la temàtica escollida, cal donar rellevància que aquesta investigació sorgeix a partir de l'interès que em desperta conèixer i observar espais exteriors que estiguin prou desenvolupats per tal de ser espais d'aprenentatge, pensats iguals que els espais interiors que es poden trobar en un centre educatiu. Ja que, gràcies a unes pràctiques del grau em vaig adonar que aquest tipus d'espais s'han de cuidar igual que els demés i que, hi ha moltes possibilitats de crear uns jardins ple d'estímuls on els nens i les nenes tinguin les mateixes oportunitats que en l'interior de l'escola.

Així doncs, la investigació parteix a través del pensament i de donar consciència que els espais exteriors no són espais on els infants surten a prendre l'aire sinó que són espais que formen part de la metodologia, de l'activitat i quotidianitat del centre educatiu. Tanmateix, partint d'aquí, la investigació s'inicia mitjançant la pregunta de recerca plantejada; "Com han de ser els jardins del primer cicle d'educació infantil per promoure l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants?". A més, també es parteix dels objectius establerts a l'inici d'aquesta investigació;

1. Descriure i conèixer el jardí de l'escola bressol Caputxins per tal de realitzar un treball de camp gràcies a les vivències viscudes en aquest.
2. Identificar i analitzar els elements que promouen l'aprenentatge i desenvolupament en el jardí de l'escola.
3. Elaborar "una guia" per fer visible els aspectes claus que formen un bon espai exterior.

Partint de la pregunta de recerca i en relació amb els objectius plantejats, aquest TFG està estructurat i organitzat de tal manera que progressivament es va aprofundint en la matèria. És per això, que aquesta investigació està organitzada de tal manera que primerament es troba la fonamentació teòrica, seguidament s'explica el disseny d'investigació escollit per tal de posar en context l'estudi de cas, últim apartat que permet que es puguin realitzar unes conclusions finals. Així mateix, la investigació en context et convida a reflexionar i comprendre com han de ser els espais exteriors perquè els infants puguin aprendre i desenvolupar les seves destreses motrius i socials. Alhora, et convida a tenir interès cap aquest espai i despertar-te les ganes de seguir informant-se sobre aquest tema que tant m'agrada.

2. Fonamentació teòrica

Gràcies a l'observació del dia a dia de la gran majoria d'escoles, s'evidencia una mancança d'espais exteriors desenvolupats. Ja que, com es veurà reflectit seguidament, uns espais exteriors prou desenvolupats permeten que els infants puguin viure i aprendre diverses experiències que enriqueixen el seu creixement i desenvolupament.

Així doncs, en aquest apartat, es dóna molta importància als espais exteriors i a la naturalesa com uns elements claus per l'aprenentatge dels nens i les nenes. D'aquesta manera, es tracta sobre els espais exteriors dins de l'Educació infantil, mencionant les característiques d'aquests i els materials que es poden utilitzar per promoure el joc, un altre aspecte que es parla amb profunditat.

En conclusió, l'objectiu d'aquesta secció és fer conèixer i veure els espais exteriors com un espai més de l'escola. Perquè, com bé argumenten Danks i Schofield (2006), "la naturaleza es un lugar para explorar, aprender sobre los riesgos, adquirir más confianza y dejarse llevar por la imaginación" (p. 10). És a dir, ha de ser un espai ple de naturalesa que convida als infants a conèixer el seu entorn i aprendre d'ell.

2.1. Els espais exteriors

En primer lloc, considero important definir el concepte "d'espai" perquè és el punt d'inici per poder entendre el que és l'espai exterior. Així doncs, com s'afirma al Diccionari de Llengua Catalana, es fa referència a l'espai com "l'extensió contínua que conté tots els objectes sensibles i dins la qual aquests poden canviar de posició", i com el "medi on s'estableixen les relacions entre el sistema físic i l'activitat humana" (Institut de la Llengua Catalana, 2020). Seguidament, cal saber la definició del concepte "d'exterior". En referència al Diccionari de Llengua Catalana (2020), l'exterior és allò "situat fora d'un cos".

Per tant, es pot fer referència a l'espai exterior com aquell medi de relacions físiques i humanes situat fora d'un conjunt, en aquest cas situat a l'aire lliure. Ja que, durant la recerca que s'ha realitzat es parlarà d'espais exteriors fent referència a l'espai de l'escola que es troba a l'aire lliure. A més, aquest espai no només se li pot assignar el concepte "d'espai exterior" sinó que també se li pot anomenar "jardí", perquè com esmenta el Diccionari de la Llengua Catalana (2020), és un "lloc gairebé sempre clos on es conreen sobretot flors i plantes ornamentals, generalment destinat a l'esbarjo".

Considerant totes tres definicions, es tractarà de la importància dels espais exteriors i jardins com aquell entorn natural a l'aire lliure ple d'estímuls on s'estableixen relacions amb el medi ambient i amb l'ésser viu. Ja que, com esmenta Ritscher (2006), "El jardí és – hauria de ser un lloc articulad, acollidor, encantador i ple de secrets. S'ha de pensar en els espais exteriors amb la mateixa cura que els interiors" (p.49).

Zabala (1995), fa esment que a les escoles s'han de propiciar i crear espais que promoguin l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants, partint de la descoberta i la interacció amb aquests. A més, fomentar l'activitat dins d'aquests espais plens de materials i recursos adequats pels infants, permeten que el procés d'aprenentatge dels nens i de les nenes sigui més vivencial i únic.

La necesidad de que el alumno viva en un ambiente favorable para su crecimiento incluye también, y de una manera preferente, el marco en el que se tiene que desarrollar. El estado de ánimo, el interés y la motivación recibirán la influencia del entorno físico de la escuela. Crear un clima y un ambiente de convivencia y estético que favorezca los aprendizajes llega a ser una necesidad del aprendizaje y a la vez un objetivo de la enseñanza. (Zabala, 1995, p.129)

Tanmateix, Brull et al. (2020), en relació amb Zabala (1995), afirmen que els espais afavoreixen; el procés evolutiu de l'infant, un joc espontani, la motivació personal, el diàleg entre iguals i amb l'adult que els hi acompanya.

Zabala (1995) i Brull et al. (2020), quan apunten la importància de crear i propiciar espais en els centres educatius, es refereixen als espais interiors i exteriors de les escoles. Així doncs, observant aquests espais podem veure que no hi ha una equivalència entre els dos. Ja que, si observem la gran majoria d'escoles, ens adonem que els espais interiors estan més desenvolupats que els exteriors. Per tant, s'observa que hi ha una mancança d'espais exteriors que estiguin prou desenvolupats per tal que els infants puguin desenvolupar-se i aprendre de la mateixa manera que ho fan en l'interior de l'escola. Per aquest motiu, com a educadors i educadores hem d'obrir la mirada cap aquests espais.

En efecte, observant com està creat l'actual sistema educatiu i els pensaments que n'hi ha, s'evidencia que la naturalesa la deixen bastant exclosa, ja que, normalment els centres educatius arriben a quedar-se atrapats en un món artificial i còmode, és a dir, a l'interior de l'escola. Perquè dins d'aquest, trobem calefacció, aire condicionat, il·luminació artificial entre molts més aspectes contaminants. Amb això, Ritscher (2006), fa referència al fet que hem d'obrir els ulls i mirar més cap a la naturalesa perquè aquesta ens aporta sensacions que obren els nostres sentits en totes direccions. Com per exemple, a l'espai exterior si mirem cap amunt veiem el cel on podem observar tots els tipus de núvols i els seus

moviments, el sol que ens il·lumina la cara quan el mirem, un ocell que vola, un avió que passa entre molts més estímuls. En el cas contrari, a l'interior de l'escola, si mirem cap amunt veiem el sostre i els fluorescents, etc.

Així doncs, hi ha diferències entre els espais interiors i exteriors segons Ritscher (2006), les característiques dels espais exteriors són:

- Normalment és un espai ampli que permet més moviment. Per aquest motiu equivocadament se li considera un lloc per desfogar-se.
- És l'espai privilegiat del joc lliure. Els adults en el jardí, es tornen menys directius.
- És un lloc de trobament amb el context social més enllà dels límits de l'escola.
- És un espai de trobament amb la naturalesa. (p. 24)

Efectivament, tal com esmenta Ritscher (2006), la gran majoria d'educadors i educadores relacionen els espais exteriors de les escoles com espais on els infants surten per desfogar-se i no els relacionen amb espais que permeten als infants trobar-se amb l'entorn i endinsar-se en ell. Certament, en la línia de Freire (2020), els infants són éssers humans complets des del moment del seu naixement i necessiten entorns naturals per satisfer moltes de les seves necessitats biològiques, psicològiques i també, per educar-se en l'amor i el respecte a la naturalesa. És per això que tenen dret a jugar i ha gaudir sense ordres ni interferències en la seva activitat amb l'entorn. És a dir, s'ha de defensar el dret al joc espontani a l'aire lliure perquè té beneficis per la salut, el desenvolupament i l'aprenentatge. Per tant, com a mestres, hem de reconèixer i acompanyar adequadament l'aptitud innata per crear i dirigir estratègies educatives per un bon desenvolupament dels infants i alhora, cuidar els entorns i adaptant-nos a l'evolució de les seves necessitats.

Així doncs, els espais exteriors han de ser segons Olaizola (2020):

Un lloc per compartir, per relacionar-se amb els altres. Per saltar, embrutar-se, viure moments de risc controlat, amagar-se de les mirades dels adults, emocionar-se, enfadar-se i somriure fins a quedar exhaustes de tant jugar. Un lloc per viure la vida en tots els àmbits. Un lloc per poder escoltar el cant dels ocells, trobar formigues i cucs, admirar les musaranyes i jugar amb l'insecte bola. (p. 147)

Per tant, fent referència a Freire (2020), s'ha de fomentar l'activitat a l'espai exterior perquè comporta uns beneficis que permeten que els infants desenvolupin la seva capacitat d'atenció, el seu desenvolupament motor i cognitiu, autonomia, seguretat, curiositat, imaginació, la bona relació amb els companys i companyes i una bona salut. A més a més, els espais que permeten als infants tenir un contacte amb plantes i animals i també poder observar l'entorn que els envolta, els hi atorguen una millora en el seu desenvolupament físic i cognitiu, afavoreixen el joc imaginatiu i els hi estimulen l'empatia.

2.1.1. Jardins a la primera etapa d'El segons el currículum

En relació amb els aspectes tractats al punt anterior, en aquest es parla sobre la importància del primer cicle d'educació infantil, conjuntament amb la necessitat dels espais exteriors en aquest. Per tant, es fa esment dels objectius i capacitats relacionats amb els jardins a les escoles bressol.

En referència a la importància de l'educació en el primer cicle, Freire (2020) exposa que “La educación, entendida como la tarea de acompañar el desarrollo humano; una oportunidad única de encuentro, convivencia y crecimiento mutuo entre generaciones” (p.9).

Certament, com bé exposa Freire (2020), l'educació infantil ens dóna l'oportunitat de poder acompanyar als nens i a les nenes en la seva primera etapa de desenvolupament i així poder oferir-los diverses oportunitats d'aprenentatge. Per tal que les estratègies i accions que realitzem com educadors i educadores estiguin dins d'un context educatiu i tinguin una concordança, hem de seguir una mateixa línia. És a dir, s'ha d'actuar segons els objectius establerts que estan exposats en el currículum d'educació infantil per tal de tenir clar quins conceptes hem de treballar en cada etapa educativa.

Fent referència a les etapes educatives, i tenint en compte el tema principal d'aquesta recerca, cal recalcar que el cicle que estarà en context serà el primer cicle d'educació infantil. Ja que, serà la branca principal de la part pràctica. Convé recalcar que quan es refereix al primer cicle d'educació infantil, es parla de les escoles bressols o amb un altre nom, llar d'infants. Les quals, són la institució que correspon al primer cicle de l'etapa d'educació infantil i acull nens i nenes de 0 a 3 anys.

En relació amb aquesta etapa educativa, l'objectiu principal de la llar d'infants és facilitar el desenvolupament integral dels nens i les nenes, procurant que tinguin suficients oportunitats per a desenvolupar les seves capacitats i col·laborar en la seva educació, donant-li a conèixer, alguns dels instruments i produccions culturals, normes, costums i valors de la societat en què viuen (Departament d'Educació, 2012).

Els infants, en aquest cicle, realitzen uns tipus de comportaments específics. Els quals estan reflectits en el currículum d'educació infantil (Departament d'Educació, 2012), són els següents:

- Exploren els objectes i materials amb tots els sentits per reconèixer les seves propietats.
- Descobreixen les relacions entre objectes, materials i situacions basant-se en l'experiència directa.

- Aprenen amb tot el cos, gaudeixen fent les coses per ells mateixos i posen a prova totes les seves habilitats.
- Creen amb els materials, imaginem escenaris i els comparteixen amb les persones pròximes. (p. 38)

Cal dir, que es fa esment d'aquests comportaments perquè són els que es desenvoluparien dins dels espais exteriors de les llars d'infants. Ja que, contenen accions que es realitzarien en un jardí prou desenvolupat. Per això, es recalca la importància que tenen. Perquè, crear un espai ple de diferents materials, estructures i recursos naturals permeten que els infants puguin aprendre i desenvolupar-se utilitzant les seves destreses motores i cognitives, la seva imaginació, seguretat, autonomia i curiositat. Així doncs, en relació amb el que argumenta Goldschmied (1998), un jardí pot oferir tres tipus d'experiències diverses; activitat motora, jocs de fantasia i experiències de la natura.

A més, en relació amb els comportaments que es poden desenvolupar dins dels jardins, també es veuen reflectides unes capacitats que es desenvolupen en el primer cicle d'educació infantil (Departament d'Educació, 2012). Les quals, són habilitats o aptituds que fan possible la realització de tasques, exercicis i activitats. Aquestes, són les que finalment han de permetre que els infants siguin competents quan la seva maduresa ho permeti. I per tant, es veuen reflectides en l'activitat que es desenvolupa dins dels espais exteriors. Aquestes capacitats són les següents:

- Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.
- Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva de si mateixos i de les altres persones.
- Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia.
- Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà de diversos llenguatges.
- Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.
- Mostrar iniciativa per afrontar situacions de vida quotidiana, identificar-ne els perills i aprendre a actuar-hi en conseqüència.
- Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb les altres persones i iniciant-se en la resolució pacífica de conflictes.
- Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que els portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social. (Departament d'Educació, 2012, p.49)

“El desenvolupament de capacitats és el resultat d’allò que l’infant aprèn, i per aprendre i construir coneixements l’infant ha d’actuar i participar en situacions i activitats que tinguin sentit per a ell” (Departament d’Educació, 2012, p.49).

En referència a l’argumentació del Departament d’Educació, que hi ha reflectida en el currículum d’educació infantil, cal dir que en el primer cicle ha d’estar present els processos de coneixement i domini del propi cos i d’individualització. Aquests, han d’estar acompanyats d’una sèrie d’interaccions que facin possible l’expressió i comunicació dins de l’entorn físic i social.

El patio de la escuela puede ser analizado como un discurso que da corporeidad, que objetiviza relaciones de poder, saberes, prescripciones morales, representaciones culturales, normas institucionales, formas de identidad.. El patio de la escuela también es currículum. Pero digámoslo desde el principio: lo que pasa en el patio de la escuela puede pasar de otra manera. La experiencia cultural y el proyecto curricular de los patios es dialógico, y puede ser construido de otra manera. En los patios puede haber otro currículum. (Martínez, 2020, p.16)

Tenint en compte les paraules que expressa Martínez (2020), s’ha de crear espais i moments d’aprenentatge on es vegin reflectits uns objectius establerts que permetin que els infants, quan acabin el primer cicle, hagin desenvolupat les capacitats que s’han comentat anteriorment. Aquests, han d’estar en concordança amb allò que es vulgui transmetre i treballar dins dels espais exteriors. Per tant, els objectius que estan relacionats amb el desenvolupament d’un bon jardí i els quals es veuen reflectits en el currículum d’educació infantil (Departament d’Educació, 2012), són els següents:

Àrea de descoberta d’un mateix i dels altres

És dona importància a la descoberta del propi cos i de les possibilitats motrius, perceptives, expressives i relacionals. A més a més, en aquesta àrea es fonamenta la descoberta de les pròpies necessitats i l’adquisició d’eines per l’evolució de l’infant. També, es té en compte l’expressió i la regulació de les emocions, l’establiment de relacions afectives per tal de construir progressivament una identitat positiva que integra l’autoconeixement i l’autoestima.

- Identificació com a persona, coneixement, d’algunes característiques personals pròpies per assolir el grau de seguretat afectiva i emocional corresponent al seu moment maduratiu.
- Domini progressiu de les possibilitats expressives, perceptives i motores del propi cos i utilització dels recursos personals de què disposa en la vida quotidiana.
- Manifestació i expressió de les pròpies emocions i sentiments, utilitzant el llenguatge com a mitjà d’expressió i comunicació.
- Progrés en el domini de la coordinació i el control dinàmic del cos, augmentant la seva autonomia en els desplaçaments, en l’ús dels objectes i en l’orientació en l’espai quotidià.

- Iniciativa per dur a terme activitats i jocs, resolent les dificultats que es puguin presentar mitjançant la pròpia actuació o demanant als altres l'ajuda necessària i acceptant petites frustracions.
- Disposició per establir relacions afectives positives amb les persones adultes i els infants amb qui comparteix situacions i activitats quotidianament. (Departament d'Educació, 2012, p. 52-53)

Àrea de descoberta de l'entorn

En aquesta àrea, és dona importància a la descoberta de l'entorn a través de l'exploració dels elements naturals i socials, de la curiositat i la iniciativa. A més, per tal de descobrir aquest entorn, fa falta una sensibilització, observació, manipulació, transformació, raonament, anàlisi progressiu, gaudi i satisfacció.

- Comprensió i apreciació progressiva de l'entorn immediat, iniciant-se en el coneixement i l'adquisició de comportaments socials que facilitin la integració en els diferents grups socials en què participa.
- Orientació amb autonomia en els espais habituals i quotidians i iniciació en l'ús de termes relatius a l'espai (aquí, allà, dins, fora, amunt, avall).
- Orientació en les seqüències temporals en què s'organitza la vida diària i iniciació en l'ús de termes relatius a l'organització del temps (matí, tarda, ara, després, avui, demà).
- Observació i actuació sobre la realitat immediata, a partir de les pròpies vivències, establint relacions entre objectes segons les seves característiques perceptives.
- Observació i exploració de l'entorn físic i social, planificant i ordenant la pròpia acció, constatant-ne els efectes i establint relacions entre la pròpia actuació i les conseqüències que se'n deriven.
- Observació i constatació d'alguns canvis i modificacions a què estan sotmesos tots els elements de l'entorn (persones, animals, plantes i objectes).
- Interès i curiositat pel medi físic i social, explorant les característiques d'objectes, materials i elements de l'entorn natural, formulant preguntes sobre alguns esdeveniments i representant vivències i situacions mitjançant el joc simbòlic. (Departament d'Educació, 2012, p. 55)

Àrea de comunicació i llenguatges

Per tal de fomentar aquesta àrea, l'infant explora, interioritza i utilitza diferents formes de comunicar-se en un entorn proper. El qual l'atén, el reconeix, l'escolta, li respon i li ofereix eines per explorar les diverses maneres de comunicar-se. D'aquesta manera l'infant, en sentir-se recolzat, se sent còmode i confiat per tal d'expressar els seus sentiments dins d'aquest entorn.

- Comprensió de les intencions i dels missatges que li adrecen les persones adultes i altres infants, identificant i emprant els diferents senyals comunicatius (gest, entonació) i valorant el llenguatge oral com un mitjà de relació amb les altres persones.
- Coneixement i utilització de manera progressiva de les normes que regeixen els intercanvis, relats i converses (atenció, espera, to de veu, interès, iniciativa).

- Expressió de necessitats, sentiments i idees mitjançant el llenguatge oral, mostrant un progressiu increment del vocabulari relatiu al propi entorn i experiència, ús de frases simples i comprensió de variacions morfològiques de gènere i nombre.
- Iniciació en l'ús de diferents formes de comunicació, esforçant-se per fer-se entendre i escoltant els altres.
- Record i relat d'experiències passades i relacionar-se amb situacions semblants o diferents. (Departament d'Educació, 2012, p. 58-59)

A tall de resum, com bé afirma el Departament d'Educació (2012), en acabar l'etapa educativa les capacitats són les fites a assolir. A més, els objectius de cicle especifiquen el grau d'assoliment que els infants han d'arribar a assolir en acabar l'estada a l'escola bressol.

2.2. Normativa i característiques dels espais exteriors

En referència als espais exteriors, cal fer esment de la normativa i les característiques d'aquests. Ja que, són aspectes importants que cal tenir en compte en el moment d'organitzar i crear un jardí perquè hi hagi seguretat i sentit en relació amb el material utilitzat.

Així doncs, quan s'esmenta la normativa es fa referència a la norma UNE-EN 1176-1 (Asociación Española de Normalización y certificación, 2009) on es troba els requisits generals de seguretat per a l'equipament de les àrees de joc i superfícies. Aquesta norma, tracta sobre els aspectes que s'han de tenir en compte en les propostes relacionades amb el disseny dels espais exteriors i els materials corresponents a aquests. Ja que, durant l'activitat en el jardí poden sorgir varietat de riscos que fan que els infants es puguin fer mal. Per tant, com bé argumenta El nou Safareig (2015), s'ha de tenir en compte diferents aspectes per tal de garantir la seguretat de diversos materials;

- En general, totes les estructures i elements han d'estar lliures de qualsevol aresta afilada o molt marcada, de claus o cargols que sobresurtin o de projeccions perilloses.
- Cal esmolar les arestes dels troncs i les travesses de fusta.
- Les estructures com tobogans, rocòdroms, gronxadors o altres que els infants utilitzen a altures considerables han d'estar instal·lades sobre superfícies amortidores.
- Es poden considerar superfícies amortidores: sorres, graves de entre 0,2 i 8 mil·límetres (ull de perdiu), escorces vegetals o materials semblants que no es compactin i que absorbeixin l'impacte de possibles caigudes.
- Qualsevol estructura amb elevacions de més de 55 centímetres sobre les que un infant pugui caminar ha de comptar amb un paviment amortidor.
- Els troncs no han tenir estelles i si és necessari, han d'estar convenientment subjectes al paviment per evitar que puguin rodolar.

- Per a la higiene d'un sorral, la sorra més adequada és la sorra silícia rentada ja que permet la seva ventilació i desinfecció i triga molt més a endurir-se que el sauló.
- Les estructures metàl·liques han d'estar convenientment protegides per evitar el seu deteriorament o oxidació.
- Cal evitar estructures o tanques que puguin produir atrapaments dels dits, cap o extremitats dels infants. Les barres de les tanques no han de permetre el pas del seu cos.
- Les porteries i altres instal·lacions esportives o lúdiques de grans dimensions han d'estar convenientment ancorades al paviment per tal d'evitar la seva caiguda.
- És molt important el correcte i periòdic manteniment de les instal·lacions i la vegetació de qualsevol espai exterior per a l'ús dels infants i el públic en general. (El nou safareig, 2015)

En relació amb el que argumenta El Nou Safareig (2015), la Asociación Española de Normalización y Certificación (2009) exposa que;

Asumir riesgos es una característica esencial del juego en todos los entornos en los que los niños pasan un tiempo jugando. El juego pretende ofrecer a los niños la posibilidad de encontrar unos riesgos aceptables como parte de un entorno de aprendizaje estimulante, desafiante y controlado. El juego se debería dirigir a la gestión del equilibrio entre la necesidad de ofrecer unos riesgos y la necesidad de mantener a los niños a salvo de daños serios. (p.8)

Encara que sembli que viure experiències arriscades siguin un perill, com per exemple, pujar d'amunt de troncs i d'arbres, aquestes permeten als infants desenvolupar i millorar les habilitats motores i també, guanyar confiança per poder ser físicament actius. Com bé exposa Danks i Schofield (2006), "Life is full of risk, so the best way to prepare children for life is to ensure they know how to judge risk for themselves" (p.15).

En la línia de Danks i Schofield (2006), perquè els infants puguin arriscar i desenvolupar les seves destreses motrius i així, interaccionar amb els materials que es troben en l'espai exterior de manera lliure i experimentant cada moviment i situació, s'ha de tenir en compte diversos elements que permetin el joc i la interacció amb l'espai exterior. Per tant, amb aquests elements s'ha de dissenyar un bon jardí perquè com argumenta Serra (2020);

El diseño debería ser atractivo y estimular la imaginación y la creatividad; tendría que disponer de diferentes niveles, materiales y texturas naturales; permitir sentarse, descansar, andar, correr, trepar y esconderse; dar respuesta a los diferentes intereses de los distintos usuarios creando diferentes áreas; favorecer la accesibilidad y proporcionar riesgos y desafíos que eviten los peligros. (p.32)

Així doncs, en referència a Serra (2020) i a Ritscher (2006), un espai exterior es forma a través dels elements inerts i dels elements vius, però s'ha de tenir en compte diferents trucs

clau per tal de crear un bon espai exterior. Per tant, s'han de tenir en compte cinc elements claus.

a) Els elements inerts

En primer lloc, es troba els elements inerts. Aquells que es caracteritzen per ser elements que es troben per l'espai exterior i que han sigut incorporats pels éssers vius. Fent referència a Ritscher (2006), en el jardí s'ha de tenir en compte els següents elements inerts:

- És necessari que el jardí sigui accessible des de diferents punts. Com per exemple, des de l'entrada principal i des de l'espai de cada grup de nens i nenes.
- Les tanques són com "la pell del jardí", ja que, ressegueix la seva forma externa, el conté i el protegeix. A més a més, a través de les tanques es poden apreciar els sorolls, els sons, olors, missatges que s'escolten des del carrer, etc. Cal dir que s'ha d'analitzar on col·locar les tanques perquè hi hagi elements atractius al seu voltant i formi part d'un estímul més de l'espai exterior.
- Les separacions en l'espai exterior permeten que hi hagi relacions socials entre un número limitat d'infants.
- Petites tàpies que permetin explorar la part que queda oculta. A més a més, serveixen per enfilarse i baixar d'ells (si no són molt alts), per seure, etc.
- Per tal que els infants facin les seves exploracions amb autonomia i tranquil·litat, s'ha de crear una zona "reservada" per tal que tinguin intimitat.
- Que hi hagi zones pavimentades agradables.
- Les galeries permeten guardar els materials de l'espai, com per exemple, les botes d'aigua, els tricicles, etc.
- Crear camins per tal de moderar la circulació en segons quines zones, com per exemple, posar un camí a la gespa. A més a més permeten desplaçaments amb tricicle, carretons, cotxets, etc.
- Els desnivells (escalons, rampes, pendents, etc) permeten als infants pujar i veure el món des de dalt, baixar d'un salt, rodar, córrer, etc.

b) Les plantes

Seguidament, és important que als espais exteriors es trobin elements vivents, les plantes. Ja que, aquestes poden transformar un espai exterior anònim en un espai de joc lliure, en un espai agradable i acollidor, ric en atractius i matisos. Per tant, Ritscher (2006) argumenta que les plantes ofereixen una festa pels ulls i per tots els sentits perquè tenen colors vius, formes i proporcions agradables. A més a més, permeten que els infants les toquin, les manipulin, les olorin i inclús les assaboreixin (plantes aromàtiques, fruites, etc.). Així mateix,

també atreuen determinats animals (ocells, papallones, etc.) que passen a ser un altre recurs atractiu i important en el jardí.

Tot i així, en referència a Ritscher (2006), cal tenir en compte diferents aspectes per tal de crear un espai agradable i acollidor:

- Es convenient tenir plantes que requereixin poca cura.
- Es recomanable que les plantes siguin fortes i resistents.
- Es poden tenir plantes que floreixin escalonadament perquè així resultaran atractives durant tot l'any.
- Cal incorporar plantes per crear zones d'ombra (arbres, plantes enfiladisses, etc), però posar-les de tal manera que no tregui la llum i el sol a l'hivern.
- Incorporar plantes de fulla perenne permeten que als mesos de fred estiguin presents.
- Es poden incorporar tanques vegetals per articular l'espai i crear zones tranquil·les.
- Les plantes que escollim no han de tenir espines ni ser tòxiques.
- S'ha de tenir en compte la grandària de les plantes quan les plantem, perquè en un futur poden haver moltes plantes juntes i atapeïdes que no serien gens atractives.
- Es poden plantar arbres fruiters, ja que, permeten que els infants puguin seguir el cicle de les estacions visualment. Com per exemple, la floració, els fruits, la caiguda de les fulles, les branques, etc.
- Les plantes aromàtiques donen molt de joc en els espais exteriors perquè els infants les poden utilitzar per jugar a cuinetes, les poden recol·lectar per la cuinera, també les poden agafar per fer olis corporals, etc. És a dir, donen moltes possibilitats tant dins com fora de l'aula.
- L'hort és un altre element atractiu dins de l'espai exterior, ja que, requereix l'atenció dels adults i dels infants. Això permet que els infants se sentin protagonistes d'allò que han plantat i que estan cuidant per després menjar-ho.

c) Mobiliari per exteriors

Tercerament, s'ha de tenir en compte el mobiliari per exteriors. Perquè encara que hi hagi el pensament que els aparells típics (tobogans, gronxadors, rodes, laberints, etc.) en els espais exteriors no fomenten gaire la imaginació i l'espontaneïtat, cal dir, que aquests permeten que els infants experimentin grans moviments oferint l'oportunitat de posar-se a prova i de superar-se. Com bé argumenta Ritscher (2006), els infants no només es poden divertir utilitzant aquestes estructures sinó que a més a més tenen l'oportunitat d'observar als companys i companyes, apropar-se, escollir el moment d'utilitzar-los, atrevir-se, tornar a provar, perfeccionar les pròpies habilitats tenint paciència i constància, compartir l'experiència amb altres companys i companyes, entre moltes més accions.

Així mateix, perquè aquestes situacions i accions es realitzin de manera natural i sense cap perill, abans d'incorporar aquestes estructures al jardí, cal analitzar si són adequades a les edats dels infants que els utilitzen i si el seu disseny generarà situacions de perill i por als infants. Cal dir, que en aquest moment entra en joc els elements que s'han de tenir en compte comentats anteriorment per El Nou Safareig (2015). Per tant, s'han d'observar per tal d'assegurar-nos que les estructures que hi hagi a l'espai exterior siguin adequades per generar un joc lliure, imaginatiu i que, els infants els utilitzin d'una manera tranquil·la, relaxada, creativa i divertida.

A més a més, fent referència a Ritscher (2006), aquestes estructures s'han d'integrar al jardí de manera que estiguin posades amb un objectiu i una coherència en comptes de posar tota mena d'estructures sense un sentit i objectiu darrere. Per tant, les estructures escollides s'han de col·locar de manera que segueixin l'harmonia de l'espai. Com per exemple, col·locar una caseta de fusta a sota de les branques d'un arbre per tal de crear un espai acollidor, incorporar un tobogan en una rampa natural que es troba al jardí.

d) Materials per projectes efímers

En relació amb els elements que s'estan comentant, també es troba els materials per projectes efímers. Aquests fan referència al fet que amb pocs recursos es poden crear moltes situacions d'aprenentatge, de coneixement d'un mateix i d'imaginació. Perquè com bé afirmen Wood i Martin (2010), els elements imprescindibles en un espai exterior per a infants haurien de ser:

- Elements naturals com l'aigua, l'herba o la vegetació autòctona amb flors que atreguin als insectes i permetin l'observació de la naturalesa.
- Elements manipulables i mòbils (sorra, troncs, caixes, etc) que permetin desenvolupar les idees dels infants i afavorir la interacció i la socialització.

D'aquesta manera, molts infants utilitzen el seu temps en l'espai exterior per jugar a fer pastetes amb la sorra, transformar material, construir-los amb allò que troben per l'espai, fer construccions amb la sorra, imaginar-se que estan en un tren amb una capsa de cartó, entre moltes més accions creatives i estimulants.

És per això, en la línia de Ritscher (2006), que cal tenir en compte que els infants no els hi fa falta tenir al seu abast molt material per jugar, sinó que amb la seva imaginació i destresa creen amb qualsevol element que es troben a l'espai una situació de joc. Tenint en compte aquest aspecte, fa falta que els recursos que es trobin en l'espai exterior permetin la creació de diferents contextos dins del joc a través de materials senzills que permetin als infants fer

sorgir la seva projectivitat i al mateix temps canalitzar i contenir la seva energia. És a dir, que permetin diferents tipus de situacions.

Així mateix, els infants aprenen moltes coses dins d'un espai exterior ple d'estímuls. Com bé exposa Ritscher (2006), els aprenentatges que desenvolupen els infants són els següents:

- Aprenen a concentrar-se: Un jardí organitzat permet que els infants estiguin concentrats en allò que fan, treuen endavant els seus projectes i creen situacions de joc.
- Aprenen a prendre el domini de l'espai, reorganitzant-lo com ells i elles volen.
- Aprenen a utilitzar les mans, cada cop són més hàbils.
- Aprenen a treballar amb tot el cos, ja que, s'aixequen, s'ajupen, agafen coses, empenyen, etc.
- Aprenen a superar les frustracions.
- Aprenen a raonar per obtenir un resultat desitjat.
- Aprenen que els objectes poden impregnar-se de sentit, i que els materials neutres es poden transformar en efectes de la situació que s'estan imaginant. Com per exemple, una caixa de cartró la poden transformar en un cotxe o en un tren.
- Aprenen a observar.
- Aprenen a ser creatius i a afrontar les situacions amb originalitat.
- Aprenen a que es pot col·laborar, compartir projectes amb els altres companys i companyes, posar-se d'acord, discutir i arreglar els conflictes amb diàleg.
- Aprenen a tenir confiança en si mateixos. (p.83)

Un cop s'ha observat quins aprenentatges desenvolupen els infants amb la interacció de l'espai exterior, cal dir, que es troba molts més recursos que faciliten aquests aprenentatges. Com per exemple, l'aigua i la sorra. Ritscher (2006) afirma que, cal considerar que aquests elements, que trobem dins de l'espai exterior i que formen part de la natura, són recursos que els hi agrada molt als nens i nenes perquè poden utilitzar-los de diferents maneres. Cal considerar que els infants els hi crida més l'atenció aquests recursos estimulants que els ofereix l'espai exterior que potser les activitats que s'ofereixen.

e) Els animals

En darrer lloc, es troba els animals. Són un altre element que permeten que els infants tinguin l'oportunitat d'aprendre, coneixent-los, desenvolupant la curiositat i comprensió cap a uns éssers vius diferents d'ells. Com bé diu Sargatal (2020), "niños y niñas sienten una atracción especial por la Naturaleza, por la fauna, por lo vivido. Simplemente, tenemos que procurar y provocar que se encuentren. Y la escuela es un lugar fundamental para ello" (p.72).

Aquesta trobada amb la fauna dins dels jardins, és una oportunitat per crear amb els infants una actitud de simpatia cap als animals. A més a més, en referència a Ritscher (2006), és una gran ocasió perquè puguin convertir-se en grans observadors, pacients i delicats. És a dir, és una oportunitat per conèixer i entendre als animals, per agafar-los confiança, per identificar-los amb el seu nom corresponent i perquè aprenguin a evitar-los en el cas que fossin perillosos.

Així doncs, cal comentar que gràcies al contacte amb els animals del jardí, els infants adquireixen coneixements bàsics sobre els comportaments d'aquests. Com bé argumenta Ritscher (2006):

- Cada tipus d'animal té un hàbitat característic.
- Per molts insectes, el seu hàbitat es troba sota de l'escorça dels arbres o sota de les pedres.
- Les formigues treballen molt. Transporten pesos molt més grans que elles.
- Per a que els cargols es moguin, necessiten un entorn humit.
- Etc. (p.108)

Per últim, és important comentar que hem de crear espais on els infants puguin interactuar amb els animals que es puguin trobar pel jardí. Per exemple, si en el jardí de l'escola ens visiten ocells podem crear una caseta per posar el menjar d'aquests i així els infants puguin crear situacions d'aprenentatge i coneixença.

A tall de resum, per tal de crear un espai exterior ple d'estímuls i recursos que permetin apropar als infants a un entorn natural, cal que, com bé exposa Martínez (2019), "l'organització de l'espai i els materials ha de respondre a les necessitats dels infants, ha d'alimentar els interessos, estimular els nous processos, i sobretot, ha d'afavorir el domini i/o l'adquisició de les noves capacitats" (p.26). Així doncs, com a educadors i educadores, hem de crear un jardí on l'organització d'aquest estigui pensada de tal manera per tal que els infants tinguin interès per interaccionar amb l'espai i amb els materials. Ja que, els materials i els recursos també s'han d'incorporar i col·locar de manera estratègica per tal que els infants tinguin un interès per interaccionar amb ells.

2.3. El joc

Com a últim apartat, i després d'haver conegut les característiques de l'espai exterior, cal centrar-se en un element clau que sempre està present durant l'activitat en el jardí. I aquest element és el joc, del qual es parlarà dels tipus que n'hi ha, les seves característiques, quines etapes de desenvolupament s'observen en aquest i quin és el paper del docent en l'activitat de l'espai exterior.

En relació amb el joc, primerament cal fer esment d'un dels grans visionaris i predicadors de l'educació de la primera infància. Es parla de Fröbel (1989), referent en l'educació infantil per descobrir i crear recursos bàsics per formar la institució de "Jardins d'Infants", on els nens i les nenes són el principal protagonista conjuntament amb la Natura. És per això que cal fer esment de Fröbel (1989), perquè com bé argumenta;

Es posa el nen realment al centre de la natura, com a natura que s'ha fet conscient en l'home, i es posa aquesta natura, a través de les persones que tenen cura de la infantesa, en relació multilateral amb el nen... Ja que aquesta és l'essència del jardí d'infància: que el nen hi sigui comprès com a membre d'una globalitat. (p. XXXVI - XXXVII)

Així mateix, per a Fröbel (1989), el joc és la primera ocupació espontània del nen, una activitat lliure, és a dir, creadora o productora. Com bé diu;

L'activitat de jugar, el joc, representa l'estadi superior del desenvolupament del nen, del desenvolupament de l'home en aquesta etapa; ja que el joc és una manifestació de la seva llibertat interior, la manifestació de l'interior per una necessitat i una exigència del mateix interior, cosa que expressa per ella mateixa la paraula joc. El joc és el fruit més net i més espiritual de l'home en aquesta etapa i és al mateix temps l'exemple i la imitació de tota la vida humana, de l'interior, de la vida secreta de la natura en l'home i en totes les coses; el joc genera alegria, llibertat, satisfacció, tranquil·litat, pau amb el món. (p.39)

Fent referència al joc com una activitat que proporciona alegria, llibertat, satisfacció i tranquil·litat, cal dir que el Departament d'Educació (2012) ho defineix com;

El joc és una conducta espontània i voluntària, és escollit lliurement per qui el practica. Qui juga manté una actitud activa, posa en joc les seves motivacions i no persegueix una finalitat concreta; per això mentre juga pot variar els seus objectius. (p.40)

A més, es pot dir que el joc es manifesta en diferents contextos socials i culturals. Ja que, segons Fernández (1999), "el joc infantil, tot i ser d'origen biològic, presenta característiques diferents, en funció de la cultura en què el trobem" (p.17). Per tant, en la línia de Fernández (1999), el joc es dona en un grup d'iguals i aquest suposa el marc general de l'experiència lúdica, ja que, el joc compleix funcions d'aprenentatge cognoscitiu, psicomotriu i afectiu. Així doncs, Fernández (1999) exposa elements constitutius i simbòlics que caracteritzen l'experiència lúdica dels infants relacionant-lo amb la diversitat cultural:

- El medi on s'assenta, la transformació que aquest rep per part de la societat, la conceptualització i l'ús que se'n fa.
- Compartimentació de la vida dels individus:

- Concepte d'infantesa: sempre entesa com a primer espai d'inclusió social i, per tant, en termes d'asimetria de poder respecte dels adults.
- Establiment d'un sistema productiu i d'un ordre social basat en el diferent accés als recursos.
- Cada cultura disposa d'una cultura material susceptible d'ús lúdic.
- En cada cultura hi ha un repertori d'activitats adultes a les quals pot fer referència el joc. (p.17)

En relació amb Fernández (1999), Thió (1999) exposa que “el joc forma part de la condició d'ésser humà, ja que és una conducta que realitzen els infants de tots els temps, sigui quin sigui el seu lloc d'origen” (p.139). Així doncs, entenem el joc com una conducta espontània que mou l'infant a interactuar amb les persones i amb els objectes, pel simple plaer de fer-ho. Es pot dir que jugar és una peculiar manera que té l'infant per conèixer i per aprendre. També, cal agafar l'argumentació de Guitart (1998), ja que, segueix la línia de Thió (1999).

El joc, a més de ser una activitat infantil que utilitza la criatura per divertir-se, per exercitar les seves habilitats, per aprendre coses noves o per relacionar-se amb els altres, és també un instrument de transmissió de valors i normes socials, així com de tipus de relacions establertes entre les persones. (Guitart, 1998, p. 8)

En referència a Guitart (1998), el joc és una eina que permet que els infants s'adonin i descobreixin l'entorn que els envolta per tal de construir nous aprenentatges i a més, descobrir i entendre el seu entorn social expressant les pròpies emocions i sentiments. Per tant, el joc és un factor essencial que intervé en el procés de desenvolupament i aprenentatge a través d'una conducta espontània que fa que els infants interactuïn amb les persones i amb els objectes a través de la curiositat innata i pel simple fet de fer-lo.

2.3.1. Les funcions del joc

Així doncs, el joc és un factor vital en el desenvolupament de les persones per tal de formar-se mitjançant les diferents funcions que l'organisme crea per créixer. Per tant, hi ha diferents funcions, que fa esment Thió (1999), que caracteritzen aquest desenvolupament i que cal destacar, ja que són importants dins de l'evolució de les persones. En primer lloc, es troba la funció “biològica/madurativa” la qual, està relacionada amb l'activitat física i mental que realitzen els infants quan juguen. Gràcies a aquesta activitat, com per exemple; agafar un objecte que els hi crida l'atenció, es produeix l'activació de les fibres nervioses i connexions neuronals que impulsen la maduració i el desenvolupament del sistema nerviós, ja que, per tal d'agafar l'objecte mouen els braços, les cames, fixen la mirada i comencen a produir sons. Mentre van adquirint capacitats, aquestes accions passen a ser més diferenciades i voluntàries (agafen, tiren, corren, salten, caminen, etc.).

Seguidament, es troba la funció “lúdica”. Aquesta, té com a objectiu que “mentre els infants juguin satisfacin la seva curiositat sobre el món que els envolta” (Thió, 1999, p.140). Per tant, és important que el joc proporcioni plaer i benestar per tal que l’infant jugui per divertir-se. Perquè un infant que es diverteix i té benestar dins del joc, presentarà un creixement saludable i favorable pel seu desenvolupament i aprenentatge. Ja que, “el malestar físic o psíquic minva la capacitat d’atenció i d’esforç, imprescindible per aprendre” (Thió, 1999, p.141). Aleshores, és important que aquesta funció es desenvolupi de manera favorable i que l’infant gaudeixi jugant i compartint aquestes estones lúdiques.

En tercer lloc, hi ha la funció “d’adaptació cognitiva i social” que està relacionada en què “mentre juga, l’infant incideix sobre el seu entorn, experimenta i descobreix amb la seva interacció amb les persones i amb els objectes” (Thió de Pol et al., 2007, p.129).

El joc, dins d’aquesta funció, permet a l’infant dos aspectes: adquirir habilitats motrius, socials i intel·lectuals, com per exemple; obrir, tancar, manipular, comunicar-se, escoltar, parlar, cuidar, observar, etc. I també, permet adquirir aptituds per relacionar-se a través de la descoberta i l’aprenentatge que va adquirint mentre va aprenent maneres d’actuar, de ser constant, tenir atenció, esforç, iniciativa, etc. Per tant, a la línia de Thió (1999), a través d’aquesta adquisició d’aptituds mitjançant el joc, permet que els infants tinguin vivències positives per tal d’aprendre i adquirir pautes de comportament i valors, com per exemple, la solidaritat, el respecte i la tolerància, la qual facilitaran la relació amb els altres. Tots aquests aspectes són aprenentatges fonamentals per tal de viure i convida de forma adaptada, feliç i sobretot integrar-se i sentir-se part del seu grup social.

Per tant, segons esmenta Thió de Pol et al. (2007), l’infant mentre juga:

- “Adquireix coneixements de tota mena i habilitats motrius, socials i intel·lectuals.
- Exercita actituds.
- Desenvolupa aptituds per relacionar-se.
- Interioritza valors i només socials de forma pràctica.
- Posa en pràctica els seus coneixements i habilitats.” (p.130)

Aquesta funció està relacionada amb una altra també d’important, és la funció “d’adaptació efectiva-emocional” que es relaciona amb els aspectes que tenen a veure amb les ansietats, conflictes i inseguretats que els infants van superant i resolent. Per tant, com fa esment Thió (1999), el joc és un medi on els infants expressen i exterioritzen els seus conflictes i desitjos. És a dir, els representen, es familiaritzen amb les situacions perquè d’aquesta manera vagin entenent les situacions dels altres i s’adaptin. En efecte, el joc actua en ells i elles com equilibrador d’emocions i alliberador de tensions.

Per últim es troba la funció “potenciadora del desenvolupament i l’aprenentatge”. Aquesta, està relacionada amb allò que presenta el joc, és a dir, unes característiques que fan d’ell un aprenentatge. A més a més, fan que el joc sigui un camp d’assaig on els infants realitzen accions, formes de comunicar-se i habilitats que després les utilitzen en altres situacions. Així doncs, les característiques que s’observen en el joc segons Thió (1999), són les següents:

- Motivació, la qual fa que l’infant tingui interès i atenció en allò que fa.
- Els aprenentatges que realitzen gràcies al joc són significatius pels nens i les nenes, ja que, aquests permeten que l’infant mentre juga aprèn des de la capacitat, aplica els seus coneixements previs i les seves habilitats.
- El joc permet que l’infant pugui anar al seu ritme i el pugui repetir tantes vegades vulgui, sense que tingui cap sentiment de càstig o avorriment.
- L’infant, quan juga, es permet equivocar-se i intentar de nou l’acció.

A més, com bé argumenta Martín (1999), el joc també es caracteritza per la multiplicitat i la diversitat, ja que, la multiplicitat sorgeix en un moment evolutiu determinat a través de la realització d’accions lúdiques. La qual es complementa amb la diversitat, perquè hi ha varietat d’accions, ja que, els interessos no són els mateixos per a tots els infants.

2.3.2. El desenvolupament dels infants dins del joc

El joc no solament conté i treballa les característiques argumentades per Martín (1999), sinó que segons Thió (1999), quan es realitza l’acció de jugar es pot observar com es promou diferents aspectes relacionats amb el desenvolupament. Són els següents:

- Desenvolupament intel·lectual: L’infant observa, combina, analitza, relaciona, experimenta, descobreix, simbolitza, etc.
- Desenvolupament motor: Permet a l’infant que es mogui, manipuli, corri, salti, etc.
- Creativitat: El joc permet que l’infant expressi els seus desitjos, imagini, construeixi, inventi, representi, etc.
- Sociabilitat: Afavoreix l’intercanvi, la comunicació amb els altres companys i companyes i adults, i d’aprendre a relacionar-se.

- Equilibri Emocional: Fa que durant el joc es treguin fora els conflictes, pors, desitjos, és a dir, les emocions que senten en cada moment.
-
- Adquisició i desenvolupament del llenguatge: Permet que l'infant parli amb ell mateix sobretot amb els altres.
- Adquisició d'actituds i valors, normes i pautes de conducta.

2.3.3. El joc en els espais exteriors i el paper del docent

Un cop se sap les definicions de joc, les seves funcions i etapes de desenvolupament contextualitzades globalment dins de l'educació infantil, cal centrar-se en el joc dins de l'espai exterior, perquè com bé diu Arasa (1999);

Els nens i les nenes tenen un dret a la vida a l'aire lliure, una necessitat d'espai on puguin moure's amb llibertat, que sigui segur i que els provoqui ganes de descobrir, que motivi el descobriment de la pròpia capacitat motora. Per tant, és en el pati on el nen és realment autònom, però aquest espai cal que tingui una oferta de jocs igual que els espais interiors, que hi hagi un equipament que representi un repte per als nens i les nenes, que potenciï el seu desenvolupament global. (p.73)

En relació amb Arasa (1999), durant l'activitat en l'espai exterior, els nens i les nenes desenvolupen un paper on s'observen diferents aspectes relacionats entre si i on es posa en context diferents situacions d'aprenentatge i coneixença:

- Autonomia per triar el joc, amb què jugar i amb qui compartir el joc: en aquest aspecte, com bé diu Arasa (1999), "El "deixar fer" en llibertat per part de l'educadora, provoca en els nens/es les ganes de descobrir, de repetir les vegades que vulguin el joc que més els complau, el lloc que més els agrada i amb qui volen relacionar-se". (p.74)
- Relació amb l'entorn i amb els companys i companyes: en aquest apartat els infants posen en context la resolució de conflictes i interrelació amb nens de la mateixa edat i d'edats diferents. Ja que, la interrelació afavoreix una maduració de la vida social dels nens i les nenes. A més, davant de qualsevol problema, els infants acudeixen a la seva educadora, però s'observa com els mateixos infants ho resolen.
També, es posa en context la relació amb altres educadors i educadores, ja que, com argumenta Arasa (1999), "els infants estableixen vincles de relació amb altres infants i, mitjançant el joc col·lectiu i organitzat pels adults, mantenen una relació més oberta amb totes les educadores de l'escola." (p.75)

- Desenvolupament de capacitats i coneixements en relació amb l'espai exterior: els infants posen en context la seva capacitat motriu adquirint autonomia i coordinació corporal, la seva capacitat d'observació i de descoberta de l'entorn i el coneixement de les possibilitats del seu propi cos, ja que, ells mateixos descobreixen fins on pot arribar l'esforç que li cal fer per realitzar diferents accions. Com per exemple: pujar o baixar, com ha d'inclinar-se per mantenir l'equilibri, etc.

Fent referència als aspectes que desenvolupen situacions d'aprenentatge i coneixença gràcies a l'activitat que realitzen els infants dins de l'espai exterior, cal comentar que Arasa (1999), afirma que durant l'activitat en el jardí es desenvolupen diversos tipus de jocs. En primer lloc, es troba el joc motriu, tipus de joc que els infants de 0 a 3 anys hi dediquen més estona al jardí. Els elements de l'espai exterior permeten que els infants; pugin i baixin escales, baranes, estructures, corrin i caminin sols o amb altres companys i companyes, reptin i llisquin per la rampa, pel tobogan, s'enfilin, saltin des de qualsevol estructura que se sentin capaços de fer-ho, etc. Totes aquestes accions permeten que els infants desenvolupin el joc motriu mitjançant la interacció amb l'espai exterior de l'escola. A més, com argumenta Font (1999), "aquests jocs són els que ajuden el nen a formar l'esquema corporal, la imatge de si mateix i són els que interaccionen més amb l'entorn" (p.172).

A més, durant l'activitat en el jardí, s'observa el joc simbòlic. El qual, és característic en l'activitat dels infants de 2 anys, ja que, juguen a jocs d'imitació imaginant-se diferents situacions. Com per exemple, fer pastissos, anar al supermercat, fer les tasques de casa, etc. Cal dir, que aquest tipus de joc fomenta la creativitat, ja que, els infants utilitzen la seva imaginació. I com bé exposa Bondioli (1999), el joc simbòlic;

Es caracteritza per la llibertat (un joc imposat per obligació deixa de ser un joc), per la separació respecte de la vida ordinària (el joc és una activitat que se situa al marge de la vida quotidiana i que es regeix per unes regles diverses de les pròpies de la realitat ordinària), per la improductivitat (en el joc no importa tant el resultat de l'activitat com l'activitat en ella mateixa), per la incertesa (l'èxit del joc és incert i la manera de dirigir-lo no és del tot predeterminada, per la reglamentació (cada joc té les seves regles). (p. 174)

També, es pot dir que a l'espai exterior sorgeix el joc de descoberta. Ja que, com l'espai exterior és bastant ampli, permet als infants fer grans desplaçaments variant el recorregut, descobrir un espai immens que els hi permet trobar racons per relaxar-se, per amagar-se, per jugar tranquil·lament, etc.

En darrer lloc, es troba el joc de relació. És a dir, durant l'activitat al jardí, s'estableix una relació entre els infants gràcies al joc. Ja que, com argumenta Arasa (1999), "compartir els elements de joc provoca moltes situacions de relació i d'ajuda mútua" (p.76).

Per últim cal fer esment del paper del docent durant l'estona de joc en l'espai exterior. Ja que, com bé argumenta Brunner;

Un factor decisiu perquè es produeixi un joc ric i elaborat és la presència de l'adult. Una presència propera que asseguri un ambient estable i segur i que, al mateix temps, permeti donar l'ajut i la informació en el moment en què l'infant ho necessita. (Citat per Thió, 1999, p. 144)

Així doncs, durant l'estona al jardí, s'estableix una relació més tranquil·la entre els infants i l'educadora o educador, ja que, aquest pot atendre més fàcilment les demandes individuals. Com esmenta Arasa (1999), els educadors i educadores han de seure sempre en llocs fixos durant l'estona a l'espai exterior. Ja que, aquesta actitud de no-intervenció, afavoreix l'autonomia dels infants. L'educador o educadora és el punt de referència del nen o nena, durant l'adaptació juga a prop seu, però després inicia desplaçaments cada vegada més lluny i explora l'espai i els elements de joc. Perquè l'infant se senti segur o segura, tan sols li cal saber on ha d'anar o on ha de mirar quan necessita ajuda o suport pel que està descobrint. Com bé argumenta Arasa (1999), "donar seguretat sense intervenir i proporcionar elements de joc" (p.73).

Els educadors i educadores no només han de donar seguretat i proporcionar elements de joc, com bé exposa Arasa (1999), sinó que també, segons argumenta Ritscher (2006), desenvolupen diverses funcions dins dels espais exteriors:

- Són proveïdors/es: Observen l'estat dels materials i incorporen nous materials a mesura que van sent necessaris i treu els que estan trencats o no fan una bona funció.
- Mediadors/es: Intervenen amb discreció quan hi ha conflictes i suggereixen acords per tal de crear un ambient relaxat i agradable. A més a més, són els responsables d'avisar als infants quan queda poc temps per estar en el jardí, d'aquesta manera els infants poden trobar una conclusió pel seu joc.
- Interlocutors/es: Poden crear situacions de converses amb els infants quan l'ambient està relaxat, així es creen intercanvis personals.

- Còmplice/es: Entre els docents han de crear un bon ambient per tal de realitzar uns espais exteriors amb una bona complicitat. D'aquesta manera, tots junts intueixen el sentit de les accions que volen realitzar i les aproven i les potencien.

Per tant, per tal de crear un bon espai de coneixement, de joc i de coneixença cal tenir en compte tots aquests aspectes, conjuntament amb els materials que s'han de tenir present i han sigut argumentats en l'apartat de les característiques de l'espai exterior. Tanmateix, cal tenir-los present perquè hi hagi un bon aprofitament i una bona funcionalitat de l'espai exterior de les llars d'infants. Així doncs, una vegada se sap les característiques dels jardins, cal centrar-se en el model metodològic i en les tècniques d'investigació que s'utilitzaran per a endinsar-nos en l'espai exterior de l'EBM Caputxins.

3. Apartat Metodològic

Fent referència a la investigació que s'està realitzant sobre els espais exteriors, cal comentar que per respondre la pregunta de recerca plantejada al principi d'aquest projecte, s'ha de dur a terme un procés de treball crític i sistemàtic a través del qual es dona resposta a la pregunta de recerca gràcies a determinats procediments i tècniques. És per això que en aquest apartat es parlarà sobre quin mètode i quines tècniques s'utilitzaran per a analitzar i conèixer un espai exterior en profunditat, alhora constatant la teoria. Cal dir, que el jardí que s'observarà utilitzant el mètode i les tècniques que es determinaran a continuació, serà el de l'Escola Bressol Municipal Caputxins de Vic.

Abans de tot, es recorda la pregunta d'investigació plantejada; "Com han de ser els jardins del primer cicle d'educació infantil per promoure l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants?".

3.1. Paradigma

En relació amb la pregunta d'investigació plantejada, la qual permet orientar la recerca, s'ha de concretar quin tipus de metodologia s'emprarà en la investigació. Fent referència a "L'article científic pas a pas: mètodes i tècniques de recopilació d'informació" (2006), defineix metodologia com el "procés que segueix la investigació". Per tant, per poder seguir amb aquesta recerca, cal comentar que la metodologia emprada utilitza la perspectiva interpretativa. La qual, com bé argumenta Pedrós (2005), té com a finalitat interpretar la realitat dins del context en el qual està, en la seva globalitat. Però no vol dir que la informació recollida sigui vàlida en tots els contextos, ja que, s'interessa per la comprensió de les situacions i persones de cada context estudiat. Així doncs, l'objectiu d'aquest tipus de perspectiva és l'interès per estudiar una situació en concret, en aquest cas l'espai exterior de l'EBM Caputxins. El qual és l'objectiu d'aquesta investigació, on s'utilitzaran diverses tècniques de recollida de dades, que s'explicitaran més endavant, per poder analitzar i explicar l'espai exterior de l'escola escollida estudiant el seu context i les característiques que el predominen.

Cal dir que, fent referència a Lincoln i Guba (1985), la perspectiva interpretativa es caracteritza per:

- Contextualitzar la investigació en un ambient natural.
- Ser un instrument humà. Ja que, en aquest paradigma, l'ésser humà és l'instrument de la investigació, el qual s'adapta a diferents situacions.

- Utilitzar el coneixement tàcit (el que no pot ser escrit fàcilment). Aquest tipus de coneixement ajuda a l'investigador interpretatiu a apreciar els fenòmens presents en els àmbits de l'objecte de la investigació.
- Utilitzar mètodes qualitatius. Els quals s'adapten millor a les realitats múltiples amb les quals s'ha de treballar.
- Analitzar les dades de caràcter inductiu. L'anàlisi inductiu ofereix avantatges per la descripció i comprensió d'una realitat plural i a més, permet descriure d'una manera completa l'ambient en el qual estan ubicats els fenòmens estudiats.
- Ser una teoria fonamentada i arrelada, és a dir, una teoria vinculada al context que s'estudia.
- Ser una investigació que se centra en recollir una descripció completa del context i del paper de l'investigador en el procés de recollida de dades.

Com s'ha fet esment, aquesta perspectiva utilitza mètodes qualitatius. Així doncs, aquesta investigació se centra en la metodologia qualitativa. Aquest tipus d'investigació, en referència a Riba (2014), proposa aconseguir profunditat en el coneixement d'un tema, identificar la naturalesa complexa de la realitat i els aspectes subjectius de l'experiència. També, Palou (2013) exposa que, "en una investigació qualitativa el procés d'obtenció de la informació és emergent i canviant. Es va completant i precisant en la mesura que avança el contacte amb els informants i la comprensió de la realitat objecte d'estudi" (p.1).

Per tant, fent referència al tipus de perspectiva i d'investigació emprada, cal comentar que en aquesta recerca s'estudia l'espai exterior d'una llar d'infants on es podrà veure diferents situacions que aniran canviant segons l'activitat dels infants dins d'aquest espai. És per això, que en aquesta recerca s'utilitza la perspectiva interpretativa perquè s'interpreta la realitat i conjuntament amb aquesta, s'utilitza la investigació qualitativa, perquè s'estudia en profunditat la realitat que s'observarà en el jardí de l'EBM Caputxins.

3.2. Mètode d'investigació

Fent referència a la metodologia emprada en aquesta investigació, cal concretar quin mètode s'utilitzarà per a poder recollir les dades necessàries per constatar el fet estudiat. En relació amb la investigació qualitativa que s'està realitzant, el mètode d'investigació que protagonitzarà aquesta investigació és l'estudi de cas. Ja que, aquest tipus de mètode, és un tipus d'estudi únic. Perquè com bé exposa Yin (1993), l'estudi de cas només se centra en un sol cas per tal de conèixer en profunditat el tema escollit. Per tant, aquesta investigació se centra a estudiar de manera detallada l'espai exterior de l'EBM Caputxins.

En referència a Stake (1995), un estudi de cas sorgeix quan es decideix estudiar un element o un individu en concret. És a dir, estudies aquest cas en concret perquè se sent curiositat de conèixer en profunditat les seves característiques i aprendre sobre aquest. Així doncs, quan hi ha aquest interès de conèixer i aprendre sobre un cas en concret vol dir que es realitza un estudi intrínsec del cas.

En relació amb el que argumenta Stake (1995), Montaner (2018) exposa que “el elemento más significativo del estudio de caso está en la comprensión de la realidad que actúa como objeto de estudio.” Per tant, en referència a Stake (1995), es pot dir que “el estudio de casos es el estudio de la particularidad y de la complejidad de un caso singular, para llegar a comprender su actividad en circunstancias importantes” (p.11).

A la línia de Montaner (2018) i Stake (1995), per tal de realitzar l'estudi d'un cas i comprendre la realitat i la particularitat d'aquest, primer de tot s'ha de tenir clar uns objectius en relació amb l'estudi de cas. Per tant, en referència a Montaner (2018), els objectius són els següents;

- Producir un razonamiento de tipo inductivo.
- Recolectar datos a partir de la observación mediante los cuales poder elaborar hipótesis.
- Producir nuevos conocimientos respecto a un tema.
- Confirmar teorías previamente conocidas.
- Describir situaciones o sucesos concretos.
- Ofrecer ayuda, conocimiento o instrucción al caso estudiado.
- Comprobar o contrastar fenómenos, situaciones o hechos. (Montaner, 2018)

A més, l'estudi de cas s'origina mitjançant una varietat de característiques bàsiques que s'han de tenir en compte quan s'organitza un estudi de cas. Així mateix, Álvarez i San Fabián (2012) exposen les següents característiques;

1. Realizan una descripción contextualizada del objeto de estudio. El principal valor de un estudio de caso consiste en desvelar las relaciones entre una situación particular y su contexto.
2. Son estudios holísticos. El investigador ha de tratar de observar la realidad con una visión profunda y, asimismo, ha de tratar de ofrecer una visión total del fenómeno objeto de estudio, reflejando la complejidad del mismo.
3. Reflejan la peculiaridad y la particularidad de cada realidad/situación a través de una descripción densa y fiel del fenómeno investigado.
4. Son heurísticos. Los estudios de caso tratan de iluminar la comprensión del lector sobre el fenómeno social objeto de estudio.
5. Su enfoque no es hipotético. Se observa, se sacan conclusiones y se informa de ellas.
6. Se centran en las relaciones y las interacciones y, por tanto, exigen la participación del

investigador en el devenir del caso.

7. Estudian fenómenos contemporáneos analizando un aspecto de interés de los mismos, exigiendo al investigador una permanencia en el campo prolongada.

8. Se dan procesos de negociación entre el investigador y los participantes de forma permanente.

9. Los estudios de caso incorporan múltiples fuentes de datos y el análisis de los mismos se ha de realizar de modo global e interrelacionado.

10. El razonamiento es inductivo. Las premisas y la expansión de los resultados a otros casos surgen fundamentalmente del trabajo de campo, lo que exige una descripción minuciosa del proceso investigador seguido. (Álvarez i San Fabián, juny 2012)

Així doncs, fent referència a la utilització de l'estudi de cas per aquesta investigació, cal comentar que el tipus d'estudi de cas que s'emprarà, és l'estudi instrumental. Ja que, com bé argumenta Stake (1995), aquest tipus d'estudi consisteix a aprofundir un tema o corroborar una teoria. En aquest cas, l'estudi de la investigació en context comença mitjançant la realització d'una pregunta de recerca que permet fer una observació concreta dels elements claus que interessin. Per tant, per realitzar la investigació centrada en l'estudi de cas instrumental, s'ha de seguir unes fases generals per poder elaborar un estudi de cas ben detallat. Com bé afirmen Álvarez i San Fabián (2012), les fases que s'han de seguir són les següents:

- Fase preactiva: Aquesta fase serveix per organitzar els objectius que es volen assolir en la investigació, per constatar la informació prèviament recollida i per planificar els recursos i les tècniques que es necessitaran per dur a terme l'estudi de cas. A més, caldrà recordar la pregunta de recerca per tal de definir l'anàlisi que s'ha de realitzar. I és per això, que en aquesta investigació, primer de tot es van establir els objectius i la pregunta de recerca, alhora, constatant la informació recollida i planificar-la.
- Fase interactiva: En aquesta fase es realitza el treball de camp conjuntament amb els procediments i el desenvolupament de l'estudi utilitzant diverses tècniques qualitatives, les quals es veuen reflectides més endavant i que han permès realitzar un treball de camp d'una escola bressol en concret.
- Fase postactiva: Com a última fase, es realitza l'elaboració de l'informe de l'estudi final per tal d'especificar les reflexions crítiques sobre el cas estudiat. I per tant, en aquesta investigació, es realitza l'anàlisi i la discussió per tal de concloure les dades extretes de l'estudi de cas i de la fonamentació teòrica.

A tall de recapitulació, Simons (2011) argumenta que gràcies a l'anàlisi i la interpretació de com pensen, senten i actuen les persones, s'arriba a saber i comprendre el cas. Ja que, per

ell l'investigador és el principal instrument en el moment de recollir les dades, d'interpretar-les i de realitzar l'informe. Així doncs, és important que l'investigador realitzi aquest treball de manera positiva per tal d'arribar a unes conclusions a través de les dades que s'han recollit.

3.3. Instruments de recollida de dades

L'estudi de cas, com s'ha fet esment al punt anterior, és el mètode que permetrà investigar en profunditat la funcionalitat i característiques d'un espai exterior, objectiu d'aquesta recerca. Així doncs, un cop se sap el mètode que s'emprarà per investigar el jardí de la llar d'infants Caputxins, fa falta concretar les estratègies d'investigació que s'utilitzaran.

En efecte, l'estudi de cas es desenvoluparà mitjançant quatre estratègies d'investigació relacionades amb aquest tipus de mètode. A més, les estratègies que s'utilitzaran per investigar en profunditat el jardí de l'EBM Caputxins, han sigut escollides tenint en compte l'espai que s'investiga i els aspectes que es volen conèixer en primera persona. D'aquesta manera, poder relacionar el fet observat amb el fet estudiat i així respondre la pregunta de recerca. Cal dir, que aquests instruments de recollida de dades s'utilitzaran en les 15 hores d'observació que es realitzaran en el centre escollit.

3.3.1. Observació

L'observació és una tècnica que implica la interacció entre investigador i grup social. Per tant, l'objectiu de l'observació és, com bé exposa Torres (s. d.), descriure les vivències que experimenten grups socials en un escenari en concret. És a dir, captar com defineixen la realitat i l'organització del seu món a través de diverses conductes. Aquesta descripció permet recollir dades per tal de poder incorporar-les en la investigació. Per tant, l'observació posada en context es realitzarà a l'espai exterior de l'EBM Caputxins de Vic. Tanmateix, Anguera (1989), afirma que "observar és advertir els fets tal com es presenten a la realitat i cal enregistrar-los per a posteriorment comprovar-los" (p.21).

En relació amb Torres (s. d.) i Anguera (1989), l'Institut Obert de Catalunya (s. d.) exposa que l'observació "permet fer el seguiment de les conductes individuals i col·lectives davant de les situacions d'ensenyament-aprenentatge i incidir en el desenvolupament de les capacitats dels infants". Cal dir, que els infants que s'observaran tenen l'edat d'1 a 2 anys i de 2 a 3 anys. D'aquesta manera, es podrà observar diverses situacions d'aprenentatge i interaccions amb el medi ambient perquè es veurà el desenvolupament de dos rangs d'edats diverses.

Tenint en compte les descripcions que s'han exposat sobre l'observació, cal explicitar que aquesta tècnica es caracteritza per cinc trets que s'han de tenir en compte a l'hora de posar-la en pràctica i que, l'Institut Obert de Catalunya (s. d.) ha fet esment:

- Natural i pràctica. L'observació s'ha de donar en un ambient natural en el qual succeeixin activitats d'ensenyament i aprenentatge o bé, pot tenir la finalitat d'avaluar algun context en concret. A més, s'ha de combinar l'observació sistemàtica i l'observació asistemàtica.
- Fiable i objectiva. Durant el procés de registre de dades, ha de ser tan objectiu com sigui possible i, a més, ha de ser més descriptiu que interpretatiu.
- Adaptativa i flexible. En l'observació, s'han de tenir en compte les característiques de cada infant i adaptar-se als seus interessos. Perquè ens podem trobar que el dia de l'observació els infants no estiguin receptius i prefereixin realitzar una altra activitat.
- Finalitats clares i definides. Quan es realitza una observació, els comportaments i les conductes que s'han d'observar han d'estar definides i tenir-les clares, igual que les finalitats de l'observació. Com per exemple, allò que cal observar i per què.
- Continuada i global. Convé no perdre de vista que l'observació forma part del procés educatiu mateix i que implica tots els aspectes del pensament de l'infant i del context en què es dona, tot i que es pot establir moments específics i ben programats.

Seguidament, en relació amb l'espai que es vol observar, en aquesta investigació es desenvoluparà una observació no participant. La qual, Torres (s. d.) exposa que es caracteritza per l'acció que realitza la persona que observa dins d'aquesta observació. En referència a Riba (s. d.), aquest tipus d'observació és una tècnica de recull de dades significatives de la persona o persones observades sense establir cap interacció amb aquestes i, per tant, sense que s'adonin compte. És a dir, a la línia de Riba (s. d.), l'observador rep informació del subjecte, al qual veu o sent, però no n'hi envia de cap mena de retorn. Per tant, el paper que es desenvoluparà en aquesta observació serà de mirar i escoltar registrant, ordenant i interpretant les dades. Així mateix, l'observat actua, parla i dona dades sense saber-ho, ja que, no coneix el seu rol d'informant o subjecte. L'observació no participant es pot aplicar a dos tipus diferents de recollida de dades, els quals donen lloc a dues modalitats més d'observació. En aquesta investigació s'utilitzaran totes dues, ja que, s'observarà el joc lliure que desenvolupen els infants durant i després de la interacció amb l'espai exterior. Per tant, Riba (2014) fa esment d'aquestes dues modalitats:

- L'observació directa: Aquesta observació és la del comportament en directe. És a dir, el registre de dades es realitzarà mentre el subjecte actua, en el mateix moment en què es produeixen les respostes o accions intencionals del subjecte.
- L'observació indirecta: És l'observació dels productes o conseqüències del comportament que ha realitzat el subjecte mentre ha sigut observat. És a dir, aquesta observació serà posterior als fets en els quals es basa. Ja que, a tall d'exemple, si s'observa a infants que estan excavant en l'espai exterior per tal de trobar formigues, l'observació indirecta serà els camins i forats que han fet i que s'han quedat en l'espai exterior un cop els infants han finalitzat el joc.

D'aquesta manera, l'institut Obert de Catalunya (s. d.), argumenta que;

El joc espontani és un moment que en permet observar de manera privilegiada l'evolució particular de l'infant: els seus interessos i motivacions, les habilitats en les relacions amb els seus companys de joc, etc. La seva finalitat és captar les informacions que puguin servir per comprendre la conducta de l'infant, avaluar-la i proporcionar aquells elements que puguin servir d'ajuda per al seu progrés.

Així doncs, l'Institut Obert de Catalunya (s. d.) exposa que, l'observació és un procés de seguiment de certes conductes que requereixen instruments que ajudin a enregistrar les dades de manera organitzada. Per tant, l'observació que es durà a terme en aquesta investigació serà sistemàtica perquè amb aquesta es podrà enregistrar les dades observades. Com bé exposa l'Institut Obert de Catalunya (s. d.), és una observació pautaada que implica determinar els comportaments i el context que s'han d'observar, organitzar les situacions que s'observaran i elaborar un sistema de registre. Per tant, en aquest cas, s'observarà l'activitat dels nens i de les nenes mentre interaccionen amb l'espai exterior de la seva escola. A més, ells i elles sortiran al jardí en un moment normal del dia. És a dir, com ho fan cada dia.

Per tant, en darrer lloc, per organitzar i enregistrar totes aquestes dades, hi ha diferents models o pautes per realitzar l'observació i enregistrar-ho durant un període de temps, les quals s'utilitzaran en aquesta investigació:

- Diari de classe: Quadern que permetrà anotar en algun moment del dia el que va succeir, o una cosa extraordinària o que sigui significativa. Permet un coneixement continu del dia a dia, ja que, després pot servir per a la reflexió i recordar el que s'ha realitzat durant el període d'observació i quines conseqüències hi ha hagut. En aquest

cas, quan es realitzi l'observació es farà ús del diari de classe on s'anotaran aspectes que després seran reescrits en el diari de camp, explicat més endavant.

- Graelles d'observació o pautes d'enregistrament de conductes: En referència a l'Institut Obert de Catalunya (s. d.), aquest tipus d'enregistrament permet obtenir informació sobre l'alumne, accions que realitzen i dades d'aquests que es poden registrar de manera sistematitzada o espontània, sense interrompre el ritme de la classe. És a dir, és una graella on es troben els aspectes globals que es volen observar i per tant, es va omplint de forma detallada a través de l'observació de cada ítem. Aquest enregistrament es pot fer de cada infant o segons els aspectes que vols observar, es pot fer d'un grup d'infants.

Així doncs, en relació amb la recerca en context, s'enregistrerà en una graella aspectes claus mitjançant l'observació d'un grup d'infants, és a dir, l'observació serà de tots els nens i les nenes de la classe observada. Cal dir, que s'omplirà una mateixa graella per cada dia observat, d'aquesta manera es podrà comparar i constatar diferents aspectes que s'hagin observat. A continuació s'exposa la graella que s'utilitzarà per enregistrar els aspectes que es volen observar:

Data:	Classe:
Curs:	
Com interaccionen amb el material que hi troben?	
El material que n'hi ha, permet que els infants posin en pràctica les seves destreses motrius?	
Quin tipus de joc realitzen?	
Deixen fluir la seva imaginació?	
Quin material utilitzen més?	
Els infants, interactuen amb l'espai exterior d'una manera espontània i lliure?	
La mestra quin paper desenvolupa durant l'activitat en l'espai exterior? (si seu, observa i convida a l'infant a utilitzar material, és a dir, deixa llibertat)	
Ha hagut alguna proposta dirigida?	

Taula 1. Graella d'observació. Font: elaboració pròpia (2021)

3.3.2. Entrevista

Per tal de poder conèixer el funcionament i l'activitat de l'espai exterior de la llar d'infants Caputxins, es realitzarà una entrevista a dues educadores del centre (veure Annex, 1 i 2) per poder recollir les seves mirades cap aquest entorn i per poder conèixer amb precisió els pilars fonamentals d'aquest espai. Els quals fan que sigui un entorn agradable ple de dedicació i aprenentatges amb un sentit únic.

Així doncs, en referència a Palou (2013), l'entrevista és una interacció oral directa entre individus. És a dir, és una trobada entre la persona entrevistada i la que entrevista, ja que, permet recollir informació sobre fets i aspectes subjectius del tema que es vol investigar.

Per tant, l'entrevista que es realitzarà oferirà la perspectiva interna de les persones entrevistades i així poder interpretar les seves explicacions per construir una font de significats relacionats amb el jardí que s'observarà. Tanmateix, Torres (s. d.) afirma que l'entrevista:

Es refereix a una conversa intencional que permet recollir informació sobre esdeveniments i aspectes subjectius de les persones que, si no fos d'aquesta manera, no estarien al seu abast. Aporta la profunditat, el detall i les perspectives dels entrevistats i permet així interpretar els significats de les accions. Constitueix una font inestimable de significat i complement per al procés d'observació. (p. 318)

En relació amb Torres (s. d.), Palou (2013) fa esment de les característiques de l'entrevista. Les quals s'han de tenir en compte per quan es planifiqui i s'estructuri l'entrevista que es realitzarà:

- "Pretén comprendre més que explicar.
- Busca maximitzar el significat.
- Adopta el format estímul/resposta sense esperar la resposta objectivament verdadera sinó subjectivament sincera.
- Obté amb freqüència respostes emocionals, passant per alt la racionalitat" (p. 3).

D'acord amb les característiques que l'entrevista posseeix, l'entrevistador ha de desenvolupar un paper seguint unes accions determinades. Com argumenta Palou (2013), l'entrevistador:

- Formula preguntes sense esquema fixa de categories de respostes.
- Controla el ritme de l'entrevista en funció de les respostes de l'entrevistat.
- Explica l'objectiu i motivació de l'estudi.
- Altera amb freqüència l'ordre i forma de les preguntes, afegint-ne de noves si és pràctic.

- Permet interrupcions i intervenció de tercers si és convenient.
- Si es requereix no oculta els seus sentiments o judicis de valor.
- Explica quan faci falta el sentit de les preguntes.
- Amb freqüència improvisa el contingut i la forma de les preguntes.
- Estableix una relació equilibrada entre familiaritat i professionalitat.
- Adopta l'estil de l'oient interessat, però no avalua les respostes. (p.4)

Fent referència a les característiques i el paper de l'entrevistador durant la realització de l'entrevista, cal fer esment de la tipologia que s'utilitzarà en relació amb la investigació en context. Per tant, a la línia de Palou (2013), es farà ús d'una entrevista individual, és a dir, un entrevistat o entrevistada. Ja que, tot i que es realitzarà l'entrevista a dues educadores, serà per separat.

A més es realitzarà una entrevista semiestructurada. La qual, com bé argumenta Palou (2013), es caracteritza per ser la part d'un guió que predetermina la informació que es requereix. En aquest cas les preguntes són obertes, la qual cosa possibilita més flexibilitat i matisos en les respostes. És una modalitat que permet anar entrelaçant temes i anar construint un coneixement holístic i comprensiu de la realitat. Cal comentar, que l'investigador ha d'estar molt atent a les respostes per poder establir connexions.

També, fent referència a Palou (2013), l'entrevista no només serà semiestructurada sinó que també serà exploratòria. Ja que, permetrà identificar aspectes rellevants d'una situació determinada per poder tenir una primera impressió i visualització.

Fent referència al tipus d'entrevista que s'utilitzarà, cal considerar que en el moment de la preparació s'han de tenir en compte les següents tasques:

- "Determinar els objectius de l'entrevista.
- Identificar a les persones que seran entrevistades.
- Formular les preguntes i seqüenciar-les.
- Localitzar i preparar el lloc on realitzar l'entrevista" (Palou, 2013, p.7).

D'aquesta manera, en el moment del desenvolupament de l'entrevista s'ha de tenir mirament per una sèrie d'elements com:

- "Crear un clima de familiaritat i confiança.
- Actituds de l'entrevistador per afavorir i facilitar la comunicació.
- Registrar la informació de l'entrevista" (Palou, 2013, p.7).

A tall de resum i en relació amb Torres (s. d.);

La planificació de l'entrevista s'ha d'ajustar als objectius que es volen assolir; també hi ha una sèrie d'aspectes bàsics a tenir en compte, com són el contingut i naturalesa de les preguntes, la seva organització i seqüència; la creació d'un clima de confiança amb la persona entrevistada, així com l'elecció del lloc i la tècnica més adient per desenvolupar-la. (p. 139)

Així doncs, les entrevistes s'han planificat tenint en compte els objectius que es volen assolir i tenint en compte els aspectes que es volen tractar per tal de treure el màxim de dades possibles. Conjuntament, creant un clima d'harmonia i tranquil·litat amb la persona entrevistada.

3.3.3. Diari de camp

Fent referència al tipus de tècniques escollides per la recopilació d'informació, cal fer esment d'una tercera tècnica de gran importància relacionada amb la metodologia escollida. Aquesta tècnica permetrà recopilar informació d'una manera més viva i propera constatant alhora, la teoria.

En relació amb Sören (2015), quan es duu a terme un treball de camp, centrat en la investigació qualitativa, és necessari recollir la informació per tal de poder llegir, rellegir, categoritzar i analitzar les dades observades. Per tant, en relació amb la recerca que s'està realitzant dels espais exteriors i posant en context l'observació que es durà a terme en relació amb aquesta, cal donar èmfasi al diari de camp.

Així doncs, en relació amb el que s'ha comentat anteriorment i com bé exposa Martínez (2007), "el diario de campo permite enriquecer la relación teoría-práctica" (p.77). Ja que, en la línia de Martínez (2007), l'observació és una tècnica d'investigació de fonts primàries que necessita ser planejada per tal d'aconseguir l'objecte d'estudi (pràctica). En aquest cas, observar el jardí de l'EBM Caputxins. A més, la teoria, com a font d'informació secundària, permet constatar allò que s'ha estudiat amb la descripció dels elements que s'han observat. Així doncs, tant la pràctica com la teoria es retroalimenten, d'aquesta manera permeten que el diari de camp obtingui una major profunditat en contingut. Ja que, com bé exposa Martínez (2007);

Por una parte la practica es la fuente y la raíz del conocimiento, de la teoría, pero, a su vez, la teoría se orienta y sirve a la practica, para que esta sea más eficaz. La practica es pues, la fuente, el fin y el criterio de verificación y comprobación de la veracidad de la teoría. (p. 77)

A tall de resum, i a la línia de Sören (2015), el diari de camp és una tècnica que permet realitzar la reescriptura d'allò que s'ha apuntat en el "diari de classe", recurs que s'utilitzarà per a l'observació del jardí de l'EBM Caputxins (veure Annex, 4), explicat en punts anteriors. Per tant, com bé exposa Sören (2015), el diari de camp és una tècnica que permetrà escriure tots els aspectes que s'han observat i poder-los analitzar, ja que, s'haurà fet una escriptura detallada i extensa d'allò que es va apuntar en el diari de classe. Aquesta permetrà poder elaborar una anàlisi posterior dels elements observats per tal de poder recollir les dades necessàries per constatar la teoria amb la pràctica.

3.3.4. Anàlisi de documents

Per últim cal fer esment de la quarta i darrera tècnica, l'anàlisi de documents. Perquè per desenvolupar la investigació realitzada, és necessari conèixer una sèrie de documents per ampliar la informació sobre el tema tractat. "La documentació forma part d'un sistema d'interconnexions que ens ha proporcionat documents obtinguts de diverses fonts, prèviament seleccionats, emmagatzemats, conservats, etc." (Torres, s. d., p. 317).

Així doncs, com bé argumenta Torres (s. d.), l'anàlisi documental és el conjunt d'operacions amb l'objectiu de presentar el contingut d'un document i amb la finalitat de facilitar la seva consulta o localització en un estudi posterior. En relació amb Torres (s. d.), Riba (s. d.) fa referència a l'observació documental com "una de les vies d'actuació principals de la investigació qualitativa, una de les que han permès aproximacions ben representatives d'aquesta classe de recerca". D'aquesta manera, en la línia de Riba (s. d.), "l'investigador qualitatiu sovint analitza, interpreta, documents. En aquests afloren o s'oculten, segons els casos, els comportaments, valors, creences, opinions, de la comunitat, grup social o persones que es volen estudiar".

En relació amb Riba (s. d.), el tarannà que posseeix l'investigador qualitatiu o investigadora qualitativa, es realitza gràcies a l'ús de l'anàlisi de contingut. El qual és indispensable per a dur a terme les seves interpretacions. Així doncs, aquestes interpretacions són bàsicament contextuals.

Per tant, en referència a Riba (s. d.), l'anàlisi de contingut s'aplica en els següents materials:

- Textos personals espontanis. En aquest tipus de material, es troba; les cartes, diaris, produccions literàries (novel·la, poesia, teatre, etc.), produccions periodístiques (diaris i revistes), produccions científiques (manuals, llibres i articles teòrics) i les peces d'oratória (sermons, discursos parlamentaris, etc.).

- Arxius, i documents públics o oficials. En aquesta categoria s'inclou documents oficials, com per exemple, el codi penal, la redacció de les sentències judicials, etc.
- Textos creats a petició. En aquest material es troba els relats, narracions i autoinformes.
- Transcripcions de parla fetes pel científic. Es fa referència a entrevistes, conversacions registrades en viu o en diferit.
- Materials no verbals. Els quals s'estructuren com a signes icònics o simbòlics. Com per exemple, vídeos, fotografies, pintures, dibuixos, etc.

D'aquesta manera, les unitats d'anàlisi que s'utilitzarà quan s'elabori l'anàlisi de contingut es localitzaran en el text, és a dir, seran unitats textuais. Ja que, els documents que s'analitzaran en aquesta investigació seran; el projecte educatiu del centre (PEC), la web del centre, les graelles d'observació, el diari de camp i les entrevistes.

3.4. Procés de categorització

Un cop definides les tècniques utilitzades en aquesta investigació, cal posar en context l'anàlisi que s'ha dut a terme de totes les dades recollides gràcies a aquestes tècniques. Partint d'aquí, l'anàlisi sorgeix gràcies a una primera llegida profunda dels 5 documents que s'han anat consolidant mitjançant l'estudi de cas. Aquesta primera llegida ha permet detectar 15 elements claus, relacionats amb els objectius previs i amb el marc teòric, que caracteritzen l'estudi en context, però que s'han hagut de dividir en categories per tal sintetitzar la informació. Així doncs, mitjançant una segona i tercera llegida, aquests 15 elements claus inicials, es divideixen i es complementen entre les 5 categories que vaig considerar importants per tal d'estructurar l'anàlisi i que, les vaig definir gràcies als continguts del marc teòric. Per tant, les 5 categories que caracteritzen l'anàlisi són:

- Els espais exteriors com un espai educatiu ple d'oportunitats d'aprenentatge.
- L'equip educatiu com a eix que dóna coherència a l'espai exterior.
- La quotidianitat i el joc, elements claus de l'activitat en el jardí.
- Els materials, fomentadors de la descoberta i la creativitat.
- Adaptació de l'espai exterior mitjançant els interessos i necessitats dels infants conjuntament amb el seu desenvolupament.

Una vegada les categories eren clares, gràcies a l'aprofundiment de les dades extretes dels documents analitzats, es va anar redactant cada categoria complementant els elements

claus i a més, realitzant petits diàlegs mitjançant evidències extretes dels documents en qüestió. Tanmateix, un cop les 5 categories ja estaven redactades, va ser l'hora de complementar els aspectes importants reflectits en aquestes categories conjuntament amb la teoria. És a dir, llegint de nou el marc teòric, es va afegir aspectes claus d'aquest, conjuntament amb els autors, a dins de l'anàlisi de les 5 categories. Així doncs, finalment es va realitzar la discussió, complement de l'anàlisi.

Per últim, cal destacar que gràcies a la realització de l'anàlisi i la discussió, em vaig adonar que en el marc teòric mancava informació d'un aspecte clau de les categories, per tant vaig ampliar-ho. Aspecte que vaig considerar important, perquè em va permetre aprofundir en el tema.

3.5. Cronograma

Per tal de realitzar tota aquesta investigació i poder organitzar-me, vaig fer aquesta recerca mantenint un ordre. Així doncs, a continuació es mostra les fases de desenvolupament que he anat seguint per realitzar aquesta investigació:

FASES	PERÍODE	DESCRIPCIÓ
Marc teòric	Novembre 2020 a Gener 2021	Recerca d'informació i redacció d'aquesta.
Disseny del treball de camp	22 al 23 de Desembre 2021	Elaboració dels ítems a observar, de la graella d'observació i de les entrevistes.
Treball de camp	Del 22 de Gener al 15 de Febrer 2021	Realització de les observacions i de les entrevistes a l'EBM Caputxins.
Anàlisi de dades i discussió	Del 18 de Març al 26 d'Abril de 2021	Lectura de les dades obtingudes, procés de categorització i redacció d'aquest amb la complementació de la discussió mitjançant el marc teòric.
Conclusions i acabament del TFG	Del 28 d'Abril al 3 de Maig 2021	Redacció de les conclusions i acabar de redactar petits aspectes del TFG.
Revisió i tancament del TFG	Del 10 al 12 de Maig 2021	Correcció de diversos aspectes i tancament del TFG.

Taula 2. Graella de les fases de desenvolupament. Font: elaboració pròpia (2021)

3.6. Aspectes ètics

El darrer terme que cal comentar és el procés que he realitzat per tal de poder anar al centre educatiu escollit per fer les observacions de l'espai exterior d'aquest, les entrevistes a dues educadores i poder tenir accés al PEC del centre.

Així doncs, per tenir un primer contacte i perquè el centre educatiu escollit es posés en context sobre la investigació que estava realitzant, conjuntament amb la meva tutora del TFG, vam elaborar un correu on els hi demanàvem si podia accedir al seu centre per tal de realitzar el cas pràctic de la recerca en qüestió. Tanmateix, vam rebre una resposta positiva cap a aquesta proposta i vaig poder començar a planificar els dies d'observació i les entrevistes mantenint converses amb la coordinadora del centre. Per tant, cal dir que vaig tenir una relació cordial amb la coordinadora, aspecte que va permetre que gràcies a la coordinació amb aquesta vaig poder anar varies vegades al centre per poder realitzar les observacions. Gràcies a aquestes observacions, vaig poder concretar dia i hora amb les dues educadores a les quals els hi vaig fer les entrevistes. Així mateix, cal destacar que el centre em coneixia en persona i que no vaig mantenir l'anonimat perquè vaig considerar important establir una relació cordial per tal que les entrevistes i les observacions fluïssin positivament.

Per últim, cal comentar que encara que estàvem en mig d'una pandèmia causada per la covid-19, vaig tenir facilitats per part del centre en anar presencialment. Ja que, des d'un primer moment vam concretar que les visites serien només en l'espai exterior, per tal d'estar a l'aire lliure. Com que la meva investigació se centra en aquest espai em va semblar bé aquesta decisió. Per tant, les entrevistes que els hi vaig realitzar a les dues educadores es van fer en el mateix espai exterior en qüestió. D'aquesta manera, em podien ensenyar de més a prop els aspectes que parlàvem. Així doncs, gràcies a aquestes visites, a les entrevistes que vaig realitzar i gràcies al fet que em van deixar veure el PEC, he pogut realitzar l'estudi de cas. Secció que seguidament es detallarà i es veurà les característiques del centre educatiu escollit.

4. Estudi de cas

En aquest apartat, s'han agrupat tres punts de gran importància. Els quals especificaran el centre escollit per posar en pràctica la teoria treballada en aquesta recerca. Així doncs, cadascun d'ells anirà detallant les característiques de l'escola, la història del centre, l'organització d'aquest, el seu tret d'identitat i per últim, la descripció de l'espai que s'investiga. Conjuntament, amb una altra secció on es veu reflectida l'anàlisi i la discussió dels elements claus que s'han observat en la investigació de l'escola en context.

4.1. Context d'investigació

En primer lloc, cal fer saber que l'escola que caracteritzarà la part pràctica d'aquesta recerca és l'Escola Bressol Municipal Caputxins. La qual s'ha de contextualitzar per poder saber quines són les característiques predominants d'aquesta i en primer de tot, conèixer l'entorn que l'envolta.

Així mateix, l'escola bressol en context està situada a Vic, un municipi que forma part de la comarca d'Osona i per tant, se situa a la província de Barcelona. Aquest, ha creat un conjunt de tres escoles bressol municipals que es caracteritzen per treballar de manera conjunta, les quals comparteixen la directora però tenint una coordinadora per cada centre. Així doncs, com bé exposa la Fundació Educació i Art (s.d.), les Escoles Bressol Municipals de Vic (EBMV) són centres de caràcter públic que depenen de l'Ajuntament de Vic i a més, tenen el suport del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i de la Diputació de Barcelona. Per tant, a Vic hi ha tres Escoles Bressol Municipals de doble línia des del curs 2008-2009, l'EBM Horta Vermella, l'EBM Caputxins i l'EBM Serra de Sanferm. Van néixer amb l'objectiu de crear un servei educatiu de qualitat per a la primera infància i amb un repte important pel fet d'obrir de cop tres noves escoles bressol públiques sense cap precedent municipal a la ciutat.

A més, la Fundació Educació i Art (s.d.) argumenta que les EBMV "neixen amb l'objectiu de donar un servei educatiu de qualitat i de respondre a les necessitats educatives actuals dels infants de zero a tres anys".

En relació amb la cita que argumenta la Fundació Educació i Art (s.d.), cal comentar que gràcies a aquesta ha sigut el motiu del qual es va decidir investigar una de les Escoles Bressol Municipal de Vic. Ja que, es considera que és un conjunt d'escoles que treballen bastant la seva metodologia, conjuntament creant espais acollidors que propicien el desenvolupament i l'aprenentatge dels nens i de les nenes. Cal dir, que el seu tret d'identitat s'ha anat consolidant mitjançant ha passat els anys, perquè als inicis tenien espais

completament diferents dels que hi ha ara. Per tant, es va considerar que l'espai exterior de l'EBM Caputxins era idoni per focalitzar la investigació en aquest espai.

Per últim, cal comentar que les tres EBM són tres edificis d'una sola planta situats en tres barris diferents: el de Caputxins, el d'Horta Vermella i el de la serra Sanferm. Amb l'objectiu de donar identitat i sentiment de pertinença, cada un dels tres centres van adoptar el nom del barri a on estaven situats.

4.1.1. Història i tret d'identitat

Fent referència al Projecte Educatiu del Centre (PEC) de les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), l'Escola Bressol Municipal de Vic Caputxins va ser construïda l'any 2008 al barri del mateix nom que l'escola. Aquest està situat al nord de la ciutat, els Caputxins és un dels barris més grans i amb més història de Vic. El nom del barri prové de principis del segle XVII, quan els framenors caputxins, procedents d'Andalusia, van venir a aquesta part de Vic i crearen el convent dels Caputxins. L'escola ha contribuït a donar vida a un dels espais del barri, el parc Pascual Blanca, on està ubicada.

Per tant, una vegada s'ha contextualitzat la història del centre educatiu escollit, cal dir que en relació amb les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), l'EBM Caputxins és un centre de caràcter públic, que depèn de l'Ajuntament de Vic i és reconeguda i autoritzada pel Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. A més, com s'ha comentat anteriorment, l'EBM Caputxins assumeix com a propi el caràcter plenament educatiu del primer cicle d'educació infantil, de 0 a 3 anys, etapa del sistema educatiu de caràcter no obligatori. Aquest centre, vetlla perquè aquesta etapa sigui flexible, oberta i participativa. A més, és una escola de doble línia de 82 places.

Així doncs, fent referència a les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), l'EBM Caputxins;

- Es defineix com una escola catalana, compromesa amb la ciutat, amb la cultura i amb les tradicions de Catalunya. El català és la llengua vehicular.
- Treballa amb l'objectiu de proporcionar un context educatiu obert, acollidor i estable, que promogui i garanteixi el benestar físic, psicològic i emocional de l'infant, així com el seu desenvolupament personal i social.
- Promou la imatge de l'infant com a persona amb potencialitats i capacitats, amb drets i valors, i com a persona que esdevé part activa i rica de la societat.
- Pren de model la pedagogia centrada en l'infant: activa, participativa, relacional, constructivista, afectiva i d'escola.

- Adopta una metodologia que promou la curiositat i la creativitat, les ganes de descobrir, d'experimentar, de manipular i de comunicar-se.
- Reconeix el principi de diversitat per atendre les necessitats i els reptes que cada infant necessita per desenvolupar-se harmònicament.
- Declara l'acceptació de totes les persones sense fer discriminacions per raons de sexe, de procedència, de religió, d'ideologia o per situació personal o familiar. En el procés educatiu es treballen les competències socials dels infants afavorint el treball de la seva identitat, la seva adaptació a l'entorn i els valors del respecte a l'altre, l'actitud de diàleg i responsabilitat.
- Parteix de la importància del diàleg i del treball conjunt entre escola i família, i potencia diferents models de participació.
- Reconeix a l'infant d'aquesta edat com a ciutadà amb drets reconeguts i amb un potencial òptim per desenvolupar al màxim totes les capacitats (cognitives, motrius, lingüístiques, socioafectives).
- Es declara una escola inclusiva i oberta en quan atenent a tots els infants sigui quina sigui la seva condició i/o necessitat: educativa, personal, social i sanitari col·laborant en aquells aspectes que estiguin a l'abast de l'escola i tinguin una incidència en la millora de la qualitat de vida d'aquests infants.
- Valora l'acció i la innovació educativa com a fruit de la reflexió i del treball en equip.
- Considera la millora contínua de l'atenció i acció educativa com a principi de qualitat.
- Treballa pel creixement personal i l'autoconeixement de l'educador/equip entenent que l'acompanyament a la persona i l'equip proporciona riquesa i qualitat de vida a un mateix i a la tasca que desenvolupa, incidint directament en la qualitat del treball amb els infants. (p. 13-14)

Cal dir, que tots aquests aspectes que caracteritzen l'EBM Caputxins, també els comparteix amb les altres dues escoles bressols de Vic. És a dir, comparteixen les mateixes característiques perquè el projecte educatiu es va realitzar centrant-se en les tres EBM.

Tanmateix, l'EBM Caputxins no només es caracteritza pels aspectes esmentats anteriorment sinó que també es caracteritza per tenir uns objectius d'escola establerts, els quals són els mateixos que a les altres dues escoles bressol. Aquests, argumentats en les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), són els següents;

- Facilitar i garantir el desenvolupament integral dels nens i nenes procurant que tinguin suficients oportunitats per a desenvolupar el més àmpliament possible les seves capacitats i potencialitats.

- Facilitar el desenvolupament afectiu, el descobriment progressiu i el creixement personal dels infants, la formació d'una imatge positiva i equilibrada d'ells mateixos.
- Garantir sempre un ambient relaxat, de tranquil·litat, de benestar, de llibertat i respecte on hi tingui cabuda l'atenció individualitzada.
- Oferir als infants un entorn ric en relacions, oportunitats i reptes, que doni resposta a les seves necessitats i ampli i diversifiqui les experiències viscudes en el seu context familiar.
- Garantir i potenciar la relació escola – família per tal d'optimitzar i vetllar pel desenvolupament sa de l'infant en totes i cada una de les seves àrees de desenvolupament.
- Vetllar per la prevenció primerenca, així com també, de detecció precoç de dificultats o endarreriments en el desenvolupament psicopedagògic de l'infant.
- Potenciar la participació de les famílies amb l'escola.
- Afavorir el clima de confiança i respecte per tal de proporcionar un espai d'intercanvi entre escola i família.
- Fomentar espais de treball per l'educador i l'equip per potenciar i vetllar pel benestar, l'escolta, l'empatia, la cooperació, el respecte, el diàleg, la generositat, la humilitat i la calma per l'acompanyament al creixement personal i professional. (p.4-5)

Una vegada se sap les característiques i els objectius que constitueixen l'EBM Caputxins, cal centrar-se en l'últim element clau que es parlarà en aquest punt, els pilars del projecte educatiu. Així doncs, l'EBM Caputxins obté un projecte educatiu que parteix de l'infant com a protagonista de tota acció educativa, i respecta i atén les seves necessitats educatives, físiques i emocionals. Aquest projecte educatiu se sosté sobre 4 pilars claus que marquen i identifiquen una manera de viure l'escola, els quals es troben argumentats en les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015).

En primer lloc, es troba que l'EBM Caputxins, conjuntament amb les altres dues escoles bressol, neixen dins el projecte d'una ciutat que vetlla per un model educatiu de ciutat moderna i actual a la vegada que lluita per superar les velles diferències entre models d'escola pública i models d'escola privada, i per un model educatiu que porti a una concepció de les escoles bressol cada cop més integrada al cicle educatiu 0-18 anys i per tant, una concepció cada cop més allunyada de concepte de guarderia. Tanmateix, les EBMV adopten, com a servei de ciutat, un paper molt important en el context global d'atenció a la

primera infància. Com bé exposa les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), adopten aquest paper tan important per diferents motius;

- Proporcionen un context de qualitat pel desenvolupament social dels infants.
- Esdevenen un context educatiu enriquidor i de qualitats que respon a les necessitats educatives actuals dels nens/es de zero a tres anys i que promou el desenvolupament global i harmoniós dels infants.
- Permeten un treball de prevenció primerenca, així com també, de detecció precoç de dificultats o endarreriments en el desenvolupament psicopedagògic de l'infant.
- Adopten un caràcter inclusiu en una etapa molt primerenca.
- Generen un espai: pel diàleg amb les famílies (preocupacions, dubtes, de treball conjunt, etc.), de reflexió i de debat sobre la primera infància amb l'equip docent, persones expertes i famílies.
- Assumeixen el repte de crear Xarxa, relació amb els centres, serveis i entitats de la ciutat que poden vetllar i promoure la qualitat de l'atenció dels infants de 0-3 anys com ara la Universitat de Vic, La Farinera: Centre d'Arts plàstiques i visuals, la Biblioteca Joan Triadú entre d'altres.
- Treballen amb l'objectiu de promoure un model d'innovació que signifiqui un canvi en la cultura d'infància actualment segregada en dos etapes educatives diferenciades 0-3 i 3-6 per dibuixar una coherència i una continuïtat 0-6. (p.17)

Seguidament, es troba el segon pilar, l'equip educatiu. El treball en equip, la cohesió i l'autoconeixement personal i la formació permanent de l'equip són essencials per a la construcció i transformació del projecte educatiu. Per tal que hi hagi una màxima qualitat pedagògica i humana, en primer lloc, l'equip disposa d'unes hores a la setmana sense infants per poder planificar, organitzar, programar, avaluar, i treballar amb l'equip per tal de poder reflexionar sobre la pràctica educativa diària i prendre noves decisions per introduir noves millores. En segon i últim lloc, l'equip disposa d'uns espais i temps per a portar a terme dinàmiques de cohesió de grup i pràctiques d'autoconeixement i acompanyament a un mateix i a l'altre. D'aquesta manera, és important que l'equip educatiu treballi cohesionat per tal de garantir uns bons serveis educatius.

El tercer pilar que constitueix el projecte educatiu són els fonaments i pilars pedagògics. A través de la direcció i coordinació de l'escola es fa extensiva dins de l'equip educatiu, una filosofia educativa basada en els grans principis de l'educació: Friedrich Fröbel, Maria Montessori, Ovidi Decroly, Célestin Freinet, Loris Malaguzzi, Elionor Goldsmith, Jean Piaget, Johann H. Pestalozzi, Jean-Jacques Rousseau, M. Antònia Canals, M. Dolors Canals, Teresa

Magem, entre d'altres. És a dir, com bé exposa les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), l'escola se centra en una filosofia educativa que treballa;

- El respecte a l'infant com a persona i al seu propi ritme de creixement.
- El dret de l'infant a aprendre per mitjà de l'autonomia i en llibertat.
- El dret de l'infant a créixer en un context caracteritzat per la coherència en l'organització i per la qualitat a tots nivells.
- La igualtat, la diversitat i el dret a compartir com a valors que garanteixen el creixement respectuós amb la singularitat i amb el grup alhora.
- Una pedagogia centrada en l'infant, en les seves necessitats intrínseques de tot tipus, tant físiques, intel·lectuals com emocionals.
- Una pedagogia que involucri l'infant en la creativitat i la imaginació, la curiositat i que s'allunyi dels prejudicis instructius.
- El dret de l'infant a compartir la seva experiència amb adults (ensenyants, pares i altres persones).
- Una pedagogia centrada en el joc, l'experimentació i la creació.
- El dret de l'infant a ser infant, de créixer en un entorn que valora la infantesa com un bé col·lectiu i el món de la infantesa com una riquesa a preservar.
- El dret de l'infant a disposar d'un ambient de tranquil·litat i concentració, que suggereixi i proposi i que no sigui condicionant de fatiga o angoixa.
- Una pedagogia basada en la qualitat de la intervenció de l'educador/a i en les seves capacitats personals, pròpies, lingüístiques, pedagògiques, científiques, artístiques i culturals.
- Una pedagogia centrada en la infància, en la vida quotidiana del nen/a i no en l'activisme derivat de l'organització prefixada; una pedagogia que assumeixi la projecció de la imatge de l'infant en totes les seves expressions.
- Respecte per les potencialitats i capacitats de l'infant: tempteig, experimentació, assaig-error, repetició, observació i creativitat; que són el seu teixit bàsic de creixement.
- Una pedagogia basada en el respecte pels temps individuals d'experiències i de descoberta.
- Una pedagogia basada en la persona i en l'educador/a com a font d'estimació i respecte, que escolta i observa als infants proporcionant-los, a través dels materials i els espais i del

contacte, la mirada, el to, el gest, l'aliment, la carícia, l'abraçada, el joc, el llenguatge, el silenci, el límit, etc. Tot allò que necessita per desenvolupar-se. (p. 25-26)

Així doncs, aquests aspectes que treballa l'EBM Caputxins, permeten que l'escola ofereixi als infants unes propostes educatives obertes, riques i engrescadores que fomenten el joc, la curiositat, la descoberta, l'aprenentatge globalitzat i l'interès per desenvolupar aquest procés propi d'aprenentatge. Aquest permet a cada infant teixir i estructurar les bases del seu coneixement i desenvolupament físic i psicològic.

Per últim, cal posar èmfasi a la relació amb les famílies. Ja que, com bé exposa les Escoles Bressol Municipals de Vic (2015), la comunicació amb les famílies és un dels aspectes on des de les EBMV si posa una mirada atenta i conscient. Perquè acollir la família des del respecte i l'amor és, també, important per acollir l'infant i poder donar resposta a les seves necessitats físiques i emocionals. D'aquesta manera, és important aprofitar tots els moments del dia a dia i les vivències compartides amb la família per establir marcs de relació i confiança per tal de conèixer millor les necessitats psicoevolutives dels nens i nenes i poder donar-los-hi una resposta. Tanmateix, l'EBM Caputxins té com a objectiu promoure que totes les oportunitats de relació nodreixin vincles positius al llarg de tot el curs amb la finalitat de poder acompanyar amb la màxima qualitat a l'infant i la seva família. Per tant, l'escola li dona un paper rellevant i participatiu, de col·laboració i construcció perquè tant el centre educatiu i la família parteixen d'interessos i objectius compartits: la màxima qualitat en l'atenció a l'infant.

4.1.2. Organització del centre

Pel que fa a la descripció del centre, cal comentar un últim apartat en relació amb l'organització de l'EBM Caputxins, ja que, és important conèixer la distribució i organització d'aquesta escola per tal d'entendre l'espai observat, el qual es descriurà més endavant.

Així doncs, l'EBM Caputxins està formada per tres franges d'edats les quals es caracteritzen per un cert nombre d'educadors/es i d'infants. La primera franja d'edat, de 0 a 1 any, està formada per tres educadors o educadores amb l'objectiu d'atendre les necessitats de dos grups de 8 infants. També n'hi ha una segona franja, d'1 a 2 anys, la qual es caracteritza per estar formada per 4 educadors o educadores per atendre a dos grups de 13 infants. A més, hi ha una última franja d'edat, de 2 a 3 anys, formada per 4 educadors o educadores per atendre a dos grups de 13 infants. Tanmateix, aquestes ràtios d'infants i educadors/es permeten una atenció molt personalitzada, que s'adapta a les necessitats de cada infant.

Per tal de garantir un clima agradable i uns espais en harmonia, l'EBM Caputxins té diferents espais interiors i exteriors pensats per acompanyar l'infant en el seu desenvolupament

educatiu, per garantir la seva seguretat física i la higiene, i per potenciar les relacions entre infants, educadors/es i famílies. D'aquesta manera, l'escola que s'investiga disposa de:

- Sis aules: dues per a infants de zero a un any, dues aules per a infants d'un a dos anys i dues aules per a infants de dos a tres anys.
- Sala polivalent/menjador/taller artístic.
- Taller de la llum.
- Espai exterior.
- Cuina i bugaderia.
- Sala de l'equip docent.
- Lavabo.
- Vestidor i lavabo per al personal.
- Zona per als cotxets.
- Passadís.
- Vestíbul.

Així mateix, l'EBM Caputxins està formada per diversos espais caracteritzats per ser zones agradables que tenen una continuïtat entre si. És a dir, tots els espais segueixen la mateixa línia, són estètics i ple d'estímuls per tal de potenciar un bon aprenentatge i desenvolupament.

4.1.3. Descripció de l'espai que investigo

En relació amb l'apartat anterior, cal comentar que en aquest punt es donarà rellevància a l'espai exterior de l'EBM Caputxins. Ja que, per poder enllaçar els aspectes teòrics treballats amb els resultats de les observacions realitzades, primer de tot cal descriure detalladament l'espai exterior de l'escola per poder conèixer la seva distribució i característiques.

Primerament, l'EBM Caputxins disposa d'un jardí bastant ampli creat amb l'objectiu que tots els infants de l'escola puguin connectar amb la naturalesa fomentant les seves destreses motrius i socials. Tanmateix, a causa de la pandèmia de la Covid-19, la distribució del jardí s'ha vist afectada perquè s'ha hagut de dividir per cada grup per així no tenir contacte amb un altre grup bombolla. Cal dir, que el jardí d'aquesta escola mai ha estat dividit, aspecte que permetia que els infants de cada franja d'edat es relacionessin amb altres infants de grups d'edats diferents.

Tenint en compte que el jardí té diferents parts, es descriu cadascuna d'elles per posar en context l'espai exterior que protagonitza la part pràctica d'aquesta investigació. Així doncs, el jardí de l'EBM Caputxins es caracteritza per:

- Part 1. En aquest espai solen accedir els infants de 0 a 1 any i els de 1 a 2 anys, ja que és la part més ampla i que permet als infants que gategen i estan començant a caminar, a què tinguin suficient espai. Cal dir que aquesta zona es caracteritza per ser un espai amb sorra, herba, amb petites rampes, amb arbres i jardineres plenes de flors. Aquests elements naturals permeten que els infants estiguin en contacte amb la naturalesa i puguin fomentar tots els seus sentits.

En relació amb les estructures que es poden trobar en un jardí, en aquest espai trobem uns quants que permeten que els infants posin en pràctica diverses destreses motrius. Per tant, hi ha un tronc bastant gran que permet que els infants es puguin pujar i baixar tot mantenint l'equilibri. També, hi ha una estructura de fusta amb dos gronxadors, un tobogan de fusta, un banc de fusta, una zona chill out que es fa servir de cara a la primavera-estiu i un petit rocòdrom en una paret.

- Part 2. En aquesta part del jardí solen accedir els infants d'1 a 2 anys. La qual es caracteritza per ser una zona amb arbres, sorra i herba, que també, hi ha petites rampes. Fent referència a les estructures, en aquest espai del jardí hi ha petits troncs ficats al terra que permeten que els infants potenciïn l'equilibri, ja que, són troncs de diferents mides. A més, hi ha un banc de fusta, una petita estructura de fusta que és una balança amb galledes i un tobogan resguardat entre varietat d'arbres que permeten que sigui un petit amagatall pels infants i alhora una zona màgica. Ja que, en pujar a sobre del tobogan et trobes en un espai cobert de vegetació que et fa veure el jardí des de dalt. En relació amb el material que podem trobar en els espais exteriors, cal dir que en aquesta part hi ha motocicletes de plàstic. Les quals, surten una mica de l'harmonia de l'espai perquè el que es troba en aquest és tot de fusta.

- Part 3. En aquest espai solen accedir els infants d'1 a 2 anys. El qual està ple d'arbres, de sorra i una mica d'herba. L'element clau que caracteritza aquest espai és la fusta, ja que, totes les estructures que es troben són d'aquest material. Així doncs, es troba petits troncs ficats al terra de diverses mides perquè els infants facin equilibri damunt d'ells, a més, hi ha un banc de fusta, jardineres amb plantes, un sorral fet de troncs petits, els quals permeten que els infants també puguin fer equilibri. A més a més, hi ha un tipus de fusta i una zona de sorra amb petites rampes i escalons conjuntament amb baranes de fusta, embolcallats d'arbres. És a dir, és un altre racó màgic perquè pots passejar per allà tot connectant amb la naturalesa i alhora fomentant diverses destreses motrius.

Fent referència al material que es pot trobar pel jardí, en aquest espai hi ha motocicletes de plàstic. Les quals, com s'ha comentat anteriorment, no estan en concordança amb la resta de material.

- Part 4. Espai on accedeixen els infants de 2 a 3 anys. És una zona plena de naturalesa, ja que, hi ha arbres, sorra i herba amb petites rampes. A més, es troba un munt d'estructures que permeten que els infants despertin les seves ganes per indagar en elles. Ja que, hi ha un túnel fet de petites branques que permet que els infants es puguin amagar, com també, en una mena de caseta que es troba en una cantonada plena d'herbes i un sostre de fusta que permet que sigui un espai màgic. En relació amb les estructures, també hi ha un hort, jardineres plenes de plantes, un tronc bastant gran per enfilarse, una caseta de fusta, una estructura amb unes cordes per pujar, una cuineta de fusta acompanyada d'una taula amb bancs de fusta.

Per últim, fent referència als materials que es poden trobar per l'espai i que les educadores van variant, en aquesta zona hi ha uns carretons de fusta, galledes de plàstic, un cistell amb pales, plats i coberts de metall, un tren de fusta, una taula d'experimentació i un cordill sensorial penjat a la paret.

Així doncs, com s'observa, el jardí de l'EBM Caputxins està dissenyat de tal manera que els infants poden trobar diverses estructures i materials que permeten treballar diferents destreses motrius. És a dir, gràcies a aquesta varietat es crea un espai exterior ple d'estímuls. A més, també es pot dir que tot el jardí té una concordança, ja que, en cada zona es troben uns elements claus, com per exemple, els arbres, petites rampes, herba, sorra, plantes i fusta. Així mateix, l'espai exterior transmet tranquil·litat i harmonia, ja que, és un espai ple de naturalesa que et convida a indagar en ell per descobrir el món i compartir diverses experiències amb els companys i companyes.

Certament, l'espai exterior de l'EBM Caputxins està creat d'aquesta manera perquè sigui una continuïtat del dins, ja que, per les educadores d'aquesta escola és un espai educatiu més, de gran valor. El qual, es cuida i es programen activitats amb la mateixa cura que els espais interiors. Cal dir, que els infants poden accedir al jardí quan volen, ja que, en el moment de realitzar alguna proposta a l'aula, les educadores obren la porta perquè els infants que tinguin la necessitat i les ganes de sortir fora ho facin encara que nevi, plougui o faci sol. Aspecte que és molt important tenir en compte, perquè donar la possibilitat que els infants puguin viure la pluja i la neu en primera persona és una experiència molt enriquidora i que, aquest aspecte fa veure que l'EBM Caputxins té una mentalitat molt oberta en relació amb la utilització del jardí.

Per últim, cal comentar que el paper de les educadores en el jardí és d'observar i ajudar a l'infant quan sigui necessari, ja que, és important deixar llibertat perquè facin el que ells i elles sentin en cada moment. Tanmateix, les educadores preparen l'espai amb diversos materials que permeten que els nens i les nenes puguin interactuar amb ells, igual que fan amb les estructures fixes que es troben per l'espai exterior. Així doncs, el jardí d'aquesta escola és un espai ple d'interessos i estímuls que et conviden a viure experiències úniques.

Figura 1. Infant interactuant amb la naturalesa. Font: Autoria pròpia (2021).

4.2. Anàlisi i discussió

Una vegada s'ha aprofundit en la importància dels espais exteriors, en el mètode i tècniques utilitzades per la investigació i en l'estudi aprofundit sobre la contextualització del centre educatiu investigat, cal posar en context l'últim apartat que engloba tota la investigació.

Gràcies a la realització i execució de les tècniques escollides per aquesta investigació, s'ha pogut elaborar una anàlisi profunda sobre els aspectes més rellevants que caracteritzen l'estudi de cas en context. Per tant, fent referència als aspectes que s'han extret en aquesta anàlisi i relacionant-los amb els temes principals del marc teòric, en aquest apartat es veuran reflectides reflexions crítiques que conclouen i descriuen els aspectes més importants que s'han de tenir en compte per tal de proporcionar als nens i a les nenes uns espais exteriors plens d'estímuls i aprenentatges.

Així doncs, els aspectes que es veuran reflectits a continuació caracteritzen l'últim apartat de la investigació anomenat Anàlisi i Discussió.

a) Els espais exteriors com un espai educatiu ple d'oportunitats d'aprenentatge

Respecte a la pregunta de recerca plantejada al principi d'aquesta investigació, l'EBM Caputxins es caracteritza per tenir varietat d'espais pensats per proporcionar un context educatiu obert, acollidor i estable, que promogui i garanteixi el benestar físic, psicològic i emocional de l'infant, així com el seu desenvolupament personal i social. Ja que, tal com esmenten a la pàgina web, "L'escola té diferents espais interiors i exteriors pensats per acompanyar l'infant en el seu desenvolupament educatiu, per garantir la seva seguretat física i la higiene, i per potenciar les relacions entre infants, educadores i famílies" (Anàlisi de documents, Pàgina Web). Perquè com bé s'exposa en l'Institut de la Llengua Catalana (2020), l'espai és un "medi on s'estableixen les relacions entre el sistema físic i l'activitat humana".

A més, en relació amb el PEC i coincidint amb els propòsits del Departament d'Educació (2012), s'argumenta que uns dels objectius que tenen com a centre educatiu és "facilitar i garantir el desenvolupament integral dels nens i nenes procurant que tinguin suficients oportunitats per a desenvolupar el més àmpliament possible les seves capacitats i potencialitats", conjuntament amb "oferir als infants un entorn ric en relacions, oportunitats i reptes, que doni resposta a les seves necessitats i ampli i diversifiqui les experiències viscudes en el seu context familiar" (Anàlisi de documents, PEC). Així doncs, perquè aquests objectius es desenvolupin mitjançant l'activitat a l'EBM Caputxins, tal com exposa una educadora del centre, "hi ha tota una formació interna que sempre estem pendents especialment dels espais, en els quals sempre ens estem qüestionant coses" (Entrevista, mestra educació infantil 2), aspecte que s'ha de tenir en compte per crear espais d'aprenentatge. Perquè fent referència a Zabala (1995), esmenta que a les escoles s'han de propiciar i crear espais que promoguin l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants, mitjançant la descoberta i la interacció amb aquests. Partint d'aquesta referència, l'EBM Caputxins "adopten una metodologia que promou la curiositat i la creativitat, les ganes de descobrir, d'experimentar, de manipular i de comunicar-se" (Anàlisi de documents, Pàgina Web). I és per això, que necessiten formar-se i no parar de pensar i organitzar per tal d'arribar a oferir uns espais plens de vivències i aprenentatges.

Fent referència al treball de les educadores de l'escola, cal comentar que com a centre educatiu treballen cooperativament perquè "el treball en equip i la formació permanent són essencials per a la construcció i transformació del projecte educatiu des del consens i des de la reflexió col·lectiva", ja que, "l'aptitud i l'actitud de l'equip educatiu cap a l'infant són l'eix que acompanya i dona coherència a tot el procés pedagògic i educatiu" (Anàlisi de documents, pàgina web). Perquè com bé exposa Zabala (1995);

La necesidad de que el alumno viva en un ambiente favorable para su crecimiento incluye también, y de una manera preferente, el marco en el que se tiene que desarrollar. El estado de ánimo, el interés y la motivación recibirán la influencia del entorno físico de la escuela. Crear un clima y un ambiente de convivencia y estético que favorezca los aprendizajes llega a ser una necesidad del aprendizaje y a la vez un objetivo de la enseñanza. (p.129)

Gràcies a aquest treball de l'equip educatiu i en relació amb les paraules exposades per Zabala (1995), l'EBM Caputxins argumenta que;

L'espai ha d'acollir l'infant en un ambient amable, bonic i respectuós, on li mostrem la nostra estimació cap a ell, tenint cura de la presentació dels materials que oferim, de la distribució de l'espai, dels colors càlids i neutres, de les olors, de la llum, de la sonoritat de la veu i de l'ambient, de la presentació estètica, ordenada i harmoniosa.... D'aquesta manera li mostrem com és d'important per nosaltres alhora que afavorim el sentit del gust i la bellesa per l'estètica en els espais i materials. Entenem l'estètica com a activadora d'aprenentatge que té una relació directa amb el benestar i confort de les persones que l'habiten (famílies-infants-educadors/es) (Anàlisi de documents, PEC).

Així doncs, en referència als aspectes que s'han comentat anteriorment, l'EBM Caputxins treballa per oferir uns espais que promoguin diversos aspectes relacionats amb les destreses motrius i el desenvolupament dels infants. Per tant, cal dir que quan parlen de tenir cura dels espais també parlen dels espais exteriors, ja que, tal com argumenta una educadora del centre;

Per nosaltres és un espai educatiu més, de gran valor, de molt valor. És una continuïtat del dins, de la mateixa manera que cuidem el dins, cuidem el fora. Per nosaltres no és un lloc d'esbarjo, d'ara correu, agafeu aire i torneu a entrar dins. No no, és un lloc on tothom es pugui sentir bé o sigui reconfortant també perquè evidentment agafar aire sí, però també és un espai on poden córrer, descansar, moure's, on puguin trobar propostes, on puguin fixar-se en elements de la natura que ens envolten. És un espai més d'aprenentatge, ja que, la natura ens aporta molts aspectes positius. (Entrevista, mestra d'educació infantil 1).

Posant en context les paraules argumentades per una educadora del centre, cal comentar que es relacionen amb els pensaments de Ritscher (2006), ja que per ell també és important donar rellevància a la naturalesa. Perquè, com bé exposa, hem d'obrir els ulls i mirar més cap a la naturalesa perquè aquesta ens aporta sensacions que obren els nostres sentits en totes direccions. I a més, aquestes paraules també es relacionen amb l'argumentació que realitzen Danks i Schofield (2006) sobre la naturalesa. Ja que per a ells, "la naturaleza es un lugar para explorar, aprender sobre los riesgos, adquirir más confianza y dejarse llevar por la imaginación" (p. 10).

A més, confirmant l'argumentació d'una de les mestres de l'escola i relacionant les paraules de Ritscher (2006) i de Danks i Schofield (2006), una altra educadora exposa que l'espai exterior "és una continuïtat de l'aula, tot i que sigui a l'exterior ha d'estar cuidat igual, ha d'estar pensat" (Entrevista, mestra d'educació infantil 2). Ja que, "es donar valor a aquest espai, perquè ens ofereix molts estímuls, moltes sensacions i aprenentatges" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1). I que, com bé argumenta Ritscher (2006), el jardí hauria de ser un lloc acollidor i ple de secrets, el qual ha de ser pensat amb la mateixa cura que els espais interiors de l'escola. Perquè "sota aquesta concepció veiem com l'espai i els materials prenen la categoria d'educador en tant que per si sols promouen i estimulen el desenvolupament de l'infant. Ofereixen mil possibilitats de joc, d'aprenentatge i de relació..." (Anàlisi de documents, PEC).

Així doncs, els espais exteriors han de ser segons Olaizola (2020):

Un lloc per compartir, per relacionar-se amb els altres. Per saltar, embrutar-se, viure moments de risc controlat, amagar-se de les mirades dels adults, emocionar-se, enfadar-se i somriure fins a quedar exhaustes de tant jugar. Un lloc per viure la vida en tots els àmbits. Un lloc per poder escoltar el cant dels ocells, trobar formigues i cucs, admirar les musaranyes i jugar amb l'insecte bola. (p. 147)

Gràcies a la importància que l'EBM Caputxins li dóna als espais exteriors de l'escola i gràcies a la seva organització, es permet que els infants tinguin l'oportunitat de poder interactuar amb l'interior de l'escola a la vegada que amb l'exterior. D'aquesta manera es fomenta aquest espai, ja que, en la línia de Freire (2020), l'espai exterior comporta uns beneficis que permeten que els infants desenvolupin la seva capacitat d'atenció, el seu desenvolupament motor i cognitiu, autonomia, seguretat, curiositat, imaginació, la bona relació amb els companys i companyes, i una bona salut. Així doncs, per tal de fomentar l'activitat en el jardí, "en aquest centre, sempre que poden surten, perquè per ells i elles és un espai més d'aprenentatge" (Diari de camp, Gener de 2021). Perquè tal com exposa una mestra de l'escola, "fem agrupaments flexibles perquè uns puguin sortir, uns altres es quedin a l'aula, amb la porta oberta" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1). Tanmateix, aquesta opció de poder sortir quan volen a l'espai exterior, permet que els infants es posin en contacte amb plantes i animals, alhora poder observar l'entorn que els envolta, ja que, d'aquesta manera els hi atorguen una millora en el seu desenvolupament físic i cognitiu, afavoreixen el joc imaginatiu i els hi estimulen l'empatia.

En conclusió, l'EBM Caputxins treballa per crear espais acollidors i plens d'estímuls, ja que, l'espai exterior fa també d'espai d'element educador. Perquè regula indirectament el desenvolupament del joc i les relacions entre els infants. D'aquesta manera, gràcies a aquests aspectes, l'infant és constructor del seu propi aprenentatge. Ja que, totes les seves

accions, paraules i relacions són importants per tal de fomentar i treballar el seu desenvolupament global.

b) L'equip educatiu com a eix que dóna coherència a l'espai exterior

Fent referència a la importància que té la cura dels espais, tant interiors com exteriors, cal fer esment del paper que ha de realitzar l'equip educatiu del centre per tal que aquests espais funcionin adequadament i satisfacin les necessitats motrius i evolutives dels nens i les nenes.

Així doncs, posant-nos en context de l'espai que s'ha observat, l'espai exterior de l'EBM Caputxins, cal dir que per l'escola "els educadors/es han de ser conscients i tenir molta cura de com planifica i organitza l'espai, tanmateix del contingut pedagògic que s'hi treballa perquè és partir d'aquest espai que es possibilita l'autonomia, s'aporta calma a l'infant, aprenentatge, relació i oportunitat" (Anàlisi de documents, PEC). Ja que, "l'aptitud i l'actitud de l'equip educatiu cap a l'infant (acollidora, respectuosa, atenta, d'escolta, d'afecte, potenciadora i facilitadora) són l'eix que acompanya i dóna coherència a tot el procés pedagògic i educatiu" (Anàlisi de documents, Pàgina Web). Tanmateix, perquè aquest treball es vegi reflectit durant l'activitat dels infants en l'espai exterior, com bé exposa Thió (1999), fent referència a Brunner, un dels factors que s'ha de tenir en compte per complementar el treball realitzat, és que perquè es produeixi un joc ric i elaborat ha d'haver-hi la presència de l'adult. D'aquesta manera, una presència propera assegura un ambient estable i segur i que, al mateix temps, permet donar l'ajut i la informació en el moment en què l'infant ho necessita. Així mateix, l'EBM Caputxins comparteix els mateixos pensaments que han exposat els autors referenciats perquè tal com ho exposen en el PEC, l'EBM Caputxins comparteix que;

La funció de l'educador és vetllar i planificar prèviament perquè aquests ambients i materials siguin interessants, adequats, acollidors, provocadors, bonics i ordenats segons uns criteris estètics, comunicadors i reveladors. La seva tasca parteix de l'observació de les necessitats i els interessos dels infants perquè aquests espais i materials de joc i treball se situïn en la Zona de Desenvolupament Proper (Vigotsky) de l'aprenentatge de l'infant (Anàlisi de documents, PEC).

Per tal que aquests propòsits tinguin una coherència dins de l'espai exterior, les educadores d'aquesta escola tenen com a objectiu "observar que els interessen, que necessiten, per llavors complementar-ho" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1). I d'aquesta manera, "no tenir un paper de dirigir sinó d'ajudar" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1), per tal de preparar l'espai de certa manera per així "respectar el moment evolutiu de cada infant i la seva individualitat" (Anàlisi de documents, PEC). Així mateix, organitzant l'espai exterior d'aquesta manera, permet que els infants fomentin la seva autonomia interaccionant

lliurement amb els recursos i materials que es troben. Ja que, com bé argumenta una mestra de l'escola;

El nostre paper és molt d'observar, acompanyar, posar paraules si fa falta, documentar fent fotografies com l'altre dia que feia fotografies amb els bassals. El mateix que a dins, el mateix paper que fem a dins, un paper no intrusiu. Si no més aviat observador, de recull d'interessos, de preparar l'espai com si fos el tercer mestra. És a dir, que l'espai parli per si sol (Entrevista, mestra d'educació infantil 1).

Fent referència a les paraules exposades per una mestra de l'escola, cal comentar que dins d'aquest espai les educadores ofereixen diverses propostes de joc per tal que l'infant pugui escollir lliurement on vol estar, què vol fer i amb quins materials vol crear el seu joc. Així doncs, el seu paper és només d'observar i d'intervenir quan és necessari, a la vegada modificant o canviant de lloc els recursos i materials que es troben per l'espai en el cas que ho vegi oportú. En relació amb les paraules exposades per Arasa (1999), els educadors i educadores han de mantenir una actitud de no-intervenció per així afavorir l'autonomia dels infants. Tanmateix, en relació amb Arasa (1999), l'EBM Caputxins dona "la importància d'intervenir només en el moment adequat sense interferir el joc, mostrant-se disponible amb una actitud d'escolta. Donant seguretat, confiança i convertint-se en un referent pel grup" (Anàlisi de documents, PEC). Ja que, com bé exposa una mestra de l'escola, "és molt d'observar, d'acompanyar, d'intervenir el mínim, just en els conflictes. Igual que a l'aula. Al joc lliure, només estem per algun conflicte o a l'inici per fer aquest acompanyament de què es trobin segurs dins d'aquest espai" (Entrevista, mestra d'educació infantil 2), és a dir, com bé exposa Arasa (1999), s'ha de "donar seguretat sense intervenir i proporcionar elements de joc" (p.73).

A més, observant l'activitat en l'espai exterior de l'EBM Caputxins, "la mestra observa i intervé quan és necessari. Deixa que els infants realitzin allò que volen de manera lliure" (Observacions, Gener 2021) i a més, "observa tota l'estona i si veu que algun infant necessita alguna cosa s'apropa i li pregunta" (Observacions, Febrer 2021), perquè "si veu que algun infant no sap que fer o esta parat, li pregunta com se sent i mitjançant la resposta, li convida a jugar en alguna zona del jardí, acompanyant-lo i a poc a poc deixar-li fluir. Deixant llibertat" (Observacions, Gener de 2021). Així doncs, fent referència a Ritscher (2006), els educadors i educadores han de desenvolupar diverses funcions dins dels espais exteriors, com per exemple, ser proveïdors/es en relació amb l'observació de l'estat i la incorporació dels materials, ser mediadors/es per tal de solucionar petits conflictes que s'originin, ser interlocutors/es creant situacions de converses amb els infants i a més, ser còmplice/es creant un bon ambient de treball amb la resta d'equip educatiu.

A tall de resum, com a educadors i educadores hem de “dirigir-nos a l’infant com a persona amb capacitats i potencialitats i amb cent llenguatges” (Anàlisi de documents, PEC). Perquè per crear una harmonia i un espai d’aprenentatge “és important projectar quina mirada d’infant tenim, confiar en ell” (Entrevista, mestra d’educació infantil 1). Ja que, s’ha de confiar en les capacitats dels infants perquè “està molt bé posar un tronc però si no confiem que l’infant és capaç d’enfilar-se no serveix de res” (Entrevista, mestra d’educació infantil 1).

Per últim, cal comentar que perquè el jardí sigui un espai on els infants es desenvolupin i treballin les seves destres motrius i socials, el paper de l’educador i educadora s’ha de desenvolupar de tal manera que permeti que els infants juguin i interaccionin lliurement amb la naturalesa. Alhora observant i escoltant en tot moment les necessitats, les aportacions, la creativitat, les preocupacions i els interessos dels infants.

c) La quotidianitat i el joc, elements claus de l’activitat en el jardí

En relació amb els aspectes que s’han comentat anteriorment, cal destacar que la vida quotidiana de l’escola també forma part de l’activitat en l’espai exterior. En el sentit que, per l’EBM Caputxins, “la vida quotidiana és l’eix central de l’ambient educatiu i potencia el valor d’aprenentatge dels infants conjuntament amb altres propostes educatives” (Anàlisi de documents, Pàgina Web). En el sentit que, a l’espai exterior de l’escola també es veuen reflectides les rutines i les activitats quotidianes de l’aula.

A més, un altre aspecte que es veu reflectit en l’espai exterior és el tipus d’activitats i joc que es realitzen durant l’activitat en aquest. Ja que, l’EBM Caputxins, se centra en una “pedagogia centrada en el joc, l’experimentació i la creació” (Anàlisi de documents, PEC), conjuntament amb l’objectiu de “proporcionar i garantir propostes, materials i espais que siguin rics, engrescadors i que proporcionin i motivin a l’infant a observar, experimentar i a fer descobertes i que garanteixen l’aprenentatge globalitzat” (Anàlisi de documents, PEC). Així doncs, en relació amb Fröbel (1989), el joc és la primera ocupació espontània de l’infant, una activitat lliure, creadora o productora. Perquè com bé diu aquest gran visionari i predicador de l’educació de la primera infància;

L’activitat de jugar, el joc, representa l’estadi superior del desenvolupament del nen, del desenvolupament de l’home en aquesta etapa; ja que el joc és una manifestació de la seva llibertat interior, la manifestació de l’interior per una necessitat i una exigència del mateix interior, cosa que expressa per ella mateixa la paraula joc. El joc és el fruit més net i més espiritual de l’home en aquesta etapa i és al mateix temps l’exemple i la imitació de tota la vida humana, de l’interior, de la vida secreta de la natura en l’home i en totes les coses; el joc genera alegria, llibertat, satisfacció, tranquil·litat, pau amb el món. (p.39)

Per tant, en relació amb Fröbel (1989), a l'escola "s'ofereixen a l'infant propostes educatives que activen el joc, la curiositat i la disposició innata a experimentar, per tal que visquin processos de descoberta, de creativitat i d'aprenentatge significatiu" (Anàlisi de documents, Pàgina Web). A més, encara que hi hagi propostes, se'ls hi ofereix als infants plena llibertat per tal que puguin interactuar amb l'entorn, realitzar les propostes i que sorgeixi jugar autònomament. Perquè com bé argumenta el Departament d'Educació (2012), el joc ha de ser una conducta espontània i voluntària, ja que, qui juga manté una actitud activa, posa en joc les seves motivacions i no persegueix una finalitat concreta.

Així doncs, durant l'activitat en l'espai exterior, com bé exposa l'EBM Caputxins, "a vegades fem activitats dirigides, com per exemple, explicació de contes, caixetes de música, taula d'experimentació, etc. Però sempre deixem llibertat perquè facin el que ells vulguin" (Entrevista, mestra d'educació infantil 2). Perquè com bé ha exposat una de les educadores de l'escola, a l'espai exterior quasi sempre es realitza "un joc no dirigit que promou que l'infant pugui fer allò que li interessa en cada moment" (Entrevista, mestra d'educació infantil, 1). Perquè com bé argumenta Arasa (1999), els infants tenen dret a poder moure's amb llibertat per l'espai, el qual ha de ser segur i que els hi provoqui ganes de descobrir, és a dir, que motivi el descobriment de la pròpia capacitat motora. Per tant, és en el jardí on el nen o nena és realment autònom/a interactuant amb els recursos que es troben, ja que, és important que aquest espai tingui una oferta de jocs i que hi hagi equipaments que representin un repte per als nens i les nenes. I és per això, que a l'EBM Caputxins, "basant-se en aquest model, ofereixen als infants unes propostes educatives obertes, riques i engrescadores que fomenten el joc, la curiositat, la descoberta, l'aprenentatge globalitzat i l'interès per desenvolupar aquest procés propi d'aprenentatge" (Anàlisi de documents, PEC). Ja que, "les educadores els hi deixen jugar al que volen i ells, amb el que tenen al seu abast, deixen volar la seva imaginació" (Observacions, Gener 2021). Així doncs, fent referència a Arasa (1999), "el "deixar fer" en llibertat per part de l'educadora, provoca en els nens/es les ganes de descobrir, de repetir les vegades que vulguin el joc que més els complau, el lloc que més els agrada i amb qui volen relacionar-se" (p.74)

Per tant, durant l'activitat a l'espai exterior els nens i nenes realitzen un joc lliure, perquè les educadores els deixen que interactuïn amb els materials, els recursos i la naturalesa amb total autonomia. Però, en el joc lliure dels infants, també sorgeix el joc simbòlic, aspecte que comenta una de les educadores de l'escola, "el joc simbòlic també és molt important a l'espai exterior" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1), ja que, promou que els infants juguin a jocs d'imitació imaginant-se diferents situacions. A més, aquest tipus de joc, com bé exposa Bondioli (1999);

Es caracteritza per la llibertat (un joc imposat per obligació deixa de ser un joc), per la separació respecte de la vida ordinària (el joc és una activitat que se situa al marge de la vida quotidiana i que es regeix per unes regles diverses de les pròpies de la realitat ordinària), per la improductivitat (en el joc no importa tant el resultat de l'activitat com l'activitat en ella mateixa), per la incertesa (l'èxit del joc és incert i la manera de dirigir-lo no és del tot predeterminada, per la reglamentació (cada joc té les seves regles). (p. 174)

Així doncs, partint d'aquesta cita, l'espai exterior de l'escola promou que hi hagi "joc simbòlic, amagatalls, ja que és important que hi hagi espais acollidors que embolcallin, que amaguin. De moviment, de creació, on hi hagi part sensorial. Com per exemple, a la peixera hi trobem desnivells que permeten als infants desenvolupar les seves capacitats motores" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1).

En relació amb el tipus de joc que es realitza en el jardí de l'EBM Caputxins, cal comentar que gràcies a l'observació de l'activitat dels infants en aquest espai, es va observar com "fomentaven el treball en equip, perquè entre tots i totes el portaven (el tren) i el ficaven per diferents espais del jardí, com per exemple, pel túnel i per la caseta de fusta" (Diari de camp, Gener de 2021). Per tant, encara que als infants se'ls hi deixi autonomia per tal de desenvolupar un joc lliure i simbòlic, ells gestionen l'activitat de tal manera que entre tots juguen en harmonia compartint els materials. Perquè, en relació amb Thió (1999), s'entén el joc com una conducta espontània que mou a l'infant a interactuar amb les persones i amb els objectes, pel simple plaer de fer-ho. A més, fent referència a Arasa (1999), "compartir els elements de joc provoca moltes situacions de relació i d'ajuda mútua." (p.76). Tot i així, a vegades sorgeixen petits conflictes però són gestionats amb l'ajuda de l'educadora. Però tot i així, fent referència a Guitart (1998), el joc és també una transmissió de valors i normes socials, així com de tipus de relacions establertes entre les persones.

Així doncs, l'activitat en l'espai exterior es caracteritza pel desenvolupament que se li dona, pel tipus de joc que els infants realitzen i a més per les relacions socials que sorgeixen. Per tant, es pot dir que l'EBM Caputxins projecta el jardí com un espai on sorgeixen diverses oportunitats d'aprenentatge i com un espai que forma part de la vida quotidiana de l'escola.

d) Els materials, fomentadors de la descoberta i la creativitat

Certament, els espais han d'estar pensats i organitzats per tal de permetre una activitat d'aprenentatge que els infants desenvolupen a través del joc. Així mateix, l'EBM Caputxins té present que perquè els espais obtinguin aquestes característiques "els educadors/es han de ser conscients i tenir molta cura de com planifica i organitza l'espai, tanmateix del contingut pedagògic que s'hi treballa perquè és a partir d'aquest espai que es possibilita

l'autonomia, s'aporta calma a l'infant, aprenentatge, relació i oportunitat" (Anàlisi de documents, PEC).

Partint d'aquesta argumentació, es remarca que a través del treball dels educadors i educadores perquè l'espai exterior sigui planificat i organitzat tenint en compte el contingut pedagògic que es vol treballar, cal destacar que un aspecte que s'ha de tenir en compte per tal d'arribar a aquesta planificació i organització és que s'ha d'escollir els materials i recursos adequats per tal d'implementar-los dins del jardí, perquè així els infants puguin interactuar amb l'espai i poder desenvolupar-se. Ja que, l'EBM Caputxins exposa que "veiem com l'espai i els materials prenen la categoria d'educador en tant que per si sols promouen i estimulen el desenvolupament de l'infant. Ofereixen mil possibilitats de joc, d'aprenentatge i de relació..." (Anàlisi de documents, PEC). I és per això, que com bé exposa Ritscher (2006), els recursos que es troben a l'espai exterior han de permetre la creació de diferents contextos dins del joc a través de materials senzills que permetin als infants fer sorgir la seva projectivitat i al mateix temps canalitzar i contenir la seva energia.

Així doncs, perquè els materials siguin part de l'espai i promoguin i estimulin el desenvolupament dels infants, com bé exposa una educadora del centre, "aprofitem els elements naturals per treballar diferents aspectes", ja que, "per nosaltres han de ser materials agradables, naturals, estèticament bonics, si fem plantes que no siguin verinoses, etc." (Entrevista, mestra d'educació infantil 1). Com per exemple, fent referència a Ritscher (2006), perquè dins de l'espai exterior els materials i recursos que s'incorporen tinguin un sentit dins de la naturalesa del jardí, es pot col·locar una caseta de fusta a sota de les branques d'un arbre per tal de crear un espai acollidor, com també incorporar un tobogan en una rampa natural que es troba al jardí. Per tant, en relació amb els exemples de Ritscher (2006) i amb el que es va observar a l'EBM Caputxins, cal comentar que els materials que s'incorporen al jardí, han de tenir una concordança amb els recursos naturals de l'espai. I és per això, que s'intenta utilitzar materials naturals.

Per tant, com bé argumenta l'EBM Caputxins en el PEC;

Són materials que fomenten un joc ric, constructiu, creatiu i d'exploració, que permeten el templeig i la descoberta. Per tant, són materials de qualitat que s'acosten al màxim possible al seu origen natural i que aporten informació real a l'infant. Partim sempre de materials amb diverses textures, que ofereixen la possibilitat a l'infant de trobar-se amb moltes sensacions i percepcions, allunyant-se sovint del plàstic, el qual proporciona una resposta uniforme i empobrida. (Anàlisi de documents, PEC).

Conjuntament amb la idea d'incorporar materials naturals a l'espai exterior i així establir una concordança amb el jardí, els infants no només tenen l'opció d'interaccionar amb aquests

sinó que també tenen la possibilitat de jugar amb els recursos naturals que els hi proporciona la naturalesa. Ja que, observant l'activitat en l'espai exterior de l'EBM Caputxins, cal destacar que encara que un dia plugués els infants van tenir la possibilitat de sortir al jardí i així poder jugar amb la pluja i amb els bassals. A més, un altre dia es va observar que encara que hi hagués materials i recursos, "una altra nena jugava amb els recursos naturals, amb un tronc i amb una fulla" (Diari de camp, Gener de 2021). Així doncs, s'observa que amb pocs recursos es poden crear moltes situacions d'aprenentatge, de coneixement d'un mateix i d'imaginació. Perquè com bé afirmen Wood i Martin (2010), els infants tenen un gran interès cap als elements naturals com l'aigua, l'herba, les plantes, la sorra, troncs, etc. Els quals permeten desenvolupar els sentits, les idees dels infants i afavorir la interacció amb els elements que els hi proporciona la naturalesa i a més, establir relacions socials amb els companys i companyes.

A més a més, encara que els infants juguin amb materials que els hi proporcionen les educadores i amb els recursos naturals que els hi proporciona la naturalesa, cal tenir en compte que tots els materials que utilitzin els infants, "primer de tot, han de ser materials que compleixin una certa homologació", ja que, "els materials han de ser segurs" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1). Però tot i així, com bé argumenta la Asociación Española de Normalización y Certificación (2009);

Asumir riesgos es una característica esencial del juego en todos los entornos en los que los niños pasan un tiempo jugando. El juego pretende ofrecer a los niños la posibilidad de encontrar unos riesgos aceptables como parte de un entorno de aprendizaje estimulante, desafiante y controlado. El juego se debería dirigir a la gestión del equilibrio entre la necesidad de ofrecer unos riesgos y la necesidad de mantener a los niños a salvo de daños serios. (p.8)

Conjuntament amb l'homologació dels materials, també s'ha de tenir en compte la intencionalitat a l'hora d'incorporar i col·locar els materials en l'espai exterior. Ja que, "l'estètica, la màgia i la creativitat són elements importants en les propostes educatives, ja que, generen un clima emocional positiu que predisposa els infants a actuar amb totes les seves capacitats" (Anàlisi de documents, Pàgina Web). Per tant, en relació amb les paraules que ha exposat l'EBM Caputxins, Serra (2020), exposa que;

El diseño debería ser atractivo y estimular la imaginación y la creatividad; tendría que disponer de diferentes niveles, materiales y texturas naturales; permitir sentarse, descansar, andar, correr, trepar y esconderse; dar respuesta a los diferentes intereses de los distintos usuarios creando diferentes áreas; favorecer la accesibilidad y proporcionar riesgos y desafíos que eviten los peligros. (p.32)

Tanmateix, aquesta intencionalitat, com bé ha exposat Serra (2020), permet que “quan incorporen un material el col·loquen de manera que hi hagi harmonia i estètica per tal que els infants sentin curiositat per utilitzar-los” (Diari de camp, Gener de 2021). Com per exemple, una educadora de l’escola exposa que “aquest material que he preparat avui està posat d’aquesta manera perquè convidi als infants ha tenir interès. Però llavors, aquest material volta lliurement, vull dir que ho poden utilitzar com vulguin” (Entrevista, mestra d’educació infantil 2). Ja que, gràcies a aquest interès que desperta el material, els nens i nenes juguen amb ell alhora fomentant la imaginació, el joc simbòlic i el joc lliure. Així doncs, “la cura dels materials, la posada en escena fa que tot en el seu conjunt s’aconsegueixi un clima emocional positiu que predisposa els infants a actuar amb totes les seves capacitats” (Anàlisi de documents, PEC). Perquè com bé exposa Martínez (2019), “l’organització de l’espai i els materials ha de respondre a les necessitats dels infants, ha d’alimentar els interessos, estimular els nous processos, i sobretot, ha d’afavorir el domini i/o l’adquisició de les noves capacitats”.

A tall de resum, els materials i recursos també són un element clau per tal que l’espai cobri vida i convidi a interaccionar, jugar, aprendre i compartir experiències amb els companys i companyes de l’aula. Per tant, perquè l’espai exterior estigui prou desenvolupat i fomenti els objectius establerts per l’escola, s’ha de pensar en quins materials permetran aquesta harmonia i estètica.

e) Adaptació de l’espai exterior mitjançant els interessos i necessitats dels infants conjuntament amb el seu desenvolupament

En darrer terme, convé destacar que és important tenir en compte els objectius que es volen assolir, el paper de l’educador/a que es vol desenvolupar, el tipus de joc que es vol fomentar i els materials que es volen incorporar perquè el jardí sigui un espai ple d’estímuls, un espai on els infants puguin aprendre i desenvolupar les seves destreses motrius, sensorials i socials.

Així mateix, el darrer aspecte que s’ha de tenir en compte perquè l’espai exterior obtingui aquestes característiques i per tant, els aspectes que s’han comentat anteriorment estiguin globalment connectats, és que el ritme i l’activitat a l’espai exterior ho han de marcar els nens i nenes. Ja que, com a educadors i educadores ens hem d’adaptar als ritmes, als interessos i a les necessitats dels infants. Un bon exemple d’això és que en una de les observacions de l’activitat a l’espai exterior de l’EBM Caputxins, es va observar que;

Van sortir a l’espai exterior els infants que han tingut la necessitat i les ganes de sortir. Cal dir, que respecten molt el ritme de cada infant, ja que, si hi ha algú que no vol o no té la necessitat de sortir

respecten la seva decisió. A més, a vegades deixen la porta oberta per si algun infant vol sortir al jardí a interactuar amb la natura. (Diari de camp, Gener de 2021)

A través d'aquesta observació, i gràcies a l'argumentació d'una mestra de l'escola, es confirma que "els infants sempre surten quan tenen la necessitat i les ganes. Perquè sempre els primers són ells" (Entrevista, mestra d'educació infantil 2). A més, una altra mestra comenta que "el protagonista és l'infant – posar a l'infant al capdavant. Quins interessos tenen, i quins espais els hi oferim per respondre a aquests interessos. Per exemple, un infant s'enfilava a la cuineta, per tant vam pensar a crear un espai on els infants es poguessin enfilars" (Entrevista, mestra d'educació infantil 1). Ja que, fent referència al Departament d'Educació (2012), per tal que els infants aprenguin i construeixin coneixements, han d'actuar i participar en situacions i activitats que tinguin sentit per a ells. Partint d'aquí, gràcies a l'observació que fan les educadores de l'escola poden detectar interessos i necessitats que els infants demanen indirectament.

Per tal d'incorporar recursos i materials per satisfer els interessos i les necessitats dels infants, s'ha de tenir en compte una sèrie de funcions, les quals Thió (1999) argumenta, i que estan relacionades amb el desenvolupament dels nens i de les nenes. Ja que, aquestes ens guiaran per poder detectar i satisfer fàcilment aquests interessos i necessitats dels infants. Per tant, les funcions que s'han de tenir en compte són, la funció "biològica/madurativa", la qual està relacionada amb l'activitat física i mental que realitzen els infants quan juguen. Seguidament, la funció "lúdica", que té com a objectiu que els infants satisfacin la seva curiositat sobre el món que els envolta a través del joc. Tanmateix, fent referència a aquestes dues funcions, a l'EBM Caputxins es va observar que el sorral del jardí "va ser creat perquè els infants van començar a fer forats i com que cada vegada era més gran, van decidir de fer un sorral perquè veien que els infants volien un. Entre les educadores i el jardiner ho van fer" (Diari de camp, Gener de 2021). Per tant, a través d'aquesta observació es conclou que els infants van posar en joc les seves funcions "biològica/madurativa" i la "lúdica" per tal de crear un interès i una necessitat que finalment es van satisfer. A més, hi ha la funció "d'adaptació cognitiva i social", relacionada amb les interaccions que l'infant realitza quan experimenta i descobreix el seu entorn. També, es troba la funció "d'adaptació efectiva-emocional", la qual es relaciona amb els aspectes que tenen a veure amb les ansietats, conflictes i inseguretats que els infants van superant i resolent. I per últim, Thió (1999), comenta la funció "potenciadora del desenvolupament i l'aprenentatge", relacionada amb les característiques del joc que fan d'ell un aprenentatge. Així doncs, com bé exposa una educadora de l'escola, "anem canviant (els materials) segons els interessos" (Entrevista, mestra d'educació infantil 2). I per tant, també van canviant segons les funcions que van desenvolupant els infants mitjançant el seu creixement maduratiu.

Per últim, cal comentar que tenint en compte les necessitats i els interessos dels infants, les educadores també observen quines destreses motrius els hi calen desenvolupar als nens i a les nenes per tal d'incorporar materials i recursos que puguin permetre aquest treball motor. Tanmateix, fent referència al Departament d'Educació (2012), les capacitats que els infants van desenvolupant i fomentant a mesura que van creixent dins de l'espai exterior són les següents;

- Progressar en el coneixement i domini del seu cos, en el moviment i la coordinació, tot adonant-se de les seves possibilitats.
- Assolir progressivament seguretat afectiva i emocional i anar-se formant una imatge positiva de si mateixos i de les altres persones.
- Adquirir progressivament hàbits bàsics d'autonomia en accions quotidianes, per actuar amb seguretat i eficàcia.
- Progressar en la comunicació i expressió ajustada als diferents contextos i situacions de comunicació habituals per mitjà de diversos llenguatges.
- Observar i explorar l'entorn immediat, natural i físic, amb una actitud de curiositat i respecte i participar, gradualment, en activitats socials i culturals.
- Mostrar iniciativa per afrontar situacions de vida quotidiana, identificar-ne els perills i aprendre a actuar-hi en conseqüència.
- Conviure en la diversitat, avançant en la relació amb les altres persones i iniciant-se en la resolució pacífica de conflictes.
- Comportar-se d'acord amb unes pautes de convivència que els portin cap a una autonomia personal, cap a la col·laboració amb el grup i cap a la integració social. (p.49)

Per tant, en l'elecció de materials per l'espai exterior s'ha de tenir en compte en quin moment maduratiu es troben els infants partint de l'observació de les seves capacitats, de les necessitats i els interessos que tenen en relació amb el desenvolupament de les destreses motrius. Ja que, com bé s'ha observat al jardí de l'EBM Caputxins, els infants "aprofitaven els pendents que hi ha al jardí per baixar corrents i caure al bassal" (Observacions, Gener de 2021). Perquè en aquest espai "hi ha varietat de recursos. Hi ha troncs per enfil·lar-se, pendents, una cuina de fusta per desenvolupar la motricitat fina, hi ha l'hort per desenvolupar ull-mà" (Observacions, Gener de 2021). Perquè com bé argumenta el Departament d'Educació (2012), l'objectiu principal de la llar d'infants és facilitar el desenvolupament integral dels nens i les nenes, procurant que tinguin suficients oportunitats per a desenvolupar les seves capacitats i col·laborar en la seva educació. I és per això, que com bé s'ha expressat, l'EBM Caputxins incorpora a l'espai exterior materials i recursos que permeten que els infants en tot moment puguin desenvolupar les seves capacitats i destreses motrius.

Tanmateix, les educadores incorporen aquests recursos per tal que els infants puguin desenvolupar les destres motrius conjuntament amb la intenció de què “ells han de trobar estratègies lliurement per tal de formar-se i aprendre noves estratègies” (Entrevista, mestra d’educació infantil 2). Així mateix, en relació amb Arasa (1999), els infants posen en context la seva capacitat motriu adquirint autonomia i coordinació corporal, la seva capacitat d’observació i de descoberta de l’entorn i el coneixement de les possibilitats del seu propi cos, mitjançant la descoberta que fan ells mateixos per saber fins on pot arribar l’esforç que li cal fer per realitzar diferents accions. Com per exemple, pujar o baixar, com ha d’inclinar-se per mantenir l’equilibri, etc. Ja que, com s’ha comentat en altres punts, les educadores de l’EBM Caputxins deixen llibertat i autonomia perquè els infants puguin fer les accions que necessiten en cada moment i així aprendre a superar obstacles per si sols. Perquè com bé exposa el Departament d’Educació (2012), els infants aprenen amb tot el cos, gaudeixen fent les coses per ells mateixos i posen a prova totes les seves habilitats.

Així doncs, es pot dir que a l’espai exterior de l’EBM Caputxins hi ha recursos i materials que permeten que els infants puguin fomentar i desenvolupar les seves destres motrius, ja que, gràcies al treball d’observar i planificar l’espai exterior, les educadores tenen en compte en tot moment els interessos i les necessitats que els infants demanen a través de les seves accions i a través del joc.

A tall de resum, perquè un espai exterior obtingui un significat i estigui ple d’estímuls i aprenentatges, cal seguir aquestes categories. Les quals es veuran reflectides de manera sintetitzada en una guia que es troba en la secció següent a les conclusions. Un altre apartat que es veu seguidament i que conclou tota la investigació en context.

5. Conclusions

La investigació en context es caracteritza per tractar sobre un tema que actualment té molta rellevància als centres educatius, els espais exteriors. Element clau que protagonitza tota la recerca realitzada. Tanmateix, perquè aquesta tingués un sentit únic, es va plantejar una pregunta de recerca; “Com han de ser els jardins del primer cicle d’educació infantil per promoure l’aprenentatge i el desenvolupament dels infants?”, la qual ha permet que els continguts tractats en aquesta investigació tinguin relació.

Així mateix, gràcies a la recerca d’informació i a la realització i l’anàlisi de l’estudi de cas, es pot respondre a la pregunta de recerca plantejada als inicis de la investigació. Per tant, tenint en compte la pregunta, responc que els jardins del primer cicle d’educació infantil han de ser espais que proporcionin varietat de materials i recursos perquè els infants puguin interaccionar amb l’entorn gràcies a ells i a més, puguin desenvolupar les seves destreses motrius mitjançant la interacció amb aquests, ja que, els materials i recursos escollits han de permetre que els infants puguin realitzar varietat de moviments i accions que permetin fomentar i treballar el seu desenvolupament. Partint d’aquí, perquè els infants també obtinguin una relació amb l’entorn natural, aquests materials i recursos haurien de ser de materials naturals per tal de tenir una coherència amb l’entorn i formin part d’ell. A més d’incorporar aquests materials i recursos, el jardí ha de parlar per si sol, és a dir, encara que un dia no hi hagi preparat diversos materials, l’espai exterior ha de tenir espais que despertin l’interès dels infants i també que permetin el desenvolupament motor, sensorial i social dels nens i les nenes. Per últim, cal dir que perquè l’espai exterior obtingui aquestes característiques, l’equip educatiu és l’encarregat de pensar i organitzar aquest espai per tal que els objectius que es plantegin s’obtinguin amb èxit. Ja que, l’equip educatiu ha d’estar coordinat i ha de treballar en una mateixa línia.

Una vegada s’ha respost la pregunta de recerca, cal exposar el grau d’assoliment dels objectius de recerca plantejats en aquest TFG.

1. Descriure i conèixer el jardí de l’escola bressol Caputxins per tal de realitzar un treball de camp gràcies a les vivències viscudes en aquest.

Aquest primer objectiu s’ha assolit totalment perquè he tingut l’oportunitat de poder visitar diverses vegades l’EBM Caputxins. D’aquesta manera he pogut observar les característiques del seu espai exterior i a més, he pogut evidenciar l’activitat dels infants dins d’aquest. Observant i coneixent aquests aspectes, m’han permès poder realitzar un treball de camp extens tot descrivint l’espai, les activitats i materials que ho caracteritzen i les experiències que he anat observant. Per tant, gràcies a la realització del treball de

camp es pot observar els elements claus que caracteritzen l'espai exterior de l'EBM Caputxins.

2. Identificar i analitzar els elements que promouen l'aprenentatge i desenvolupament en el jardí de l'escola.

El segon objectiu també es pot dir que s'ha assolit totalment perquè gràcies a les observacions i a les experiències que s'han plasmat en el treball de camp, s'ha pogut elaborar una anàlisi on es veuen reflectits i per tant, s'han identificat, els elements claus que caracteritzen un espai exterior. Així doncs, gràcies a aquesta anàlisi i discussió es pot conèixer els aspectes claus que s'ha de tenir en compte per tal de crear i desenvolupar un bon espai exterior on els infants puguin aprendre i desenvolupar les seves destreses motrius i socials.

3. Elaborar "una guia" per fer visible els aspectes claus que formen un bon espai exterior.

Considero que aquest últim objectiu s'ha assolit totalment perquè mitjançant l'elaboració de l'anàlisi i la discussió s'ha pogut realitzar la "Guia dels aspectes claus que formen un bon jardí", la qual es pot veure en la següent secció.

Tenint en compte l'assoliment dels objectius, seguidament cal comentar les limitacions que s'han trobat en el moment de realitzar aquesta investigació. En primer lloc, cal dir que he pogut anar a visitar l'EBM Caputxins diverses vegades però a causa del Covid-19 ha hagut algunes petites limitacions, ja que, s'havia de prevenir i intentar no tenir gaire contacte amb els infants i les educadores. Per tant, les entrevistes van ser a l'aire lliure i amb distància, d'aquesta manera es pot dir que no es va poder establir un vincle efectiu sinó que més aviat era una mica distant. Tot i així, vaig poder realitzar un bon treball de camp i em van deixar en tot moment preguntar i observar allò que necessités.

Tanmateix, en un altre aspecte sí que considero que he tingut una limitació, ja que, en el moment de cercar centres educatius amb un espai exterior prou desenvolupat, em vaig trobar que la majoria de centres que tenien aquesta característica eren centres de 0 a 3 anys i les escoles de parvulari (3-6 anys), eren molt poques les que tenien un jardí desenvolupat i a sobre eren molt lluny d'on visc. Per tant, considero que va ser una limitació perquè la meua idea era observar tot dos tipus de centres educatius i així poder veure l'activitat en aquest espai en totes dues franges d'edat. Així doncs, com vaig veure aquesta limitació, finalment em vaig decantar en centrar-me només en una franja d'edat i en aquest cas va ser la de 0 – 3 anys. Decisió que finalment m'ha agradat perquè m'he pogut centrar més i dedicar-me a observar més temps.

Deixant de banda les limitacions, cal posar en context el TFG com un treball d'investigació que està vinculat amb assignatures del Grau de Mestra d'Educació Infantil. En el sentit que la temàtica escollida d'aquesta investigació es relaciona amb aspectes que s'han treballat en diverses assignatures del grau. Com per exemple, amb l'assignatura "Escola Infantil 0-3 i 3-6", amb la "D'aprendre jugant" i amb la de "Psicologia del desenvolupament". Així mateix, es pot dir que aquestes assignatures es relacionen amb el TFG perquè conjuntament hem après que s'han de crear espais on els infants puguin desenvolupar les seves destreses motrius i a més a més, juguin de manera lliure i fomentin l'autonomia utilitzant materials naturals. Per tant, aquesta investigació conté conceptes que engloben totes tres assignatures i que, serveix per donar més rellevància a aquest tipus d'espais, en aquest cas, els espais exteriors.

Fent referència a la vinculació de la investigació amb assignatures del grau, per últim cal comentar que gràcies a la realització d'aquest TFG em vénen més ganes d'investigar sobre aquest tema, ja que, considero que té un paper molt important dins dels centres educatius. Per tant, com a futura mestra m'agradaria realitzar cursos i formacions per tal d'especialitzar-me en aquest tema i així transmetre on treballi aquesta importància de desenvolupar uns bons espais exteriors per tal que siguin uns espais més d'aprenentatge. Així doncs, es pot dir que aquest tipus d'estudi centrat en els espais exteriors té futur dins del món educatiu, perquè és un tema que actualment es treballa bastant i que a poc a poc les escoles van adoptant el pensament de modificar els espais exteriors per tal que siguin uns espais prou desenvolupats i que promoguin interès per aprendre i desenvolupar-se.

A tall de resum, gràcies a la realització d'aquest TFG, he pogut créixer personalment dins de l'àmbit educatiu perquè m'ha fet veure i reflexionar sobre la importància que hi ha en crear espais d'aprenentatge per tal que els infants puguin desenvolupar-se i aprendre de manera autònoma. A més, aquesta investigació m'ha fet veure la importància que hi ha en tenir constància i dedicació perquè amb aquests dos aspectes es pot arribar lluny i més, dins del món educatiu. Per tant, com a darrer terme, us convido a endinsar-vos en la guia dels aspectes claus que formen un bon jardí per tal de concloure la investigació i per fer visible els aspectes claus que han de caracteritzar un espai exterior prou desenvolupat.

6. Guia dels aspectes claus que formen un bon jardí

Els espais exteriors com un espai educatiu ple d'oportunitats d'aprenentatge

Els espais han d'estar pensats per proporcionar un context educatiu obert, acollidor i estable, proporcionant i garantint un benestar físic, psicològic i emocional de l'infant, conjuntament amb el seu desenvolupament personal i social.

Oferir als infants un entorn ric en relacions, oportunitats i reptes, donant resposta a les seves necessitats.

Per tal de crear aquests espais, cal posar en context un treball cooperatiu per part de l'equip educatiu. Ja que, l'aptitud i l'actitud de les mestres són l'eix que acompanya i dona coherència a tot el procés pedagògic i educatiu.

Un lloc per compartir, per relacionar-se amb els altres. Per saltar, embrutar-se, viure moments de risc controlat, amagar-se de les mirades dels adults, emocionar-se, enfadar-se i somriure fins a quedar exhaustes de tant jugar. Un lloc per viure la vida en tots els àmbits. Un lloc per poder escoltar el cant dels ocells, trobar formigues i cucs, admirar les musaranyes i jugar amb l'insecte bola. (Olaizola, 2020, p. 147)

L'espai exterior ha de ser una continuïtat del dins, de la mateixa manera que es cuida els espais interiors, s'ha de cuidar els exteriors. Ja que, és un espai on es pot córrer, descansar, moure's, trobar propostes, fixar-se en elements de la natura, etc.

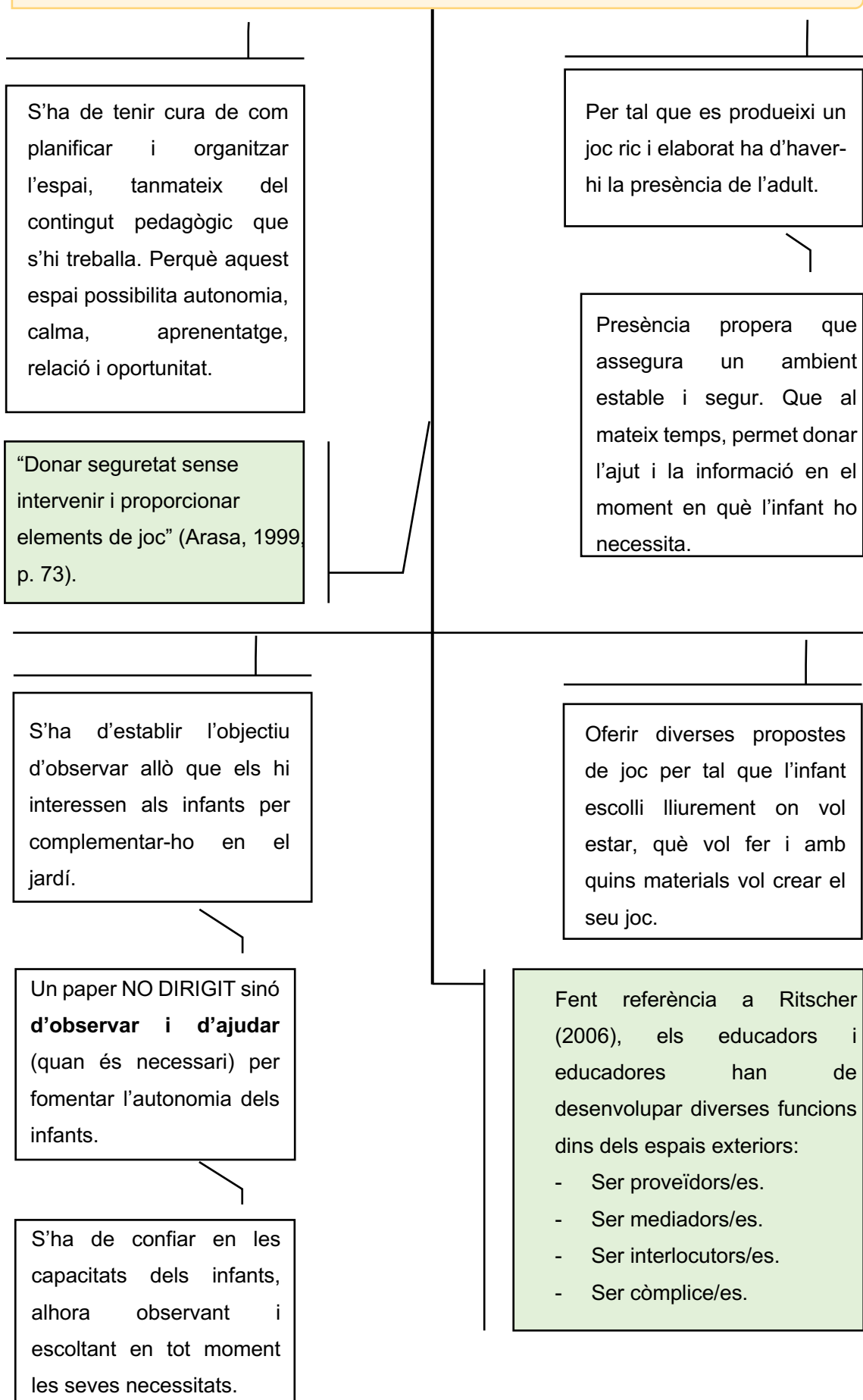
El jardí permet que els infants desenvolupin la seva capacitat, imaginació, la bona relació amb els companys i companyes, i una bona salut.

UN ESPAI MÉS
D'APRENTATGE

Ofereix:

- Estímuls
- Sensacions
- Aprenentatges

L'equip educatiu com a eix que dóna coherència a l'espai exterior

La quotidianitat i el joc, elements claus de l'activitat en el jardí

La vida quotidiana és l'eix central de l'ambient educatiu, per tant, l'espai exterior ha d'estar dins d'aquesta quotidianitat.

Encara que hi hagi propostes, s'ha d'oferir als infants plena llibertat per tal que interactuïn amb l'entorn, juguin i realitzin les propostes autònomament.

El joc és la primera ocupació espontània de l'infant, per això s'ha de fomentar.

S'ha d'oferir propostes educatives que activen el joc, la curiositat i la disposició innata a experimentar.

Per tal de viure processos de descoberta, de creativitat i d'aprenentatge significatiu.

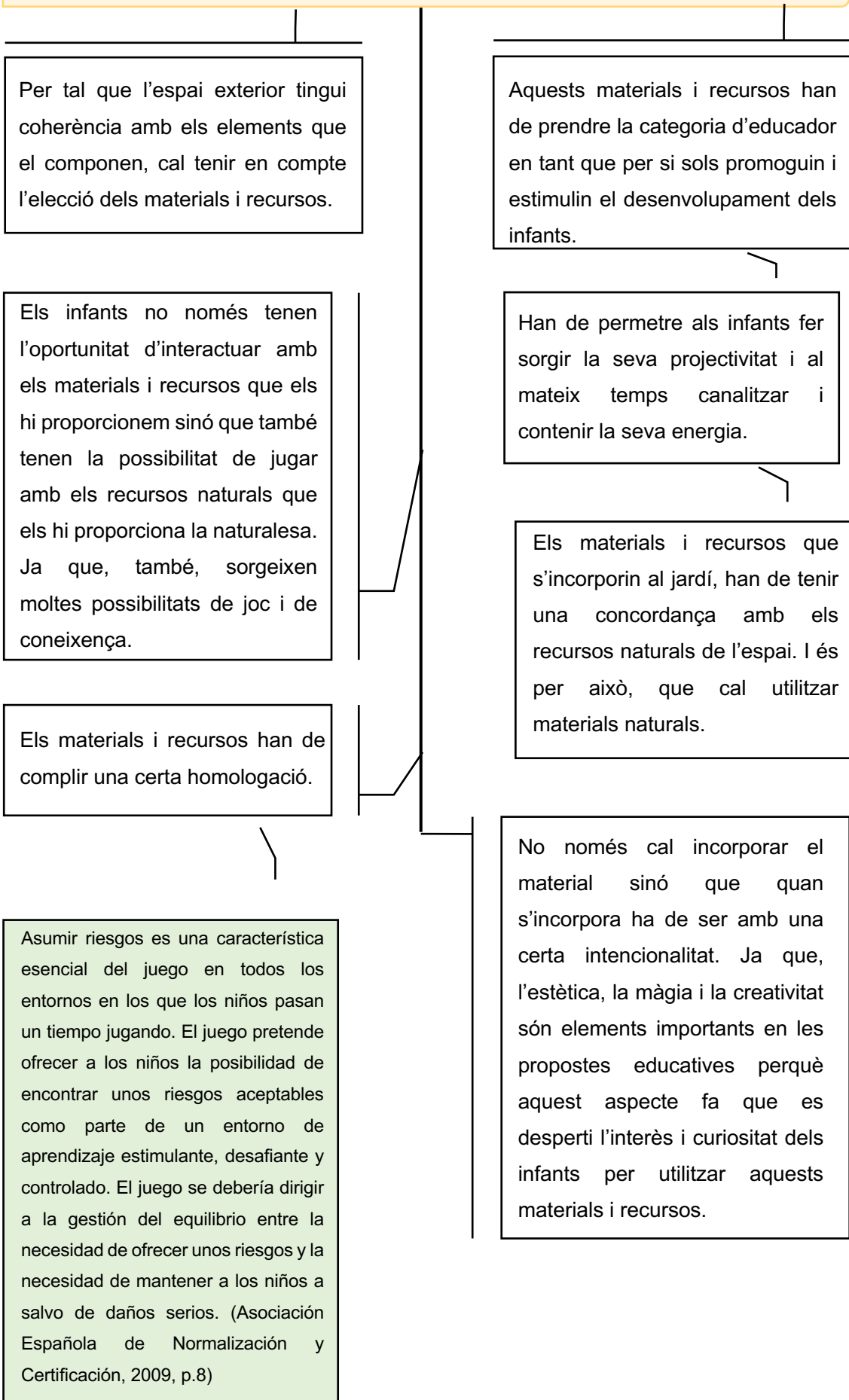
En l'espai exterior s'ha de fomentar el joc, l'experimentació i la creació.

Alhora proporcionant propostes, materials i espais que siguin rics, engrescadors i motivin a l'infant a observar experimentar i a fer descobertes per si mateix.

L'activitat de jugar, el joc, representa l'estadi superior del desenvolupament del nen, del desenvolupament de l'home en aquesta etapa; ja que el joc és una manifestació de la seva llibertat interior, la manifestació de l'interior per una necessitat i una exigència del mateix interior, cosa que expressa per ella mateixa la paraula joc. El joc és el fruit més net i més espiritual de l'home en aquesta etapa i és al mateix temps l'exemple i la imitació de tota la vida humana, de l'interior, de la vida secreta de la natura en l'home i en totes les coses; el joc genera alegria, llibertat, satisfacció, tranquil·litat, pau amb el món. (Fröbel, 1989, p.39)

Fomentar el joc lliure dels infants perquè també sorgeix el joc simbòlic. Ja que, promou que els infants juguin a jocs d'imitació imaginant-se diverses situacions. Alhora fomentant el treball cooperatiu.

Els materials, fomentadors de la descoberta i la creativitat

Adaptació de l'espai exterior mitjançant els interessos i necessitats dels infants conjuntament amb el seu desenvolupament

S'ha de tenir en compte les necessitats i els interessos dels infants

Respectar els seus ritmes, ja que, se'ls hi ha de donar la possibilitat d'entrar i sortir de l'espai exterior quan tinguin la necessitat i les ganes. Ells decideixen quan volen anar al jardí.

A més de tenir en compte els interessos i les necessitats dels infants, també s'ha de centrar en quines destres motrius els hi calen desenvolupar als infants per tal d'incorporar materials i recursos que puguin permetre aquest treball motor.

Varietat de recursos. Com per exemple, troncs per enfilar-se, pendents, etc.

Per tal de satisfer els interessos i les necessitats dels infants, s'ha de tenir en compte una sèrie de funcions que ens guiaran per poder detectar i satisfer els interessos i les necessitats dels nens i les nenes. Argumentades per Thió (1999), són:

- Funció Biològica/madurativa.
- Funció Lúdica
- Funció d'adaptació efectiva-emocional.
- Funció potenciadora del desenvolupament i l'aprenentatge.

Ja que, gràcies a aquests recursos els infants posen en context la seva capacitat motriu adquirint autonomia i coordinació corporal, la seva capacitat d'observació i de descoberta de l'entorn, i el coneixement de les possibilitats del seu propi cos.

7. Referències bibliogràfiques

Álvarez, C., San Fabián, JL. (2012). La elección del estudio de caso en investigación educativa. *Gazeta de Antropología*. Recuperat 20 gener 2021, de <http://www.gazeta-antropologia.es/?p=101>

Anguera, M.T. (1989). *Metodología de la observación en las ciencias humanas*. Madrid: Edit. Cátedra

Arasa, C. (1999). El joc al pati. Dins Institut de Ciències de l'Educació. (coord.), *El joc a 0-6 anys. IV jornades d'Innovació en l'Etapa d'Educació Infantil* (pp.73-77). Universitat Autònoma de Barcelona.

Asociación Española de Normalización y Certificación. (2009). UNE-EN 1176-1: Equipamiento de las áreas de juego y superficies. Parte 1: Requisitos generales de Seguridad y métodos de ensayo. AENOR.

Bondioli, A. (1999). El joc de ficció a la llar d'infants: els infants i l'adult.. Dins Institut de Ciències de l'Educació. (coord.), *El joc a 0-6 anys. IV jornades d'Innovació en l'Etapa d'Educació Infantil* (pp.174-182). Universitat Autònoma de Barcelona.

Brull, A., Company, M., García, N. (2020). Aprender del entorno. Dins Freire, H. (coord.), *Pacios vivos para renaturalizar la escuela* (pp. 137-145.). Octaedro.

Danks, F. i Schofield, J. (2006). *Nature's playground*.(1r ed.). Blume.

Departament d'Educació. (2012). *Currículum d'Educació Infantil*. Primer cicle. Generalitat de Catalunya.

El nou safareig. (2015, juliol 14). Homologació? [Entrada blog]. Wordpress. Recuperat 4 gener 2021, de <https://elnousafareig.org/2015/07/24/homologacio/>

Escoles Bressol Municipals de Vic. (2015). *Projecte Educatiu de Centre – PEC*.

Fernández, J. (1999). El joc des de l'antropologia. Dins Institut de Ciències de l'Educació. (coord.), *El joc a 0-6 anys. IV jornades d'Innovació en l'Etapa d'Educació Infantil* (pp.17). Universitat Autònoma de Barcelona.

Font, C. (1999). El joc motor a l'educació infantil. Dins Institut de Ciències de l'Educació. (coord.), El joc a 0-6 anys. IV jornades d'Innovació en l'Etapa d'Educació Infantil (pp.172-173). Universitat Autònoma de Barcelona.

Freire, H. (2020). Patios vivos para renaturalizar la escuela (1r ed.). Octaedro

Fröbel, F. (1989). L'educació de l'home i el jardí d'infants / Friedrich Fröbel; pròleg de marta Mata i Pepa Òdena. (1r ed.) Eumo Editorial.

Fundació Educació i Art (s.d.). Escoles Bressol Municipals de Vic. Recuperat 17 febrer 2021, de <https://escolesbressol.vic.cat/presentacio/>

Goldschmied, E. (1998). Educar l'infant a l'escola bressol (1r ed). Rosa Sensat

Guitart, R. (1998) Jugar i divertir-se tothom. Recuperat de https://books.google.es/books?id=IU5ljXZA5asC&printsec=frontcover&hl=es&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Institut de la Llengua Catalana. (2020). Diccionari de la Llengua Catalana. Segona edició. Recuperat 23 desembre 2020, de <https://dlc.iec.cat>

Institut Obert de Catalunya. (s. d.). L'observació. Instruments i tècniques [Formació professional]. Recuperat 24 gener 2021, de https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Materials/1752_EDI/EDI_1752_M07/web/html/WebContent/u1/media/l_observacio.pdf

L'article científic pas a pas: mètodes i tècniques de recopilació d'informació. (2006). Universitat Autònoma de Barcelona. Recuperat 10 gener 2021, de http://wuster.uab.cat/web_argumenta_obert/unit_24/sot_2_03.html

Lincoln, Y., i Guba, E. (1985). Naturalistic Inquiry. London.

Martínez, J. (2020). El patio escolar también es currículum. Dins Freire, H. (coord.), Patios vivos para renaturalizar la escuela (pp. 15-24.). Octaedro.

Martín, L. (1999). Jocs i materials de joc al primer any de vida. Dins Institut de Ciències de l'Educació. (coord.), El joc a 0-6 anys. IV jornades d'Innovació en l'Etapa d'Educació Infantil (pp.146-150). Universitat Autònoma de Barcelona.

Martínez, L.A. (2007). La Observación y el Diario de Campo en la definición de un tema de investigación. Institución Universitaria Los Liberadores. Recuperat 8 Febrer 2021, de <https://www.ugel01.gob.pe/wp-content/uploads/2019/01/1-La-Observaci%C3%B3n-y-el-Diario-de-campo-07-01-19.pdf>

Martínez, M. (2019). Infants, educadors/es i famílies: cap a una nova mirada pedagògica a l'escola Bressol. L'organització de l'espai i el temps a l'escola. Pla de formació de la Diputació de Barcelona – Àmbit d'Educació. Recuperat 22 d'Abril 2021, de <https://www.diba.cat/documents/113226/1678694/espaiTempsEscola2.pdf/c12d3584-e19d-486b-820d-d2acbe0e2de8>

Montaner, S. (2018, febrer 1). Estudio de Caso en Educación. Campus Educación. Recuperat 20 gener 2021, de <https://www.campuseducacion.com/blog/revista-digital-docente/estudio-caso-educacion/?cn-reloaded=1>

Olaizola, M. (2020). Un patio diverso y rico en vivencias. Dins Freire, H. (coord.), Patios vivos para renaturalizar la escuela (pp. 147-154.). Octaedro.

Palou, B. (2013). Tècniques de recollida d'informació qualitatives (Recerca Educativa 2013-2014). Universitat de Barcelona. Recuperat 8 gener 2020, de [http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/48350/1/T%C3%A8cniques%20de%20recollida%20d'informaci%C3%B3%20Qualitatives%20\(Recerca%20Educativa%202013-2014\).pdf](http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/48350/1/T%C3%A8cniques%20de%20recollida%20d'informaci%C3%B3%20Qualitatives%20(Recerca%20Educativa%202013-2014).pdf)

Pedrós, N. (2005). Programa d'Estimulació Primerenca: Anàlisi interpretativa d'una realitat. Part Tercera: Criteris d'Investigació. (Tesi doctoral, Universitat de Barcelona). https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/1351/04.NPP_PART_III.pdf?sequence=6&isAllowed=y

Riba, C. (s. d.). L'observació participant i no participant en perspectiva qualitativa. UOC – Universitat Oberta de Catalunya. Recuperat 24 gener 2021, de http://ibdigital.uib.es/greenstone/collect/portal_social/import/masterMiso/10989/miso10989_007.pdf

Riba, C. (s. d.). L'estudi de transcripcions i documents. UOC – Universitat Oberta de Catalunya. Recuperat 27 gener 2021, de

http://cv.uoc.edu/annotation/475364da13fc487b002fb9218ade5ca9/487521/PID_00212200/modul_5.html

Riba, C. (2014.) Generalitats sobre els mètodes qualitius: trets bàsics, variants, camps d'aplicació i història. UOC - Universitat Oberta de Catalunya. Recuperat 24 gener 2021, de

http://cv.uoc.edu/annotation/475364da13fc487b002fb9218ade5ca9/487521/PID_00212200/modul_1.html#w26aab5b5

Riba, C. (2014). Mètodes d'investigació qualitativa. FUOC- Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya. Recuperat 10 gener 2021, de http://cv.uoc.edu/annotation/475364da13fc487b002fb9218ade5ca9/487521/PID_00212200/index.html

Ritscher, P. (2006). El jardín de los secretos: Organizar y vivir los espacios exteriores en las escuelas (1r ed.) Octaedro.

Sargatal, J. (2020). La fauna como herramienta de seducción ambiental. Aprender a convivir con las otras especies. Dins Freire, H. (coord.), Patios vivos para renaturalizar la escuela (pp. 71-80.). Octaedro.

Serra, A. (2020). Cómo afecta el tipo de patio al juego y a las relaciones entre iguales. Dins Freire, H. (coord.), Patios vivos para renaturalizar la escuela (pp. 25-35.). Octaedro.

Simons, H. (2011). El estudio de caso: Teoría y Práctica. Ediciones Morata.

Sören, A. (2015, abril 20). Diferencias entre el diario y cuaderno de campo. ATLAS.ti. Recuperat 8 febrer 2021, de <http://andresoren.com/diferencia-diario-y-cuaderno-de-campo>

Stake, R. (1995). Investigación con estudio de casos. (1a ed.). Ediciones Morata.

Thió, C. (1999). Importància del joc en la vida dels infants. Dins Institut de Ciències de l'Educació. (coord.), El joc a 0-6 anys. IV jornades d'Innovació en l'Etapa d'Educació Infantil (pp.139-145). Universitat Autònoma de Barcelona.

Thió de Pol, C., Fusté, S., Martín, L., Palou, S., i Masnou, F. (2007). Jugando para vivir, viviendo para jugar: el juego como motor del aprendizaje. Dins Antón, M. (coord.), Planificar la etapa 0-6. Compromiso de sus agentes y práctica cotidiana (p.127-163). Barcelona: Graó.

Torres, MC. (s. d.). La dimensió Europea de l'Educació als centres d'ESO del Tarragonès. Recuperat 24 gener 2021, de https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/8911/3.3_Metodologia.pdf?sequence=23

Wood, L. i Martin, K. (2010). What makes a good play area for children? Centre for the Built Environment and Health, University of Western Australia.

Yin, R. (1993). Applications of case study research. Sage Publications, London.

Zabala, A. (1995). La práctica educativa: cómo enseñar. Barcelona. Graó.

8. ANNEXOS

8.1. Annex 1: Entrevista mestra d'educació infantil 1

- **Em podries explicar el dia a dia dels infants a l'escola?**

Fem entrades relaxades, de tres quarts de nou fins a les deu. Llavors, les famílies lliurement, entren fins la porta de la classe pel tema del covid-19. Perquè abans, en situació normal, podien entrar a la classe i estar-se una estona amb l'infant. Per tant, els infants van entrant lliurement.

Un cop son a dins, troben espais preparats prèviament al matí. Jo sempre arribo abans i preparo la classe. No troben la classe desmuntada sinó que tenen petites respostes ja iniciades. Per exemple, un dia montu una granja amb animals, un altre dia montu una torre. Les propostes van variant segons els interessos dels infants. Llavors, els hi deixo un joc iniciat que els convidi a iniciar el joc.

L'espai de la cuineta, la preparo de manera que sigui un espai agradable, acollidor. També amb intencionalitat i amb el treball matemàtic darrer. Perquè no ficaré tres plats si només hi ha tres cadires. És tenir en compte un pilot de detalls.

Normalment fins que no han arribat tots no sortim fora al jardí. I cap a les deu, fem el moment de "trobada de grup" – el bon dia, mirem qui ha vingut a l'escola, qui s'ha quedat a casa. És a dir, fer-nos present, encenent una espelmeta, saludem, respirem i expliquem que farem aquell dia. Hi ha dies que fem converses, poesies, tallers de llum, o sortim al jardí a fer hort o diferents propostes.

Per tant, normalment de les deu a quarts de dotze o a les dotze és quan hi ha el moment de joc amb proposta. I quan ells i elles senten que volen sortir al jardí surten, encara que plougui, nevi, etc. Evidentment si fa molt de fred i els infants no tenen l'interès de sortir, no els hi obliguem a que surtin. Però si que fem agrupaments flexibles perquè uns puguin sortir, uns altres es quedin a l'aula, amb la porta oberta.

- **Per vosaltres que és l'espai exterior?**
  - Li doneu la mateixa importància que els espais interiors de l'escola?

Per nosaltres és un espai educatiu més, de gran valor, de molt valor. És una continuïtat del dins, de la mateixa manera que cuidem el dins, cuidem el fora. Per nosaltres no és un lloc d'esbarjo, de ara correu, agafeu aire i torneu a entrar dins. No no, és un lloc on tothom es

pugui sentir bé o sigui reconfortant també perquè evidentment agafar aire sí, però també és un espai on poden córrer, descansar, moure's, on puguin trobar propostes, on puguin fixar-se en elements de la natura que ens envolten. És un espai més d'aprenentatge, ja que, la natura ens aporta molts aspectes positius.

- **Quant de temps hi dediqueu a estar en aquest espai durant el dia?**

Quan ho necessiten els infants. – la resposta està reflectida en varis aspectes que va comentar abans o en preguntes anteriors.

- **Teniu un projecte d'escola dedicat a l'espai exterior?**

- Quins aspectes treballen.
- Objectius establerts.
- Propostes que realitzen.

Tenim les programacions i una de les programacions és del jardí. També, en les programacions està repartit per temes. Per exemple, en taller hi ha una part que només està pensada en jardí. Si sí, per nosaltres el jardí és un lloc que programem, que projectem, com el dins.

- **Quina funcionalitat li doneu? (si fan activitats, si només surten una estona durant el dia, si dinen i berenen allà, etc.)**

- Realitzeu activitats dirigides?

El mateix que pots fer dins, ho pots fer el fora. Ja ho has vist, en propostes de tallers també les fem aquí a l'exterior.

No és obligat sortir cada dia a dinar o berenar fora, sinó al contrari. És un espai flexible i obert. Com per exemple, un dia podem dir de fer un pícnic a l'herba i anar allà, també si un dia sorgeix de collir menta a l'hort pues fer una llimonada i anar a sota de la pomera i explicar un conte relacionat amb aquest arbre. És molt flexible, depenent dels interessos dels infants i de les educadores. Trobar l'equilibri.

- **Fent referència al material d'aquest espai, hi ha intencionalitat amb relació a la tria dels materials que es troben al jardí i a la seva distribució?**

- En quins aspectes us regiu quan seleccioneu el material de l'espai exterior? (si fomenten el desenvolupament, l'equilibri, la confiança, etc.)

Sí, primer de tot han de ser materials que compleixin una certa homologació. Per exemple, el tipus de fusta, el van construir unes famílies i llavors va venir un inspector i va comentar que

s'havia d'homologar perquè els infants es podien enfilem massa amunt. Llavors, els hi van comentar que havien d'incorporar una fusta en un lloc del tipus perquè no s'enfilessin. Per tant, els materials han de ser segurs, però mai ens han dit de no ficar els troncs, que hi ha escoles que els hi ha dit que no podien, no se.

Així doncs, per nosaltres han de ser materials agradables, naturals, estèticament bonics, si fem plantes que no siguin verinoses, etc.

- **Sempre hi ha els mateixos recursos? (si algun dia hi fem un de nou, etc.)**

Segons el dia anem variant els recursos que fem al jardí o a vegades no fem cap perquè els infants puguin experimentar amb allò que els hi ofereix la natura.

- **Quins racons hi ha en l'espai exterior?**

- Cada un d'ells fomenten l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants?

Joc simbòlic, amagatalls, ja que és important que hi hagi espais acollidors que embolcallin, que amaguin. De moviment, de creació, on hi hagi part sensorial. Com per exemple, a la peixera hi fem desnivells que permeten als infants desenvolupar les seves capacitats motores.

Abans teníem un chill out que s'ha embrutat molt per la humitat, però l'hem de canviar. Un espai on els infants es trobàvem contes i es podien seure per descansar.

- **Quin és el vostre paper durant l'activitat en aquest espai?**

El nostre paper és molt d'observar, acompanyar, posar paraules si fa falta, documentar fem fotografies com l'altre dia que fem fotografies amb els bassals. El mateix que a dins, el mateix paper que fem a dins, un paper no intrusiu. Si no més aviat observador, de recollir d'interessos, de preparar l'espai com si fos el tercer mestre. És a dir, que l'espai parli per si sol.

No tenir un paper de dirigir sinó d'ajudar.

- **En aquest espai, deixeu llibertat total als infants? És a dir, poden interaccionar amb l'espai segons els seus interessos i necessitats?**

Sí, amb respecte cap als companys i companyes. Però per exemple, si un infant s'enfila a la cuineta li diré que no es pot. Es pot fer tot però dins dels límits i de les normes de l'escola.

L'Anna em va ensenyar un dossier que van fer per presentar el projecte de pati que van realitzar després de la formació que van fer. Va comentar diferents aspectes:

- Abans les classes, eren desordenades, plenes de materials. I el jardí, pràcticament igual, buit. A partir d'aquí es va fer una formació. Aquesta formació inicialment es va centrar en l'interior però la van transformar cap a fora al jardí. Des de direcció els hi van animant a fer formacions per tal de millorar i potenciar la formació. Aquestes transformacions dels espais tant interiors com exteriors, es van fer a les 3 escoles bressols municipals de Vic. Ja que, totes tres escoles estan enllaçades amb una mateixa direcció, on cadascuna té una coordinadora. La Roser és la coordinadora d'aquesta escola i la Marta Caselles és la directora de totes tres escoles.
- El protagonista és l'infant – posar a l'infant al capdavant. Quins interessos tenen, i quins espais els hi oferim per respondre a aquests interessos. Per exemple, un infant s'enfilava a la cuineta, per tant vam pensar en crear un espai on els infants es poguessin enfilar. Observar que els interessin/que necessiten, per llavors complementar-ho.
- És un joc no dirigit que promou que l'infant pugui fer allò que li interessa en cada moment.
- Un adult que confia en les capacitats dels infants. Perquè està molt bé posar un tronc però si no confiem que l'infant es capaç d'enfilar-se no serveix de res.
- És important projectar quina mirada d'infant tenim, confiar en ell.
- Li donem importància a la natura, a les estacions de l'any, observar petites coses que ens envolten, ja que, els infants observen molt tot allò que els envolta.
- Aprofiten els elements naturals per treballar diferents aspectes. Com per exemple, l'altre dia van sortir al jardí i es van adonar que la caseta estava gelada. La van mirar i van parlar d'allò.
- Els infants tenen la capacitat de meravellar-se per tot.
- Es donar valor a aquest espai, perquè ens ofereix molts estímuls, moltes sensacions i aprenentatges.
- Recullen tresors. Els hi oferim la possibilitat que portin alguna capseta de casa per recollir els seus tresors. Ho incorporem quan comencen a tenir interès en recollir coses i les guarden en la seva capseta personal. O a vegades a sorgit que el grup classe ha fet una capsa conjunta i ho guarden tot plegat.
- L'hort permet que els infants observin. Comencen a plantar quan fa bon temps.
- També hi ha una part artística. Tenen una caixa plena de materials naturals que els hi permet als infants fer composicions artístiques. – Land Art.
- El joc simbòlic també es molt important a l'espai exterior.
- Variem les propostes – pintar al jardí (amb aquarel·les, pintura, etc.).
- Art efímer – composicions que realitzen els infants amb elements naturals de manera espontània.

- Quan fa bon temps, fan ioga al jardí.
- Fan tel·ler. Elles es posen a fer-lo perquè vegin els infants que elles també tenen les mans ocupades, les veuen enfeinades. Per tal que ells i elles vegin que l'adult està allà i que ells puguin fer els que els interessi en cada moment. – Que els vegin enfeinats. En adaptació – familiarització també ho fan.
- Dinen i berenen fora. Però com fa molt de sol al mig dia, no surten tant. A l'hora del berenar si surten bastant.
- Entre les famílies i les educadores creen espais nous. Treball conjunt.
- Fan festes amb les famílies al jardí; la brico festa, la festa de la primavera (cada família porta una planta i la planta amb l'infant. D'aquesta manera la família i l'infant formen part d'aquest espai creat entre tots i totes.

8.2. Annex 2: Entrevista mestra d'educació infantil 2

- **Em podries explicar el dia a dia dels infants a l'escola?**

Als matins fem la rebuda de les famílies, aspecte que ha sigut modificat per el Covid. Ja que, abans les famílies podien entrar a l'aula i ara no. Això fa que, quan estem en un ambient tranquil i obren la porta, fa que ens haguem d'aixecar per rebre a l'infant. Cosa que abans entraven les famílies i s'adaptaven al ambient ja creat.

Quan els infants entren a l'aula, ja es troben un espai preparat amb materials que s'aniran canviant. Fan joc lliure mentre els demés infants van arribant.

Seguidament, recollim i fem la trobada de grup per fer el bon dia i veure qui ha vingut i qui no, expliquem les propostes que hi ha preparades a l'aula, recollim els coixins i es comença la proposta. Es fa la proposta que s'hagi preparat, es recull i llavors es surt al jardí.

- **Per vosaltres que és l'espai exterior?**

- Li doneu la mateixa importància que els espais interiors de l'escola?

És una continuïtat de l'aula, tot i que sigui a l'exterior ha d'estar cuidat igual, ha d'estar pensat. És el que et comentava, igual que a dins està tot preparat aquí també es prepara. Aquest aspecte ho vam modificar perquè abans no ho preparàvem, perquè vam observar que era bona aquesta preparació prèvia.

- **Quant de temps hi dediqueu a estar en aquest espai durant el dia?**

Tot de depèn del grup d'edat. Perquè en aquest grup d'1 a 2 anys, ens trobem infants que es la primera vegada que topen amb l'escola bressol i per tant, primerament, s'han de familiaritzar i sentir còmode a dins del seu espai, que és l'aula. Per tant, quan els veiem preparats, els hi oferim l'opció de sortir al jardí. Perquè durant els dos primers mesos s'ha de respectar molt que ells es sentin còmodes en un espai que per ells és nou, uns iguals nous i uns adults nous. Així doncs, quan els veiem còmodes ja comencen a sortir, però tot i així, al ser més petits els hi costa més canviar d'espai.

En aquest grup, trobem que a l'inici només exploren l'espai, ja que, no estan gaire al cas ni dels gronxadors, ni dels estris, ni dels materials que els hi ofereixen. Si no que estan molt a observar i descobrir el seu entorn. Però ara sí, que estem en un Gener, ells ja troben el material que els hi proposa, interactuen entre ells, manipulen els elements de la natura, etc. Si que es cert que en els gronxadors, fins que no veiem que estan preparats no els hi oferim pujar. Per tant, lo ideal és que ells mateixos facin el gest de pujar, tant al gronxador com a les escales.

Els infants sempre surten quan tenen la necessitat i les ganes. Perquè sempre els primers són ells.

- **Teniu un projecte d'escola dedicat a l'espai exterior?**

- Quins aspectes treballen.
- Objectius establerts.
- Propostes que realitzen.

Hi ha tota una formació interna que sempre estem pendents especialment dels espais, en els quals sempre ens estem qüestionant coses.

També, ens va molt bé realitzar la brico festa on venen les famílies. Ara s'estava qüestionant de fer-la o no pel tema del Covid.

És a dir, és un espai que està pensat igual que altres espais de l'escola.

- **Quina funcionalitat li doneu?** (si fan activitats, si només surten una estona durant el dia, si dinen i berenen allà, etc.)

- Realitzeu activitats dirigides?

Dinar, potser és més complicat perquè sempre el grup és més gran al matí que a la tarda i si que es cert que a nivell de clima, aquest jardí és bastant humit i fred. Després de dinar és l'hora que s'està perfecta. Sempre que és pot es surt a l'exterior. Com per exemple, el dijous passat va ser Dijous llarder i vam sortir a berenar aquí fora, tots els grups. Si que és cert, que alhora de dinar no et convida a estar al jardí pel clima.

- **Fent referència al material d'aquest espai, hi ha intencionalitat amb relació a la tria dels materials que es troben al jardí i a la seva distribució?**

- En quins aspectes us regiu quan seleccioneu el material de l'espai exterior? (si fomenten el desenvolupament, l'equilibri, la confiança, etc.)

Sí, per exemple, aquest material que he preparat avui està posat d'aquesta manera perquè convidi als infants ha tenir interès. Però llavors, aquest material volta lliurement, vull dir que ho poden utilitzar com vulguin.

Al dia següent, a vegades afegim diferents materials. Però clar, amb aquests petitons el que no fem es variar tant perquè gaires coses no té sentit. Ja que, ficar material per ficar no és convenient perquè segons el tipus de material que fiquem no estan preparats encara.

- **Sempre hi ha els mateixos recursos? (si algun dia hi fiquen un de nou, etc.)**

Anem canviant segons els interessos.

- **Quins racons hi ha en l'espai exterior?**

- Cada un d'ells fomenten l'aprenentatge i el desenvolupament dels infants?

Aquest any hi ha més tot el tema de la motricitat i molt el moviment que és justament on es troben els nostres. Però clar, aquest any està més delimitat perquè el jardí està separat per grups i no tenen tants recursos.

Sempre intentem que s'utilitzi l'espai exterior. Tot i així, al ser petits, els infants demanen sortir.

- **Quin és el vostre paper durant l'activitat en aquest espai?**

És molt d'observar, d'acompanyar, d'intervenir el mínim, just en els conflictes. Igual que a l'aula. Al joc lliure, només estem per algun conflicte o a l'inici per fer aquest acompanyament de que es trobin segurs dins d'aquest espai.

A vegades fem activitats dirigides, com per exemple, explicació de contes, caixetes de música, taula d'experimentació, etc. Però sempre deixem llibertat perquè facin el que ells vulguin.

- **En aquest espai, deixeu llibertat total als infants? És a dir, poden interaccionar amb l'espai segons els seus interessos i necessitats?**

Sí, sempre ho intentem tant a dins com a fora. Ells han de trobar estratègies lliurement per tal de formar-se i aprendre noves estratègies.

8.3. Annex 3: Graelles d'observació

Data: 22 – 01 – 2021	Classe: 2 – 3 anys
Curs: 2020/2021	
Com interaccionen amb el material que hi troben? Avui ha plogut, per tant l'interès dels infants s'ha centrat en jugar amb els bassals. Els 4 infants que estaven al jardí, han estat tota l'estona jugant amb els bassals. En un moment, dos infants han agafat els carretons que n'hi havia i han jugat amb ells ficant-los als bassals. Saltaven, es tombaven, seien, corrien, etc. Aprofitaven les pendent que hi ha al jardí per baixar corrents i caure al bassal. S'ho passaven molt bé. Els demés materials que n'hi ha, no els han utilitzat perquè el major interès que tenien era jugar amb els bassals.	
El material que n'hi ha, permet que els infants posin en pràctica les seves destreses motrius? Sí, ja que hi ha varietat de recursos. Hi ha troncs per enfilar-se, pendent, una cuina de fusta per desenvolupar la motricitat fina, hi ha l'hort per desenvolupar ull-mà.	
Quin tipus de joc realitzen? Avui han jugat lliurement amb els bassals. Entre ells i elles s'ajudaven i compartien el material (carretons de fusta).	
Deixen fluir la seva imaginació? Sí, ja que les educadores els hi deixen jugar al que volen i ells, amb el que tenen al seu abast, deixen volar la seva imaginació.	
Quin material utilitzen més? Avui han jugat amb els recursos que l'hi ha proporcionat la natura.	
Els infants, interactuen amb l'espai exterior d'una manera espontània i lliure? Sí, són totalment lliure per interactuar quan i com vulguin.	
La mestra quin paper desenvolupa durant l'activitat en l'espai exterior? (si seu, observa i convida a l'infant a utilitzar material, és a dir, deixa llibertat) La mestra observa, i si veu que algun infant no sap que fer o està parat, li pregunta com es sent i mitjançant la resposta, li convida a jugar en alguna zona del jardí, acompanyant-lo i a poc a poc deixar-li fluir. Deixa llibertat.	
Ha hagut alguna proposta dirigida? No, avui només han jugat amb el que hi ha al jardí. No l'han preparat perquè plovia.	

Data: 25 – 01 – 2021

Classe: 2 – 3 anys

Curs: 2020/2021

Com interaccionen amb el material que hi troben? Avui hi havia material que la mestra ha incorporat, ja que, feia bon temps. A més, han sortit tots els infants.

4 infants han estat jugant amb el tren de fusta, ajudant-se entre ells per portar-lo a diferents espais del jardí. Ha hagut un infant que s'ha enfadat perquè no volia compartir, la mestra ha intervingut i ha fet que l'infant canviï la seva conducta i compartís. Han ficat el tren a dins de la caseta de fusta, ajudant-se mútuament.

Una nena ha trobat un tron i una fulla, jugava amb elles.

Una nena jugava a passar d'un plat a un altre plantes aromàtiques i sorra (estava tota l'estona allà).

Al principi, 3 infants han jugat a la taula d'experimentació de sorra.

De manera intermitent, s'enfilaven a la corda que hi havia en l'estructura.

Dos infants han jugat una mica amb els carretons de fusta passejant-los pel jardí.

Han passat per sota del túnel que n'hi ha fet.

Un infant, pujava i baixava per les pendent.

El material que n'hi ha, permet que els infants posin en pràctica les seves destreses motrius? Sí, perquè per exemple, la nena que estava a la cuina passant sorra d'un plat a un altre estava desenvolupament la motricitat fina i grossa. Els infants que estaven jugant amb el tren, desenvolupaven l'equilibri i la confiança, ja que, es pujaven a sobre. Els infants que s'enfilaven a la corda, desenvolupaven força, confiança i coordinació ull-mà-cos.

Quin tipus de joc realitzen? Joc lliure i joc simbòlic, perquè s'imaginaven històries a través de les accions que feien.

Deixen fluir la seva imaginació? Sí, perquè amb un recurs que es troben juguen a qualsevol cosa que s'imaginien.

Quin material utilitzen més? Han utilitzat més el tren de fusta i la cuineta.

Els infants, interactuen amb l'espai exterior d'una manera espontània i lliure? Sí, inclús aprofiten els recursos naturals que els proporciona la natura. (trons, sorra, fulles, plantes aromàtiques)

La mestra quin paper desenvolupa durant l'activitat en l'espai exterior? (si seu, observa i convida a l'infant a utilitzar material, és a dir, deixa llibertat) La mestra observa i intervé quan és necessari. Deixa que els infants realitzin allò que volen de manera lliure.

Ha hagut alguna proposta dirigida? No, han incorporat recursos perquè hi hagin diferents propostes però lliures.

Data: 15 – 02 – 2021	Classe: 1 – 2 anys
Curs: 2020/2021	
Com interaccionen amb el material que hi troben? Al ser més petits no han tingut tant d'interès en manipular el material que ha preparat l'educadora. Han corregut, saltat i s'han enfilat a les estructures de fusta que tenen en l'espai.	
El material que n'hi ha, permet que els infants posin en pràctica les seves destreses motrius? Sí, ja que el material que ha preparat l'educadora era per desenvolupar la pinça, la motricitat fina i grossa. Respecte a les estructures que n'hi han, permeten fomentar l'equilibri i desenvolupar varies destreses motrius. Com per exemple, ajupir-se, gatejar, mantenir l'equilibri, fer força. Etc.	
Quin tipus de joc realitzen? Joc lliure. Ells i elles interaccionen amb el material que volen i fan el que els hi vingui de gust en cada moment.	
Deixen fluir la seva imaginació? Sí, perquè en un racó de l'espai hi ha unes fustes al terra que es per fer el chill out i per tant, els infants s'han pujat i han començat a saltar sobre d'elles i cap a fora d'elles. Entre els quatre han fet un joc.	
Quin material utilitzen més? Els elements naturals que els hi proporciona l'espai i les estructures de fusta.	
Els infants, interactuen amb l'espai exterior d'una manera espontània i lliure? Sí, tota l'estona.	
La mestra quin paper desenvolupa durant l'activitat en l'espai exterior? (si seu, observa i convida a l'infant a utilitzar material, és a dir, deixa llibertat) Observa tota l'estona i si veu que algun infant necessita alguna cosa s'apropa i li pregunta.	
Ha hagut alguna proposta dirigida? No, normalment amb els petits no fan moltes a l'espai exterior perquè com són petits s'estan adaptant a l'entorn.	

8.4. Annex 4: Diari de camp

22 – 01 – 2021

Avui ha sigut el primer dia que he visitat l'Escola Bressol Municipal Caputxins de Vic. He pogut observar el jardí sense infants, per tal de veure quins materials s'han utilitzat i quins espais hi ha en aquest espai exterior. Després, ha sortit el grup de 2 – 3 anys (grup que sempre observaré) al seu espai del jardí. Ja que, amb el tema del Covid-19, han hagut de separar el jardí en 4 parts per no barrejar grups. Així doncs, cada grup té el seu espai de jardí, el mateix durant tot aquest curs. Cal dir, que en una situació normal (sense pandèmia) no tenen el jardí separat, els infants poden escollir a quina zona anar i interactuar amb els demés companys i companyes de l'escola.

Tot i així, la mestra d'aquest grup d'infants, comenta que interactuar només amb el grup classe els hi permet consolidar les relacions socials, poder fomentar el treball en equip i per tant, unir-se com a grup.

A la classe observada, hi ha dos educadores. D'aquesta manera, es poden dividir per tal de que hi hagi una a l'espai exterior i l'altra a la classe, així quan els infants tenen la necessitat de sortir una d'elles pot sortir amb ells. Això implica que els infants puguin tenir més oportunitat d'estar al jardí, perquè si només fos una educadora seria més difícil.

Avui plouia, per tant, les educadores no han preparat l'espai. Tot i així, han sortit a interactuar amb l'espai exterior. En aquest centre, sempre que poden surten. Perquè per ells i elles, "És un espai més d'aprenentatge".

Han sortit a l'espai exterior els infants que han tingut la necessitat i les ganes de sortir. Cal dir, que respecten molt el ritme de cada infant, ja que, si hi ha algú que no vol o no té la necessitat de sortir respecten la seva decisió. A més, a vegades deixen la porta oberta per si algun infant vol sortir al jardí a interactuar amb la natura.

Així doncs, avui els infants han estat jugant amb els bassals que els hi ha deixat la pluja. Portaven roba preparada per mullar-se, ja que les famílies els hi porten des de casa. Només han jugat amb els bassals perquè era el recurs que més els hi cridava l'atenció. Corrien, es tiraven, seien, es tombaven i se'ls hi veia que estaven gaudint. A més, dos d'ells han agafat uns carretons de fusta hi han començat a jugar amb ells i amb els bassals.

Durant l'estona que han estat avui a l'espai exterior, la mestra ha desenvolupat un paper d'observadora, interactuant amb els infants quan és necessari. Els hi pregunta com es senten quan ho veu oportú per no interrompre l'activitat dels infants. La mestra ha comentat que actualment estant treballant en el paper que han de desenvolupar mentre els infants

estan al jardí. Ja que, volen interactuar amb ells el menys possible (quan hi ha joc lliure) per tal de que ells i elles interactuïn amb l'espai al seu aire. A més, la mestra els hi anticipa l'estona que els hi queda per marxar a dins i dinar, d'aquesta manera permet que els infants compreguin la noció del temps i vagin dosificant el seu joc.

Durant l'observació d'avui he pogut parlar amb l'educadora i m'ha comentat diferents aspectes de l'espai exterior de l'escola:

- Quan fa més bon temps, fan activitats fora al jardí. Com per exemple, tallers, treballen l'hort i surten a dinar i a berenar. Però surten més per berenar que per dinar, perquè al mig dia dona molt sol i encara que hi posin el toldo dona molt.
- Tenen una comissió de jardí. Un cop a l'any, un dissabte al matí, fan la "Brico festa". On hi van les mestres i les famílies per millorar l'espai exterior incorporant nous recursos fets entre tots. A més, és un dia per passar-ho tots junts i compartir varietat de vivències.
- Les rutines marquen el temps que estan a l'espai exterior, perquè quan arriba l'hora de dinar, han de marxar. Però quan es desperten de la mitj diada tornen a sortir.
- Al magatzem tenen diversos materials per treure a l'espai exterior. Com per exemple, tenen materials naturals per fer mandales a l'exterior. Com també, peces de fusta per fer construccions.
- A vegades fan l'hora del conte al jardí, aprofiten la gespa i el bon temps.
- Realitzen activitats al jardí segons els interessos dels infants.
- A l'estiu fan jocs d'aigua. Utilitzen varietat de materials.
- En un tros de jardí, hi ha un sorral. Comenta l'educadora que aquest sorral va ser creat perquè els infants van començar a fer forats i com que cada vegada era més gran, van decidir de fer un sorral perquè veien que els infants volien un. Entre les educadores i el jardiner ho van fer.
- Hi ha molt bona coordinació amb l'ajuntament, això permet que tinguin un jardiner que els hi ajuda a cuidar del jardí. Ja que, s'ha de cuidar bastant. Si necessiten alguna cosa el jardiner les ajuda.
- Hi ha intencionalitat amb els objectes. És a dir, quan incorporen un material el col·loquen de manera que hi hagi harmonia i estètica per tal que els infants sentin curiositat per utilitzar-los.
- Intenten que tots els materials que hi ha al jardí siguin naturals. Eviten el plàstic.

Avui ha sigut el segon dia d'observació. Quan he arribat a l'espai exterior, la mestra l'havia preparat amb altres recursos que no havien l'altre dia. Per exemple, estava preparada la taula de la cuineta amb plats i un "mantell", també hi havia un tren de fusta, galledes, un cistell amb pales per l'hort, una taula d'experimentació de sorra i una corda en una plataforma de fusta per enfilel-se.

- Els infants han sortit al jardí, després de la mitj diada. Quatre infants han anat directes al tren i han jugat bastant amb ell. Fomentaven el treball en equip, perquè entre tots i totes el portaven i el ficaven per diferents espais del jardí, com per exemple, pel túnel i per la caseta de fusta.
- Una nena ha estat tota l'estona passant d'un plat a un altre sorra i plantes aromàtiques, també jugava amb la cuineta.
- Mentrestant, una altra nena jugava amb els recursos naturals, amb un tron i amb una fulla.
- Altres infants han jugat amb la taula d'experimentació de sorra, però han estat molt poca estona.
- També, s'han enfilel per la corda i han agafat els carretons, però molt poca estona.
- Mentre jugaven amb el tren de fusta, un infant s'ha enfadat perquè no volia compartir. La mestra ha intervingut i a la fi l'infant ha compartit el tren amb els seus companys i companyes.
- També, se'ls hi ha separat el tren i dos infants, ajudant-se, l'han arreglat.
- Una nena necessitava l'atenció de la mestra, però aquesta, encaminava a la nena cap a un recurs que li cridés l'atenció i trobes un interès.
- Per la finestra de la caseta de fusta, una nena s'ha caigut i ha fet la tombarella. Però ella s'ha aixecat i ha seguit jugant.
- Es fiquen les galledes a sobre del cap.

- Un infant es relaxa a sobre del tren.

Avui he pogut mirar el PEC de l'escola i he pogut fer fotografies. A més, l'he fet l'entrevista a l'Anna. Ha sigut una estona agradable perquè hem compartit moltes opinions i coneixements.

Estic molt agraïda de que m'hagin deixat entrar i observar el seu jardí, a més, han sigut molt agradables i m'han explicat tot allò que necessitava.

No m'han pogut ensenyar la programació que tenen del jardí perquè actualment l'estan modificant, però quan el tinguin m'ho ensenyaran.

15 – 02 – 2021

Avui he observat un altre espai del jardí de l'escola Caputxins, ja que, he observat a infants de 1 a 2 anys i tenen un altre espai.

Avui era un dia pluriós i de fred, per tant, els infants han sortit poca estona perquè quan portaven un temps ja tenien fred.

Han sortit 4 infants, en tota l'estona han estat caminant pel jardí i jugant entre ells i elles. No han tocat molt els estímuls que hi havia preparats a l'espai, galledes i plats. Però si que ha hagut un moment en que els infants s'han pujat al gronxador per si sols i han pujat a l'estructura de fusta que tenen, on hi ha escales i un petit tobogan. Corrien per la gespa i s'enfilaven al tronc gran que tenen en mig de l'espai.

L'educadora ha tingut un paper d'observadora. Hi ha hagut un moment que una nena ha plorat, llavors s'ha apropat a ella preguntant-li que li ha passat i com està. Des de aquest moment la nena s'ha tranquil·litzat i ha seguit interaccionant amb l'entorn.

Al ser més petits no interaccionen tant amb la natura i ni amb els materials que es troben al seu abast, posen en pràctica les seves destreses motrius. És a dir, corren, s'enfilen, salten.

Per últim, cal comentar que ha hagut moments on els infants han tocat les plantes però ha sigut en moments espontanis i ràpids.